

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasúti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
ÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

Kinek szól a leczke?

Budapest, október 19.

Van valami, amit ezen a helyen talán nem is illik előrebojsajtani. Végre is, nem vagyunk tegnaptól való függetlenségiek s egyenesen sértés volna a mi közönségünk ellen, ha most is, ezredszor is elmagyaroznók, hogy a válságból a függetlenségi többség vezetné ki legilletékesebben, legegyszerűbben s legalkotmányosabban az országot. Azt pedig éppenséggel nevétséges volna ismételnünk, hogy a külön bankhoz való jogunkat, melyet törvények biztosítanak, nem engedjük magunktól eldisputálni. Hiszen elég arra hivatkozunk, hogy ez az álláspontja Kossuth Ferencnek s a vezetése alatt álló egész függetlenségi pártnak. De arra sem kell senkit külön emlékeztetni, hogy ezen az állásponton dőlt meg a koalíció s ezért vagyunk április óta nyakig a válságban.

De ha ez így van: egész tisztelettel fölvetjük a kérdést, kinek szól az a leczke, melyet a t. Ház mai ülésének végén Justh Gyula adott az elnöki székből?

Föl akarjuk tenni a parlament elnökéről, hogy nem akart egyszerűen felnőttek oktatására vállalkozni s nem azért tartotta előadását, mintha volna olyan magyar politikus, kezdve a királlyal s végezve a képviselőház legjelentékenyebb tagján, aki nem tudná

mindazt kitűnően, ami az elnöki leczkében foglaltatott. Hogy egy ország parlamentáris kormány nélkül sokáig nem hagyható, mert ez egyaránt súlyosan érinti úgy az országot, mint a korona érdekeit: ez nem olyan ismeretlen tétel, hogy az elnöki székből kellene nyomatékosan hirdetni. Hogy alkotmányunk egyik alapelve szerint az országgyűlést, feloszlítás vagy elnapolás esetén, olyan időben kell összehívni, mikor még a jövő évi költségvetés elintézhető: ez sem olyan új felfedezés, hogy sürgősen és hangsúlyosan kellene a politikusok tudomására hozni. Csakolyan jól, mint az elnök, tudja ezt mindenki, akinek van köze a politikához, de még azok is, akiknek kevés közük van hozzá.

Mit jelentett tehát mégis ez a leczke?

A héthónapos válságban a holnapi napnak kell meghoznia a fordulatot. A király koronatanácsba szólította a lemondott kormány összes tagjait. Lélegzetvisszafojtva lesi ennek a koronatanácsnak eredményét az egész ország. Bizonyára nem minden izgalom nélkül mennek elébe a miniszterek is. S a történelmi pillanatra való tekintettel a pártok vezérei egyértelemmel appliálnak a törvényhozás többségére, hogy ne essék másodsor is ugyanabba a hibába, ne teremtsen a parlament ülésezéseivel olyan helyzetet, melyet a korona érzékenysége presszióra magyarázhat, ne

szabjon a király döntésének prekluzív határnapot. Nincs a világnak az a parlamenti elnöke, aki a vezérek ilyen egyértelmű felhívásának ne engedne, mert először is a parlament elnökének a pártok fölött kell állania s mert másodsor ugyanis megmarad az a joga, hogy akkor hívjon ülést egybe, mikor neki tetszik. De Justh Gyula előbb egyáltalán süket maradt az összes pártvezérek óhajításával szemben, később pedig csak olyan feltétellel deferált kívánságuknak, hogy az elnapoláshoz egy deklarációt csatol. Tehette volna ezt a deklarációt pártíveinek szűkebb körében, tehette volna — mint annyiszor — sajtó útján: de neki ezek a sablonos módok nem tetszettek, neki az elnöki dobogó magassága kellett forumnak, ahonnan az ő szava nem egyéni szózatnak, hanem a parlament ultimátumának hangzik.

S most tünődhetünk: kinek szól az ez a furcsa leczke, ez a felnőttek fölösleges oktatása? A királynak? A királyról valamennyi vezér azt hirdeti, hogy minden körülmények között parlamentáris megoldást akar. Nem is szabad a királyról mást föltenni. S az az elnök, az a párt, vagy az a parlament, mely fölösleges leczkét ad a királynak az alkotmányosságból, a legenyhébben szólva: illetlenséget követ el. Mert az ilyen leczke meg van rakva a legsúlyosabb sértések töviseivel. Ha ellenben nem a királynak szól a leczke, hanem a függet-

Bosnyák mozaik.

Irta: Bernát Ottó.

Azt hiszem minden magyar ember szomorú impressziókkal tér haza Boszniából. Soha még könnyelműbben el nem vesztett nemzet tartományt, mint ahogy mi kiengedtünk kezünkől Boszniát és Hercegovinát. Mert hiába hivatkozunk ősi jogra, még akkor is, ha az anektált tartományok Magyarországhoz fognak is csatoltatni, ott Ausztria már akkora tért hódított, hogy Magyarországnak valósággal ki kell majd ragadnia az osztrák kezekből ezt a szép darab földet.

A magyar kereskedők és iparosok tegnap és ma jöttek haza tanulmányi kirándulásukról melyet velük együtt tettem meg én is, s ez az ut hosszú időre feledhetetlen lesz mindannyiunk előtt. Olyan kulturmunkát láttunk ott lenni, amelyre büszkék lehetünk, mert mindaz, ami ott európai, az egy hatalmas magyar agyvelőnek. Kállay Benjaminnek emlékét őrzi. És soha olyan hálás népet nem láttam még, mint Bosznia népét, amely nem fukarkodik és nem is akar fukarkodni a hála jeleivel. Sem szobor, sem utca, sem emlékjel, nincs, amely Kállay nevét fentartaná, s aki egy hétig volt lenni Sarajevóban, mégis azt látja, hogy emléke kitörülhetetlen. S ami legjobban meglep minket magyarokat, az ennek a népnek magyarbarátsága. Sőt Kállay Benjaminban is első sorban a

magyar embert látták, és mindazt a sok szeretetet, melyet ő a bosnyákok iránt tanúsított, egyenesen magyar voltának, s annak a nyolczszázéves testvéri érzésnek tulajdonítják, amely Magyarországot és Boszniát egybefűzi.

Teljesen idegen világot képzeltem, mikor Boszna-Bródban a határt átléptem. Mindaz, ami a „Balkánt“ fogalommal jegezesítette a kultúrember szemében, eszembe jutott s szinte borzalommal gondoltam arra az utra, amely éjjeltől kezdve délelőtt tíz óráig rám várt, míg a menetrend szerint a vonat Sarajevóba érkezik. Keskenyvágányu vasut! Ez a purgatóriummal volt egyjelentőségű előttem. Mert a magyar államvasutak nagy Pullman-kocsija után, tíz órát tölteni egy tyukketrecben, igazán nem volt csábító. Hisz tudjuk, hogy mi a keskenyvágányu vasut. Ahoz képest még egy másodrendű viczinális is orient-express. Az első meglepetés akkor ért, mikor azzal fogadtak Boszna-Bródban, hogy valamennyiünk számára vetett ágy áll rendelkezésünkre a vonaton. Szép, hófehér ágyak. Nem is egymás fölött, hanem külön hálószobák. Igaz, hogy a bosnyák vasutak majdnem száz millióba kerültek, de azzal az érzéssel feküdtem le, hogy legalább addig, míg a vonatból ki nem szállok, még mindig Európában vagyok, s azt, ami balkáni ebben az országban, azt legfeljebb csak az ablakon keresztül kell elszenvednem.

És még egy dolog lepott meg mindjárt Boszna-Bródban. Mikor a magyar állam-

vasut berobogott, olyan éljenzés és örömkialtozás fogadott bennünket, hogy nem akartuk elhinni, hogy nekünk szól. S egy kis fekete, ugrándozó emberke szaladgált fel és alá, a bosnyák kormány „idegenforgalmi osztályának“ feje, Pojmann Gyula. Mi évtizedek óta szónoklunk az idegenforgalom emeléséről. A lapokban időről-időre cikkeket írunk arról, hogy a nagy európai turista-áradatot Magyarország felé is kellene irányítani, de valójában edeskeveset teszünk, hogy ez a célunk meg is valósuljon. A bosnyák országos kormány pedig az alatt szépen egy „idegenforgalmi osztályt“ szervezett, amely olyan agitációt fejt ki, hogy ma már Sarajevóban minden évben több turista fordul meg, mint Budapestben.

Szópen lefeküdtünk, s aludtunk reggelig. A vonat nem rázott, nem zökkent, s kialudva, a legkisebb fáradságot sem érezve, ébredtünk fel Zemiczenél, reggel hét órakor. A vasut a Boszna völgyén fut keresztül, s hol harmincz évvel ezelőtt vér folyt, ott ma békés bosnyákok legeltetik kecskéiket és nyeszledt tehemeiket, és nem gondolnak arra, ami harmincz évvel ezelőtt volt. A lakosság megbékélt az új helyzettel, s akiket még mindig a bosnyák hőskor álma lelkesített, s akik képzeletben még mindig ott állanak lesben a helyszakadékokban az idegen betolakodók ellen, azok az annexió proklamálásakor elhagyták az országot és kivándoroltak Törökországba. De az annexió nem keltett izgalmat és azok a küldöttségek, amelyek akkor Budapestre jöttek a királyhoz, nem mester-

lenségi párt vezérének, akkor a sértés semmivel sem kisebb, de azonfelül még gyönyörű bizonyítéka a Kossuth iránt való bizalomnak is. Hát így kell a vezért leszögezni? Így kell a vezért vezetni? Így kell a koronatanácsba induló vezérnek segítségére sietni? Valóban, ilyen előzmények után nem lehet csodálni, ha a vezetett vezér legendája Bécsben annyira elterjed. Ha Justh és csoportja nem bizik Kossuthban, mért nem szakadnak el tőle? Ha pedig biznak, mért kötnek lábaira ekkora bizalmatlanság-követ, mikor ugy is nehezen kell az ár ellen usznia? Kossuthnak az ilyen fölösleges levezetés után csak azt lehet éreznie, hogy a függetlenségi pártnak az ő ellenségei nem árthatnak annyit, mint az ő barátai. Egy vezér, akinek hátára ultimátum van ragasztva, mit is nyilatkozzék a koronatanácsban? Már beszéltek helyette azok, akik a vezér fején keresztül üzennek a királynak.

Eppen a függetlenségi párt érdekei szempontjából tartjuk ballépésnek a mai deklarációt. Előbb a Ház együtt maradt és nem politizált. Most a Ház nem marad együtt és politizál. A politika nélkül való üléselés nem használt, de az üléselés nélkül való politika nemcsak nem használ, hanem árt is. Az első ballépés után egy második, súlyosabb ballépés! Így bizony nehéz diadalra vergődni.

Budapest, október 19.

Justh Gyula beszámolója. Justh Gyula, a képviselőház elnöke novembor hetedikén beszámolót mond kerületének székhelyén, Munkács, és ezzel az alkalommal a politikai helyzetről nyilatkozik.

Felozlatott kincstári ügyészség. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a beszercebányai kincstári ügyészség 1909. évi december 31-ével a pénzügyminiszter rendeletével felozlattatik. Teendőinek ellátása a budapesti kincstári jogügyi igazgatóságra ruháztatott át.

ségesen toborzott, pénzen megvásárolt szószólói voltak a bosnyák népnek.

S ezt annak lehet tulajdonítani, hogy a kormány valóságilag dédelgeti a mohamedánokat. Az az erőszakos katolizálás, amelyet annyiszor vetettek a bosnyák autonóm kormány szemére, valótlan. Ezt lépten-nyomon tapasztalja az ember Sarajevóban. Eppen a Ramazán utolsó napjait töltöttem Sarajevóban, s nemcsak, hogy mohamedánellenes törekvéseket nem tapasztaltam, hanem éppen ellenkezőleg azt, hogy az összes közintézmények és társadalmi intézetek olyanok, hogy a mohamedánok vallási érzését respektálják. És ez még mindig Kállay Benjámintól, mert ő volt az, aki huszonegy év nagy munkájával meg tudta valósítani, hogy Boszniában és Hercegovinában a mohamedánizmus ma már csak vallási kérdés, de nem egyuttal nemzetiségi is, s a mohamedánok egyáltalán nem érznek más közösséget Törökországgal, mint csak a közös vallás kötelekét. És társadalmilag is kezdenek egybeforrni. Mert a mohamedánok, a keresztények és a spanyolok közös kaszinókba járnak, és a legszebb egyetértésben élnek egymással. Ennek következménye, hogy valóságilag civilizálódnak. Sarajevo polgármestere mohamedán, de olyan európai formákkal érintkezett velünk, mintha egész életét Nyugot Európában élte volna le. És ami meglepő, németül, tehát a hivatalos nyelven, alig beszél valamit, de tökéletesen beszél francziául, angolul s úgy áll rajta a frakk, hogy egy férfidivatásban modell lehetne. Meglepően sokan tudnak magyarul Sa-

Őszi legyek.

Budapest, október 19.

Amit az ember nagyon megszokik, az már nem hozza lázba. Végre is, a morfint is úgy megszokhatja az ember, hogy már nincs rá hatása. Hát nekünk se kellene már dühbe gurulnunk, ha odaát Luégerék egy kicsit szemtelenkednek velünk.

Persze nehéz a dolgokat annyira lefokozni, hogy csak egy kis szemtelenkedésnek nevezzük, ha az osztrák keresztényszocialisták tegnap huszonkét bécsi választógyűlésben foglalkoztak Magyarországgal s mintegy kilenczven Luéger-csemete forgatott ellenünk ilyenforma dorongokat:

1. tiltakozunk, hogy a magyar klikkeknek engedményeket adjanak s a birodalmi egységet s a közös hadsereg egységét megbontsák;

2. követeljük az összmonarchia érdekében, hogy az uralkodó szabadítsa fel a magyarországi németeket és a horvátokat a politikai és nemzeti jogfosztás alól;

3. meg se merje senki kisérteni, hogy az osztrák pénzzel és vérrrel szerzett birodalmi tartományokat a magyar uralkodási vágy dominiumaivá tegye;

4. a mi programunk: Nagy-Ausztria.

Amíg meg nem szoktuk, bizony határtalan szemtelenségnek minősítettük az ilyen ripők hangot. De most már úgy vagyunk ezekkel a dolgokkal, mint az őszi légygel, melyet elkergetni nem lehet, szemtelen is, utálatos is — hanem hát vigye el az ördög, legalább nem veszedelmes. Mert azt végre józan észszel mégse lehet föltételezni, hogy ez legyen a hivatalos osztrák politikai program. Az az Ausztria, melynek nemzetiségei a politikai és nemzeti jogfosztás alól hiába várják felszabadulásukat, találhat a saját háza előtt elég seprni valót, hogy ne kelljen átkalandoznia hozzánk a mentő seprőjével. A Nagy-Ausztriáról, horvátok felszabadításáról, összbiradalomról és német-

rajevóban. A nagy szállodákban a személyzet majdnem egészen magyar, s minden vendéglőben van egy-két magyar pincér. De a bennszülött lakosság, főleg a kereskedők nagy része törli a magyar nyelvet, s mikor érdeklődtem az után, hogy ki magyarosít, esodálkozva hallottam, hogy a katonaság. S vigaszul szolgálhat nekünk, hogy azok a magyar fiúk, akik idegenben kénytelenek enni a katonaság savanyu kenyérét, ott a magyarosításnak előharcosai.

Mert bizony, ha arra várunk, míg a magyar kormány tesz ott valamit a magyarság terjesztése érdekében, nagyon kinosan fogunk esalodni. Hisz a sarajevói magyar egyesület még csak azt sem tudta elérni a magyar kormánytól, hogy egy magyar elemi iskolát tartson ott fenn, pedig van vagy hat-száz iskolaköteles magyar gyermek. Egyáltalán nagy indolencia van itthon a boszniai magyarsággal szemben. A boszniai magyar egyesület, mikor a kormánytól hiába kopogtatott, a Julian-egyesülethez folyamodott, de kérését az egyesület még csak válaszra sem méltatta. Meg vagyok győződve, hogy gróf Széchenyi Béla, a Julian-egyesület elnöke, aki az egyesület utolsó évi jelentéséhez, melyet a nyilván publikáltak olyan elnöki beszámolót fűzött, melynél szebbet, okosabbat, hazafiasabbat el sem lehet képzelni, nem tudja azt, hogy a sarajevói magyar egyesület kérése a Julian-egyesület részéről még csak válaszra sem érdemesítettett. De ha látjuk, hogy a germanizálás érdekében minő áldozatokat hoz az osztrák kormány, sőt a közös pénzügyminiszter is, aki pedig magyar

mentésről szóló vad álmokat is nyugodtan megmosolyoghatjuk. Szegény nyavalyás Ausztria: örülhetne, ha él s arról álmodik, hogy ő Szent-György és sárkányokat öl meg rozsdás fringijával.

De a tegnapi szemtelenkedéseknek van egy aktuális célzata: az, hogy a Luéger-falka tiltakozik minden engedmény ellen, melyet a magyaroknak adnának. Nem, nem tűrnek engedményeket, mert ők a birodalom egységét s a közös hadsereg egységét megbontani nem engedik.

Tetszik tudni: itt van a bibi.

Luéger és csemetéi tudják, hogy az alkotmányos magyar pártok csak közjogi vagy gazdasági engedmények árán fogadnak el kibontakozást a válságból. És most ők megezővekelik a királyt, hogy valahogyan meg ne inogjon. Mintha a király amolyan nádszál-királynak mutatkozott volna, aki hajlik ide, hajlik oda, egyszer császári szívével az osztrákoknak bókol, máskor királyi szívével a magyaroknak kedvez s ennélfogva nagyon rászorul a Luégerék aláémasztására. Pedig hát mi magyarok keservesen, a magunk bőrén tapasztaltuk, hogy ha volt valaha sziklakirály, aki egy hajszálnyira sem ingadozik s egyszer megjelölt álláspontja mellett mereven megmarad: úgy Ferencz József ez a szikla-király. Hiszen éppen ez a mi állandó, mindig kiújuló bajunk, hogy hol a király nem enged, hol mi engedünk, de béke mindig csak olyankor van, ha mi engedünk. S ezt a királyt akarják még erősebben lezövekelni a Luéger-csemeték! s ez az, ami olyan tólkodó, ostoba és szemérmetlen támogatás, mely még Luégeréktől is sok.

Normális időkben ezen is nevetnénk. Hiszen olyan látványosság ez, mintha ezer piaci légy szállana a Sionhegy oldalára, hogy az a hegy az ő támogatásukkal rendületlenebbül álljon. Elég rendületlenül áll a Sionhegy a piaci legyek nélkül is. De most nem élünk normális időkben s az a körülmény, hogy Luéger csemetéi még a sajnosan rendületlen királyt is meg akar-

ember, akkor el kell szomorodnunk, hogy mi csak szónokolni tudunk, de igazi érzékünk nincs az iránt, hogy mit kellene tennünk. Amióta Jókai megírta az „Uj földesur“-ban, hogy egy német embert, mint tett magyarrá az a magyar levegő, melyet magába szívott, azzal tetszelgünk magunknak, hogy a magyar földnek s a magyar levegőnek valami esodálatos amalgamizáló ereje van. S ebben a boldog hitben aztán minifent a jó sorsra bizunk. Így lehetséges az, hogy Budapest közvetlen környékén német, s az Alföld kelőközepén tót falvak vannak. És mi még mindig a magyar föld és a magyar levegő büvös erejétől várjuk annak a feladatnak elvégzését, amely a mi kötelességünk volna.

Pedig a talaj nagyon alkalmas volna a magyarság térbódítására. Nemesak azért, mert Bosznia földrajzi helyzete is már olyan, mely egyenesen praedestinálja arra, hogy magyar tartomány legyen, hanem azért is, mert odalenn nagy a rokonszenv a magyarok iránt. Még a horvátok is „magyarnak“ vallják magukat. Ebben a „magyarságban“ ugyan nem igen bizom. Eszembe jut az, amit egykor Mikszáth Kálmán mondott tréfásan, hogy antiszemita csak az, aki „kelléténel jobban“ gyűlöli a zsidót. A boszniai horvátok is aligha nem azt tartják, hogy amíg nem gyűlölik „kelléténel jobban“ a magyart, addig ők is magyarok, vagy legalább magyarbarátszámba mehetnek. És ez nagyon fontos azért, mert mikor azokban a kimutatásokban, melyeket a közös pénzügyminiszter a delegációk elé terjeszt, a Boszniában alkalmazott magyar állampolgárok szerepelnek, kilencz-

ják erősíteni merev ellentállásában: mély bepillantást enged abba a jövőbe, mikor Lueger és csemetéi fokozottabb befolyáshoz fognak jutni az ő kiszemelt és hozzájuk húzó protektoruk révén. A Nagy-Ausztria jelszóval szemtelenkedő falkának az ad jelentőséget, hogy amit hirdet és ordít, a jövőnek hirdeti és ordítja. Nem azért szövi szemtelen álmait, hogy a király észre vegye, hanem azért, hogy a trónörökös szemében a tudomást. Aki csak majd eljövendő, jegyezze meg magának már most, hogy miről álmodnak az ő keresztényszocialistái.

S ezért kell mégis észrevennünk, hogy mit művelnek odaát Lueger és az ő csemetéi.

Budapest, október 19.

A Ház tisztviselői az új alelnököknél. A képviselőház tisztviselői karának küldöttsége tisztelt ma délelőtt *Desseffy* Arisztid képviselőházi elnöki tanácsos vezetésével gróf *Batthyány* Tivadar és *Mérey* Lajos újonnan megválasztott képviselőházi alelnököknél. A küldöttség tagjai voltak: *Fenyvesi* Adolf, a gyorsiroda főnöke, dr. *Lázár* Lajos osztálytanácsos, *Antalik* Károly, a gyorsiroda másodfőnöke, *Tassy* Károly főigazgató, *Bayer* Béla műszaki tanácsos, *Kiszely* Géza, a gazdasági hivatal főnöke, *Pongrácz* Elemér főpénztáros, *Takács* László építész, *Lugosi* Endre számvevőségi főnök és *Ágner* László fogalmazó. A küldöttség szónokája *Desseffy* Arisztid volt, aki beszédében üdvözölte az új alelnököket, egyszerűsége a tisztviselői kar bizalmát és ragaszkodását is tolmácsolta. Az üdvözlésre gróf *Batthyány* Tivadar válaszolt és megköszönte a tisztviselői kar tisztelgését, majd biztosította őket, hogy bár nem tudja, hogy az alkotmányos küzdelmük során meddig maradnak bizalmi állásukban, de meg lehetnek győződve arról, hogy érdekeiket mindig a legnagyobb odaadással fogja szíven viselni és a tisztviselők javáért — bármikor nyílik is erre alkalma — mindent el fog követni.

A főrendiház és Hegedűs emléke. A Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézete ez évi október 24-én, vasárnap délelőtt 11 órakor leplezi le néhai alelnökének, Hegedűs Sándor v. b. t. t., volt kereskedelmi miniszternek a kerepesi-úti temető árkádjában felállított síremlékét. Az ünnepélyre a nyugdíjintézet a főrendiházat is meghívta, amiről a főrendeket ez uton értesíti a főrendiház elnöksége.

tizedrészen ilyen horvátokról van szó, akik csak a statisztika kedvéért magyarok. De a mi magyar üdvözlésükre a kormány „magyar” tagjai közül csak *Feichtinger*, a pénzügyi osztályfőnök válaszolt magyarul, pedig *Benkó* a civiladatlás, az autonóm kormány feje, és az igazságügyi, meg a belügyi osztályfőnökök is ilyen statisztikában szereplő magyarok.

Nem akarok most a kirándulás gazdasági tanulságaival foglalkozni. Ezt majd megteszem másutt, és máskor. De meg vagyok győződve, hogy nagyszerű piac volna Bosznia a magyar kiviteli cikkek számára. Persze itt is az a baj, hogy annak a kirándulásnak, amelyet a magyar kereskedők és iparosok most tettek meg, már husz évvel ezelőtt meg kellett volna tenniük. Most már nem lehet szó ösfoglalásról, mert minden lépten-nyomon az osztrák iparral és az osztrák kereskedelemmel állunk szemben, amelylyel /thon is csak nehezen tudunk megküzdenni, elképzelhető, mennyivel nehezebb lesz majd ez Boszniában, tehát idegen talajon. De megéri a fáradságot is, a költséget is.

Mert fáradsággal is jár. költséggel is. *Kállay* Benjamin, — hisz lehetetlen bármiről írnom, hogy mindig reá ne térjek vissza, — társadalmi téren is nagy áldozatokat hozott, hogy a magyarság erejét növelje. Nem azzal, hogy egyenesen magyar propagandát csinált, hanem azzal, hogy magában az egész magyarság iránt kötelezte hálára a bosnyákokat. Ennek egyik eklatáns példája a sarajevói uri kaszinó alapítása. Az okkupáció

Koronatanács előtt.

— *Andrássy* külön meghívója. —

A koronatanács előtt megy a királyhoz.

Budapest, október 19.

A magyar miniszterek már mind Bécsben vannak: a holnapi nap nagy eseménye, a király személyes elnöklete alatt tartandó minisztertanács előre veti árnyékát. A hangulat telve van várakozásteljes feszültséggel, aminek jele az is, hogy a Bécsbe utazó miniszterekkel együtt szokatlanul nagyszámu képviselő és újságíró utazott föl a császárvárosba, hogy ott első kézből kapja az értesüléseket.

A Bécsbe érkezett magyarokat mindjárt egy nagy szenzáció várta: *Andrássy* Gyula a kabinetiroda egy meghívóját találta a Magyar Házban előkészített szállásán, melyben a király audienciára hívja holnap délelőttre, a délutánra halasztott koronatanács előtt. Az eredeti terv tudvalevőleg az volt, hogy *Andrássy* csak a koronatanács után fogadja a király s abban, hogy a sorrendet most így fölcserélték, bizonyára fontos okoknak kellett közrejátszanok. A bécsi magyarok között az a vélemény, hogy a király újabb elhatározása összefügg a képviselőház mai ülésén történt elnöki enuncziációval, mely *Kossuth* Ferencet is leszegezi. Abból, hogy a király *Andrássy* a koronatanács előtt fogadja, azt következtetik, hogy a király most már mindenek előtt *Andrássy* Gyulával kíván megállapodásra jutni s a koronatanácsnak nem is jut más feladata, minthogy ez a megegyezést tudomásul vegye.

Budapesten már minden csendes. A pártkörökben sokan voltak, de az idehaza való politizálás ezidő szerint teljesen passzív. A helyzet sulypontja átköltözött Bécsbe; onnan várják a híreket.

Nagyon élénken pertraktáltak ma egész nap gróf *Andrássy* Gyula nyilatkozatait, aki a képviselőház folyosóján beszélgetve több kijelentést tett a helyzetről, többek között azt mondva, hogy nemzeti engedmények nélkül ő kormányzásra nem vállalkoznék, nemzeti en-

gedményekkel azonban igen s hogy az ő véleménye szerint a holnapi koronatanácsnak csak formai jelentősége lesz. *Andrássy* kijelentései teljes mértékben megerősítik a mi információinkat. Az „Egyetértés” írta meg legelőszörnek azt a magyar sajtóban, hogy a holnapi minisztertanács tisztán formai jellegű lesz.

Híreink a mai napról ezek:

A képviselőház elnapolása.

A mai nap legfőbb érdekessége annak a kérdésnek az eldöntése volt, hogy mi lesz a képviselőház elnapolásával? Tegnap este még az volt a helyzet, hogy *Justh* Gyula semmi áron sem akart belemenni, abba, hogy a Ház bizonytalan időre napolja el magát s ragaszkodott ahhoz, hogy a parlament szünetelése legfeljebb két napig tartson.

Ma délelőtt *Wekerle* és *Andrássy* *Kossuth* Ferencz lakására hajtottak és hosszabb ideig tárgyaltak a függetlenségi párt vezérével. Értesülésünk szerint *Kossuth* Ferencz kijelentette, hogy neki semmi kifogása az ellen, hogy az üléseket bizonytalan időre elnapolják s fölhatalmazta minisztertársait arra, hogy ezt *Justh* Gyulával közöljék.

Wekerle és *Andrássy* Gyula azután *Justh* Gyulával tárgyaltak. *Justh* Gyula azonban hajthatatlannak bizonyult.

Közvetlenül az ülés megnyitása előtt új purparlék indultak meg. Délelőtt féltizenegykor *Hoitsy* Pál, a függetlenségi párt ügyvezető alelnöke, továbbá *Holló* Lajos és gróf *Batthyány* Tivadar alelnökök koresték föl *Kossuth* Ferenczet, akikkel a miniszter hosszabb tanácskozott.

A déli szünet alatt *Wekerle* és *Andrássy* megint *Justh* Gyulával tárgyaltak s ekkor sikerült *Justh* Gyulát kapacitálni: *Justh* beleegyezett abba, hogy az üléseket fix határnap kitűzése nélkül napolják el, kikötötten azonban azt, hogy azt az enuncziációt, melyet a Ház ülésén elmondott, megtehesse. A déli szünet az enuncziáció megszövegezése miatt öt percz helyett egy fél óráig tartott.

Ezek voltak a kulissza mögötti előzményei a Ház mai elnapolásának.

első idejében a katonaság nagy pretenziókkal lépett föl a civilekkel szemben, s az akkori társas életben örökös volt a torzsalkodás a tisztek és a civilek közt. Ezen *Kállay* úgy segített, hogy államköltségen egy úgynevezett „Vereinshaus”-t épített, melyben az összes polgári egyesületek külön helyiségeket kaptak, van színházterem, hangversenyterem is, s a Herrn-Club, a legelőkelőbb polgári kaszinó harmincz évre ingyen kapta meg fényes helyiségeit, ahol az úgynevezett török szoba, mely egy török hátem mintájára van butorozva, látványosságba megy. A sarajevói dohánygyár külön cigarettákat készít a klub számára, mely cigaretták a rendes forgalomban nem árusítottak, hanem csak a Herrn-Clubban, van gyönyörű étterme, társalgó, olvasó szobái, s úgy van berendezve, hogy akármelyik nagy városban is méltó helyén volna. Ez mind sok pénzbe került, de azóta megszűnt a torzsalkodás a tisztek és a civilek közt, mert a civilek nincsenek ráutalva a tisztikaszinóra.

És ez a Herrn-Club még egy tekintetben nagyszerű intézmény. Az alapszabályok félre nem érthető határozottsággal mondják ki, hogy nőnek semmi körülmények közt a klubhelyiség küszöbét átlépnie nem szabad. Sem táncvizgató, sem hangverseny, sem semmiféle estély nincs, amelyen nőknek szabad volna megjelenniük magában a klubhelyiségben, s ezt azzal indokolják, hogy a férfiak azonnal összevesznének egymással, ha a nők akárcsak mint vendégek is beléphetnének. Mert a férfiak közt teljes és tökéletes a demokrácia. Az osztályfőnökök, akik ott olyan

előkelő szerepet játszanak, mint itthon a miniszterek, a klubban egy asztalnál szürcsölik a fekete kávéjukat kishivatalnokokkal. De az osztályfőnökök nejei aligha volnának kaphatók arra, hogy egy kishivatalnok nejevel ne érezzék a társadalmi rangkülönbséget, főleg, ha szebb a ruhájuk. Ezzel meg volna bontva a polgári elem összetartása, s ezt akarta *Kállay* kikerülni.

Egyáltalán nagyszerű ország Bosznia, ha kísérleti nyulnak tekintjük is. Nálunk, akik ezer éve vagyunk jogállam, nem tudtuk kivinni, hogy peres eljárásunk a szóbeliség és közvetlenség alapjára legyen fektetve, s Mostárbam végighallgattam egy milliós polgári pert, amely tisztán szóbelileg tárgyalott. Tehát sok tekintetben előbbre van, mint mi vagyunk. A személybiztonság kifogástalan, s a vagyonbiztonság akkora, hogy alig van ház Sarajevóban, melynek kapuját éjjelre bezárnák. Rengeteg katonaság van lenn, de ezt nem a két ország lenyűgözésére használjuk, mert ott már erre nincs szükség, hanem tisztán a balkán-pozíciók védelmére, Szerbia és Montenegro ellen. És ezt annyira érzik a bosnyákok, hogy a katonaságban nem látnak ellenséget, hanem barátot, amely a kultura terjesztésének hatalmas tényezője, s viszont a katonaság is annyira szigorúan van tartva, hogy ott holmi kardafférek majdnem a lehetetlenség körébe tartoznak. Meglehet, hogy ezért tekintik a tisztek magukra nézve Strafkolóniának Boszniát.

Gróf Andrassy Gyula a helyzetről.

A képviselőház mai ülése alatt állandóan nagyon élénk élet folyt a folyosókon. Azalatt míg benn az ülésteremben a földadóbizottság tagjai fölött folyt a szavazás, a középső folyosón élénk politikáló csoport alakult gróf Andrassy Gyula körül. Gróf Zichy Miklós, Zlinszky István, Bizony Ákos, gróf Üchtritz Amadé Aurél, gróf Hadik Sándor s többen mások álltak ebben a csoportban, amikor Zlinszky István azzal a kérdéssel fordult Andrassyhoz, hogy mi a véleménye a holnapi koronatanácsról? Gróf Andrassy Gyula így válaszolt:

Én azt hiszem, hogy a koronatanács csak pusztán formalitás lesz. Két dolog látszik előttem bizonyosnak: először ő felsége ezental is velünk együtt kíván dolgozni, másodsor pedig, hogy azok a memorandumok, amelyeket Kristóffy juttatott az udvarhoz, nem vétettek figyelembe.

Zlinszky István ezután azt kérdezte meg, hogy mint vélekedik a viszonyok várható alakulásáról?

— Én csak annyit tudok — felelte gróf Andrassy Gyula, — hogy az én álláspontom ma is ugyanaz, mint volt öt esztendővel ezelőtt. Nemzeti engedmények nélkül semmiféle kibontakozásban részt nem vehetnek. Nemzeti engedményekkel kész volnék egy kísérletet tenni, még akkor is, hogyha belebuknék. A helyzet megítélésében gondolni kell arra, hogy egyfelől a királynak, másfelől Kossuth Ferencnek bizonyos szempontokra tekintettel kell lenniük.

A beszélgetés ezután a választói reformra fordult. Gróf Andrassy annak a nézetének adott kifejezést, hogy az ő impressziója szerint a király nézete ebben a tekintetben is igen megváltozott s az ausztriai tapasztalatok után már nem hisz az általános választói jog egyedül üdvözítő voltában.

A folyosón gróf Andrassy Gyula távozása után sokat beszéltek a választói reform esetleges elejtéséről s akadtak egyesek, akik ebből az elejtésből gróf Tisza István skrupulusával való számolást következtettek. A király, mondták ezek a megjegyzések, gróf Tisza Istvánnak kívánja talán megkönnyíteni, hogy gróf Andrassy Gyulával s a hatvanhetesek koncentrációjában segédkezzék a kibontakozásban. Gróf Tisza Istvánt ugyanis eddig a választói jog dolgában vallott külön véleménye tartotta távol minden aktív lépéstől.

Egy félhivatalos közlemény a következő illetékes helyről eredő sorokat közli: Több est-talap ismét közöl önkényesen kiszakított és tévesen visszaadott részleteket egy beszélgetésből, melyet gróf Andrassy Gyula belügyminiszter a képviselőház mai ülése alatt a folyosón több képviselővel folytatott. A belügyminiszter már ismételtén kijelentette, hogy ily folyosói beszélgetésekről szóló közleményekre nem reflektál és azok czáfolását nem tartja szükségesnek, valamint hogy ilyenek által nem riasztatja magát vissza attól, hogy képviselőtársaival a Ház folyosóján is érintkezzék és a politikai helyzetet megbeszélje.

Ehez egy másik félhivatalos közlemény még azt füzi, hogy az esti lapokban különösen az Andrassy Gyulának tulajdonított s a választási reformra vonatkozó megjegyzés teljesen helytelen.

A miniszterek elutazása.

A kormány tagjai ma délután Bécsbe utaztak, hogy holnap a király elnöklése alatt tartandó minisztertanácsban megjelenjenek. A

délután 2 óra 3 perczkor induló gyorsvonattal indultak utnak Darányi Ignác földművelésügyi és Jekelfalussy Lajos, honvédelmi miniszter. Kisérletükben Koos Jenő miniszteri titkár volt. Este öt óra 10 perczkor utazott el a kormány többi tagja. A nyugati pályaudvaron nagyszámu érdeklődő közönség gyűlt egybe, mely már a kabinet tagjainak megérkezése előtt nagy érdeklődéssel nézegette a vonat első részébe kapcsolt és fényesen világított két hatalmas szalonkocsit. Az egyik Kossuth Ferenczé, a másik pedig Wekerle miniszterelnök természetkocsija. A minisztereket a pályaudvaron Marv János, az államvasutak elnökhelyettese, Daróczy Rezső állomásfőnök, Haviár és Messinger helyettes állomásfőnökök fogadták és kalauzolták a szalonkocsikig. Legelsőnek Apponyi Albert gróf kultuszminiszter érkezett meg, közvetlenül utána Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter. Kossuth Ferenc, kinek egészsége tegnapi gyöngékedése óta még nem állott egészen helyre, azonnal visszavonult Apponyi Albert gróffal együtt szalonkocsijába. A pályaudvart azalatt a budapesti hírlapírók népesítették be, akik a holnapi nevezetes eseményre feltűnő nagy számban utaznak Bécsbe. Több képviselőt is felvisz az érdeklődés, valamint a politikai élet néhány ismert szereplőjét is. A miniszterek vonatával Szatmáry Mór, Szinyeyi-Merse Félix, Béla Henrik, Gál András orsz. képviselő és Moskovits Géza utaztak el. Feltűnést keltett, hogy ugyanezzel a vonattal utazott el Budapestről Láng Lajos, titkos tanácsos, volt miniszter is, kinek nevét legutóbb egy kibontakozási tervvel kapcsolatban emlegették. Láng Lajos Pozsonyba utazik haza a családjához. Öt óra előtt néhány perczel jelent meg a pályaudvaron Andrassy Gyula gróf belügyminiszter, Josipovich Géza, horvát miniszter, akik a miniszterekkel együtt utazó Szerényi József államtitkárral beszélgettek hosszasan. Wekerle Sándor miniszterelnök Márffy Albin államtitkárral együtt érkezett meg, aki a holnapi minisztertanács jegyzőkönyvét fogja vezetni. Utolsónak Zichy Aladár gróf, a király személye körüli miniszter jelent meg a pályaudvaron. A miniszterek kíséretében Bárczy István, Pallay Sándor, Tormay Géza és Apponyi Rezső gróf miniszteri titkárok utaznak. Kossuth Ferencet a pályaudvarra kikísérte Jakab Sándor, a függetlenségi párt titkára is. Mikor a kormány tagjai csaknem teljes számban helyet foglaltak a miniszterelnök kocsijában, Daróczy állomásfőnök jelt adott az indulásra és a vonat lassan kirobogott a pályaudvarról.

A miniszterek Bécsben.

— Kiküldött tudósítónk telefonjelentése. —

Bécs, október 19.

A kabinet valamennyi tagja együtt van Bécsben s ezidőszert mindannyi a Magyar Ház lakója.

Kossuth Ferenc rögtön azután, hogy Budapest szalonkocsijába felszállt, pihenőre tért, miután még mindig gyöngékedik. Így egyben felve fogadta minisztertársait, akik az ut alatt több mint egy órai tanácskozásra gyűltek nála össze. Bécsbe megérkezve a miniszterek azonnal a Bank-gassei magyar palotába hajtottak. Wekerle Sándor, Andrassy Gyula gróf és Apponyi Albert gróf az első emeleten, Kossuth Ferenc és Darányi Ignác a földszinten laktak; Jekelfalussy Lajos és Josipovich Géza Zichy Aladár gróf lakosztályának egy részében helyezkedtek el.

Andrassy Gyula gróftól már szobájában várta a király meghívója, mely öt holnap délután tíz órára a koronatanács előtt, külön kihallgatásra rendeli a királyhoz. Andrassy audienciája következtében a koronatanácsot délután egy órára halasztották.

Andrassy külön meghívója nagy szenzációt keltett. Általános az a vélemény, hogy ez a kihallgatás nagy jelentőségű lesz. Azt hiszik, hogy a király Andrassyval azért kíván előbb tárgyalni, hogy vele olyan megállapo-

dásokra jusson, amiket azután a minisztertanácsban perferálhat. A királynak ezt az elhatározását a mai képviselőházi ülés eseményeire s arra viszik vissza, hogy Kossuth pártja nyomása alatt immár határozottan elene van a koalíció további fentartásának. Miután pedig a király egyedül a függetlenségi pártra támaszkodva nem akar kormányt csinálni, Andrassyval kénytelen tárgyalni, hogy az ő programját illetőleg jusson valamilyen megállapodásra, mely azután lehetővé teszi azt, hogy Andrassy kormányalakításra vállalkozzék.

A király elnöklése alatt tartandó minisztertanácsban tehát a helyzet már Andrassy és a király között tisztázva lesz. A koronatanács után a miniszterek külön, a király nélkül is tanácskoznak fognak. Wekerle csütörtök délután tízenegy órakor újra megjelenik a király előtt s valószínű, hogy akkor fogja átvenni a végleges döntést.

A miniszterek megérkezésük után Kossuth földszinti szobájában még háromnegyedóra hosszáig tartó tanácskozást folytattak. Ezen tanácskozáson kiderült, hogy Kossuth csakis első kibontakozási terve alapján: a függetlenségi párttal, mint átmeneti programmal a választói reform megalkotásával, a bankkérdésnek az új parlament döntése alá való utalásával vállalkoznék kormányalakításra.

Andrassy külön kihallgatása.

Andrassy külön kihallgatásáról és a koronatanácsról félhivatalosan a következőt jelentik:

Változott rendelkezések folytán a király elnöklésével tartandó minisztertanács holnap délután egy órakor lesz a Hofburgban. Andrassy Gyula gróf belügyminiszter legfelsőbb kihallgatása délután tíz órakor szintén a Hofburgban lesz. A minisztertanácsban, mint más alkalommal is, jegyzőkönyvet fognak vezetni; a jegyzőkönyvet Márffy Albin belső titkos tanácsos, miniszterelnökségi államtitkár fogja vezetni, aki tudvalevően a minisztertanácsok rendes jegyzője. Márffy államtitkár ma este szintén megérkezett Bécsbe.

Egy másik félhivatalos jelentés bécsi kelttel ezt írja:

Most már végérvényesen megállapított, hogy Andrassy Gyula gróf kihallgatása holnap a korona-tanács előtt történik meg.

A pártkörökből.

Az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt Erzsébet-köruti körhelyiségében az est folyamán rendkívül nagy élénkség volt. Fent jártak Justh Gyula, a képviselőház elnöke, Tóth János államtitkár, Hoitsy Pál ügyvezető-alelnök, Holló Lajos és Sággy Gyula alelnökök, Leszkay Gyula háznagy és a pártnak számos képviselője és kültagja. A jelen voltak hosszantartó eszmecsere folytattak a politikai helyzetről. Különösen élénken pertraktáltak az Andrassy Gyula személyével kapcsolatos tényeket. A vita során az a vélemény domborodott ki, hogy ezidőszert gróf Andrassy Gyula áll az előtérben, de többen annak a véleményüknek adtak kifejezést, hogy Andrassy esetleges missziója kudarcra fog járni. Kossuth Ferenc az országgyűlési függetlenségi és 48-as pártot e hónap 22-én d. u. 5 órára a pártkör tanácstermébe értekezletre hívta egybe. Az értekezleten Kossuth Ferenc bécsi utjának eredményéről szándékozott beszámolni.

Ma este a pártkörben Justh Gyula hosszasan tanácskozott az alelnökökkel s elhatározták, hogy ezt az értekezletet egyelőre elhalasztják.

Az alkotmánypárt körhelyiségében szintén igen nagy számmal jelentek meg a párt tagjai és élénken vitatták a politikai helyzetet s különösen a holnapi koronatanács eredményét. Este nyolc órakor a Hungária-szálló fehértérképén vacsoráig gyűltek össze a párt tagjai. Ott voltak Hadik János gróf és Bolgár Ferenc államtitkárok, Nagy Ferenc, a párt másodelnöke, Battlyány Lajos gróf, Szivák Imre, Dániel Pál, Sztójánovics

György báró, Zichy Béla gróf, Markbreit Gyula, Esterházy Móricz gróf, Thoroczkay Miklós gróf, Szilassy Zoltán, Rohonczy Lőrincz, Ajtay Aladár, Szereday Aladár, Moskovitz Iván, Okolicsányi-Zsedényi Ede, Péchy Zsigmond és Buday Barna képviselők, továbbá Bezerédj Imre, Botka Béla és Nechrebeczky György főispánok, Rakovszky Endre és Joanovics Sándor miniszteri tanácsosok, Manasse György báró, Haeger Viktor, Hollaky Artur, Rubinek Gyula, Perényi Kálmán alispán, Rakovszky Antal, Vancsó Gyula, Schiller Henrik, dr. Pap József, dr. Neumann Árpád és még sokan.

Luegerék kirohanása.

Tegnap Bécsben a keresztényszocialisták 22 választógyűlést tartottak, amelyen nem kevesebb, mint 90 keresztényszocialista birodalmi gyűlési és tartománygyűlési képviselő s bécsi községi tanácsos foglalkozva a politikai helyzettel, főleg Magyarországot szidta.

Egy gyűlésen *Geszman*, a volt keresztényszocialista miniszter kizárólag a magyar kérdéssel foglalkozott. A következőket mondta:

— A koalíció, élén a függetlenségi párttal, amely oly szívesen szerepel demokratapártként, megszegte a koronával kötött paktumot s ezzel nemcsak a koronával való viszonyt mérgezte el, hanem a nem magyar nemzetiségeket majdnem a kétségbeesésbe kergette. De Ausztria is szenved e viszonyok súlya alatt s a monarchia állása is kifelé. Az annexió törvényeket s a Ausztriában, sem Magyarországon nem lehetett elintézni. Sőt arra is kevés kilátás van, hogy a delegációkat a legközelebbi időben összehívják. Magyarországon közel hat év óta parlamentáris alkotmánykonfliktus van az ott uralkodó klikknek az összmonarchiát szétromboló közjog szellemében való törekvései miatt, amelyek szószólója az a nemzeti klikk, amely saját népével épp úgy szemben áll, mint a nem magyar nemzetiségekkel. Ellenök csak egy segíthet, az általános választói jog szellemében való igazságos választási reform. Ez a választási reform lesz az egyedüli oltalma Magyarországnak két millió németjének, akiket most enoszakkal magyarosítanak s akikkel épp olyan rosszul bántanak, mint a románokkal, horvátokkal és tótokkal. Amíg a választási reform nem létesül, tartós és becsületes béke nem lesz Ausztria és Magyarország között. Ha ezt a legközelebbi célt elértük, sorra kerül a birodalmi alkotmányok feltételül szükséges reformja, a Magyarország és Ausztria közötti viszonyok rendezése. A magyar klikknek brutális uralma sokáig épp úgy nem tartható fenn, mint Horvátország függése Budapesttől. A népeességnek alig a felét képező magyarok uralmának fentartása lehetlenség. Boszniát és Herzegovinát se szabad Magyarország zsákmányul úgy odadobni, mint 1868-ban a horvátokkal történt. Nagy, erős Ausztriát kell tartarmennünk, amelyet a külföld nem sajnál, hanem tisztel. A keresztény-szocialisták programja a Nagy-Ausztria.

A részegkedéséről ismeretes *Bielohlawek* így piszkolódott: Ideje annak, hogy Magyarország nemzetiségét a magyar zsarnoki nyomás alól szabadítsuk. Mi nem a népet képező magyar faj ellen küzdünk, hanem ama klikk ellen, amely a rellent és szélhámos Kossuth Lajosnak, Ausztria hallos ellenségének eddig 53 szobrot emelt. Mi nem tűrjük meg, hogy Magyarországnak újabb engedményeket adjanak. Mindazt, ami a birodalmi egységet, az összmonarchiának s a Habsburg-dinasztiának integritását csorbíthatná, mi keresztény szocialisták okvetlen meg fogjuk tudni akadályozni.

Lueger a többi között így szólott: A mi pártunk nem fogja tűrni, hogy a hadsereget tovább magyarosítsák. A hadseregnek épp olyannak kell maradni, amilyen. Nem szabad változtatni sem a nyelven, sem a jelvényeken. Nekünk Magyarországgal szemben ma az egységet kell védelmeznünk.

Valamennyi gyűlésen a magyar és a bosnyák kérdésre vonatkozólag a következő határozati javaslatot fogadták el:

1. A választógyűlés a legnagyobb határozottsággal tiltakozik, hogy további engedményeket adjanak a Magyarországon uralkodó klikknek, amelyekkel a birodalmi egységet s a közös hadsereg egységét tovább korlátozzák.

2. Az összmonarchia, különösen pedig a Magyarországon élő kétmillió német érdekében követeljük a Magyarországon és Horvátországban élő lakosságának az uralkodó által ünneppélyesen megígért felszabadítását a politikai és nemzeti jogfosztás alól.

3. Felszólítjuk továbbá a képviselőket, hogy szembeszálljanak minden kísérlettel, amely az osztrák pénzzel és vérrel megszerzett birodalmi tartományokat a magyar uralkodási vagy dominiumaival akarja tenni.

Bécsi vélemény.

A N. Fr. Pr. mai estilapjában a következőket írja:

Holnap a magyar kormány Bécsben fog a király elnöklete alatt tanácskozni. Az az ünnepléses forma, amelyet ennek a magyar minisztertanácsnak adtak, ez állami aktus nagy jelentőségének felel meg. A holnapi magyar minisztertanács döntő fordulatot fog hozni a magyar válságban. A király a vasárnapi kihallgatáson közölte a magyar miniszterelnökkel, hogy döntését a lemondási kérvény ügyében szerdán fogja tudtára adni. Az a körülmény, hogy a király nem a bizalmas utat választja és elhatározását nem a miniszterelnök útján közli, hanem akarátát a magyar kormány összes tagjainak közvetlenül óhajítja tudtára adni, már külsőleg is jelzi a királyi elhatározás fontosságát. A holnapi minisztertanácsból tényleg a magyar politika egy jelentős fejezete fog kialakulni. Tudvalevő, hogy a király első sorban arra vet szult, hogy a jelenlegi magyar képviselőházban a koalíció továbbra is megmaradjon. A magyar miniszterek holnap a király szájából fogják meghallani, hogy a korona a koalíciótól a paktum teljesítését és a monarchiára fontos nagy, annexiósi hitelek elintézését követeli. A koalíció vezetőinek nyilatkoznok kell majd arról, hogy a koalíció tovább is fennállhat-e? Magyarországon az az általános vélemény, hogy a koalíciót régi teljességében többé nem lehet fenntartani. Az egyes pártok táborából eredő nyilatkozatok megegyeznek arra nézve, hogy a volt koalált pártok együttműködésére többé nem lehet gondolni, mert a Justh-csoport, mely a koalíciót felrobbantotta, tovább is ellentáll annak, hogy a pártok újból egyesüljenek. Ezt a pontot illetőleg tehát a koronatanács eredménye nemleges lesz. A magyar miniszterek ezután ki fogják nyilvánítani véleményüket arra nézve, hogy nem volna-e lehetséges a 67-es pártoknak a 48-as párt egy részével való együttműködése? Az erre adandó válasz Kossuth magatartásától függ; ha azonban Kossuth, mint eddig, visszariadna attól, hogy a Justh-csoporttól elváljon, akkor a pártok fuziója is hátatlan feladat volna. A magyar kormány összességének a feladata ezzel a megállapítással ki volna merítve és a további döntés ebben az esetben kizárólag a koronától indulna ki. A magyar képviselőház ma bizonytalan időre elnapolta magát, hogy az új alakulás előkészítésére időt nyerjen. Lehet, hogy Andrassy kihallgatása, mely a koronatanácsot követni fogja, fontos elhatározásokat fog megérlelni.

Budapest, október 19.

A horvát bánhelyettes szabadságon. Cuvaj osztályfőnök, bánhelyettes ma egy heti szabadságra Bécsbe utazott.

A mentelmi bizottság ülése. A képviselőház mentelmi bizottsága ma este *Malatinszky* György elnökletével gyűlést tartott, amelyen a következő mentelmi ügyeket intézték el: Lorkovics Iván, Surmin György, dr. Vinkovics Bozsó mentelmi jogát felfüggesztették. Hermán Ferencz (önbejelentés) mentelmi jogának felfüggesztése ügyben a döntést a következő ülésre halasztották és az érdekelt képviselőt meghívták. Purics József elhalálozván, mentelmi ügye tárgytalan. Radics István ügye tárgytalan, mivel nem tagja az országgyűlésnek. Vinkovics Tivadar három ügyben, Magdics Péter egy ügyben, Zagorac István három ügyben, Budiszavljevics Bude hét ügyben, Banjanin János 41 ügyben, Lorkovics Iván 37 ügyben, dr. Surmin György 17 ügyben és Lukinics Ödön két ügyben volt a mentelmi jog felfüggesztése tárgyalandó, de miután a mentelmi jog felfüggesztése a horvát-szlavon-dalmát országgyűléstől kérik, a bizottság az iratok visszaküldését javasolja.

Beszámoló. Dr. Nagy Sándor, a nagylaki kerület orsz. képviselője Amprózfalván és Pitvároson beszámolót mondott. Beszámolójában a bankesopont hívének vallotta magát és a nemzet gazdasági önállóságáért küzd. Justhot táviratilag üdvözölték.

A horvát koalíció bomlása. A horvát szocialista-párt véglegesen kilépett a koalícióból. Lapja a pártnak ezt a lépését a koalíciós politika megvalósíthatatlanságával okolja meg. A koalíciós pártok ezért azonnal boszulják meg magukat, hogy lapjaikban a szocialistákat báró *Rauch* szövetségeseinek mondják. Néhány nap óta tárgyalás folyik a koalíciós pártok fuziójáról a szerbek kizárásával, de a siker csekély kilátásával, mert a szerbek domináló szerepet játszanak a koalícióban.

Az elnapolt képviselőház.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, október 19.

Rövid, alig egy óras tanácskozásra gyűlt össze ma a képviselőház. Napirenden nem is szerepelt más, mint az országos földadó-bizottság tagjainak megválasztása. Az országos földadó-bizottságba, melynek a pénzügyminiszter elnöklete alatt hivatása a földadókataszer kiigazítására elrendelt munkálatok irányítása és érdemben való eldöntése, az országgyűlésnek tíz rendes és tíz póttagot van joga kiküldeni. Ennek a husz kiküldöttnek a megválasztása volt mai napra a Ház hivatása.

Természetes, hogy a jelenlevőket a tulajdonképi napirend érdekelte a legkevésbé. Az ülésterem fölött a válság felhője terjeszkedett s a főérdeklődés ezt illette. Éppen ezért nagy figyelemmel hallgatták meg *Justh* Gyulát, aki amidőn javasolta, hogy a Ház üléseit elnapolva, az elnökségre bizza az ülések összehívását, azt hosszasan meg is okolta.

Részletes tudósításunk a következő:

A képviselőház ülése.

— Kezdeté délelőtt féltizenkét órakor. —

Elnök: Justh Gyula.

Elnök megnyitja az ülést. Jelenti, hogy Nagy György napirend előtt való felszólalásra kért engedelmet Ferrer kivégzése tárgyában. Ő azonban nem adta meg a felszólalásra az engedelmet. A házszabályok értelmében kéri a Házat, megengedi-e Nagy Györgynek, hogy napirend előtt szóvá tegye Ferrer dolgát. (Igen! Nem!)

Kmetz Károly: Előbb a magunk szabadságát védelmezzük meg!

Felkiáltások a néppárton: Most már majd a szabaddkőműveseknek is a védelmére kelünk! (Zaj.)

Nagy György: Én a szabadság barátja vagyok, annak a védelmére akarok felszólalni. (Zaj.)

Elnök kihirdeti a szavazás eredményét. A Ház nagy többsége nem adja meg az engedelmet. Bemutatja az Oláhfaluban szombaton megválasztott Embery Árpád függetlenségi képviselő megbízólevelét. Az állandó igazoló bizottságnak adják ki igazolás végett. Jelenti, hogy a Magyarországi Hirlapírók Nyugdíjintézete meghívta a Ház tagjait Hegedüs Sándor siremlékének e hónap 24-én tartandó leleplezési ünnepére.

A Ház tudomásul veszi. Bemutatja ezután az elnök az időközben a Házhoz érkezett kérvényeket és feliratokat.

Előzetes tárgyalásra a kérvényi bizottsághoz utasítják.

Ezután megejtették az országos földadó bizottság tíz rendes és tíz póttagjának választását. Rendes tagok lettek: Balogh Mihály, Eitner Zsigmond, Holló Lajos, Szemere Huba, Szentiványi Gábor, Lachne Huzó, gróf Teleki Arvéd. Muacsevics Vazul, Jánoky-Madocsányi Gyula, Szilassy Zoltán. Póttagok: Csanak János, Gotthard Sándor, Máriássy Mihály, Manojlovics János, Lázár Pál, Putnok Mór, Surmin György, gróf Dessewffy Emil, báró Mandorf Géza.

Elnök: T. Ház! Tekintettel a tervbe vett koronatanácsra, (Zaj. Halljuk! Halljuk!) javasolom, hogy a képviselőház a közelebbi napokban ne tartson ülést, (Helyeslés) és a legközelebbi ülés összehívása az elnökre bízassék. (Helyeslés.) Amennyiben a t. Ház ezen indítványomhoz hozzájárulna, méltóztassék megengedni, hogy előzetesen, a határozat meghozatala előtt, tájékoztassam a t. Házat, hogy a megadandó fölhatalmazás alkalmazásánál milyen elvet kívánok követni. (Halljuk! Halljuk!)

Mindnyájan fájdalommal látjuk, hogy a hónapok óta húzó válság még mindezekig megoldva nincs. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Azon reménnyel vagyunk eltelve, hogy ő felisége bölcsesége és alkotmányos érzelme át fogja érezni annak fontosságát, hogy az ország továbbra parlamentáris kormány nélkül nem hagyható. (Élénk helyeslés a baloldalon.) Mert az ország törvényhozásának és kormányzásának meddőségre való kárthatása úgy az országnak, mint a koronának érdekeit súlyosan érinti, (Igaz! Ugy van! balfelől.) és az elintézésre

váro nagy feladatoknak, ezek között a választási törvénynek és a bankügynek (Ugy van! balfelel.) az ország érdekében kellő időben való megoldását hátráltatja. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

A parlamentáris kormány mielőbbi kinevezése annival inkább szükséges, mert az 1848. IV. toz. 6. §-a és az 1887. X. toz. alkotmányos életünknek alapelvevé tette, hogy az országgyűlés, ha feloszlattatik, vagy elnapoltatik is, olyan időben hivandó össze, hogy mind a befejezett számadások, mind a jövő évi költségvetés fölé az év végéig határozat legyen hozható. (Helyeslés a baloldalon.) Alkotmányos életünk sarkalatos elvének érvénye fölött öröködni mindnyájunk kötelessége. (Helyeslés a baloldalon.) Kijelentem ennél fogva, hogy a Ház határozatával megadandó jogomnál fogva, kötelességemnek fogom tartani, hogy a képviselőháznak oly időben való összehívása iránt intézkedjem, amely lehetővé teszi, hogy alkotmányos életünk ezen rendelkezésének érvény szerzessék. (Élénk helyeslés, éljenzés és taps a bal- és szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Éljen Justh!)

Farkasházy Zsigmond nem járul hozzá az indítványhoz. A képviselőháznak véleményét kellene nyilvánítania a legfontosabb kérdésekben, mert a parlamentnek ezt a lanya eljárását Bécsben győngységnek nézik. Azt ajánlja, hogy a bankbizottság jelentését holnapra vagy a legközelebbi napok egyikére tűzzék napirendre.

Szmrecsányi György: Szóval dolgozni akarunk! (Zaj.)

Fölkiáltások a baloldalon: Igen, maguk is dolgoznak, ne csak mindig hecczelődjenek.

Farkasházy Zsigmond: A legközelebbi napokban napirendre kellene tűzni a legsürgősebb és döntő jelentőségű kérdéseket.

Nagy György: Ugy van! Három napig eleget koronatanácskozhatnak.

A Ház ezután óriási többséggel elfogadta az elnök napirendindítványát. Az elnök napirendindítványára szavazott az alkotmánypárt és a néppárt is.

Fölkiáltások a balpárton: No, a néppártot nem tudják lerázni a nyakukról! Ujra meg van a koalíció! (Zaj.)

Elnök az ülést öt perczre felfüggeszti.

Elnök szünet után újból megnyitja az ülést. Még a mai ülés jegyzőkönyvét hitelesítik s az ülés negyedkettőkor véget ért.

Budapest, október 19.

Az iglói mandátum. Az iglói kerületben nagyban folynak a választási mozgalmak. A néppárt, amely nagy erővel vetette magát a kerületre, most egyszerre visszavonult. A visszavonulás okául azt adják, hogy a márkusfalvi apátplébános és az iglói vikárius elárulva a néppártot, átment a függetlenségiek táborába.

Az iglói függetlenségi párt vezetősége a gyanúsításokkal szemben kijelenti, hogy Kean Gyula márkusfalvi apátplébános és Gajdosák Máté iglói vikárius már négy évvel ezelőtt is, amikor Günther Antal volt igazságügyminiszter függetlenségi programmal fellépett, e két vezérférfi a függetlenségi eszmének tántoríthatlan híve volt és róluk jogosan senki sem hihette, hogy ők néppárti jelöltet támogatnak.

Bosznia és Hercegovina alkotmánya. A zágrábi „Ilrvatko Pravo“ bécsi értesülése szerint a Bosznia-Hercegovina alkotmányáról szóló statutumot a király helybenhagyta és már meg is küldötte a tartományi kormányzónak. Az új alkotmány, ami a jogok kiterjesztését illeti, rendkívül szűk korlátokat szab és különösen erősen korlátozza az egyesületi és gyülekezeti szabadságot. Az egyesületek tagjainak semmiféle jelvényt nem szabad viselniük. Az alkotmány egyik része a tartománygyűlés házszabálya, amelyben valóságos drákói szigorúságú rendelkezések vannak. Az elnöknek többek között jogában van, hogy a rendelkezéseinek ellenszegülő képviselőt egy egész ülészakra kizárja.

A Boszniában élő magyarság körében nagy örömet keltett az, hogy a bosnyák országos kormány egy új osztályt állított fel, mely a mezőgazdasági ipari, kereskedelmi és bányászati ügyek intézésével fog foglalkozni. Az új osztály élére Mikuli Jakab lovag udvari tanácsos-osztályfőnököt nevezték ki. Mikuli Jakab lovag kinevezéséről a sarajevo-i lapok igen meleg hangon emlékeznek meg, köztük különö-

sen a „Bosnische Post“ a legnagyobb dícsérettel sorolja fel ama alkotásokat, amelyek az ő nevéhez fűződnek.

A politikai helyzet Franciaországban.

Briand és a francia kamara megnyitása.

Budapest, október 19.

Briand miniszterelnök periqueuxi beszéde, melyben nyugodtságot és az ellentétek kiegyenlítését prédikálta a francziáknak, általánosságban nagy hatást keltett Franciaországban. Bár Briand szomorúan tapasztalhatta éppen a napokban a spanyol követség elleni tüntetések alkalmából, hogy gyakorlatilag ki-vihetetlenek azok a szép elvek, melyeket ő Periqueuxban oly nagy hatással bonczolgatott elvtársainak. Mert elképzelhető-e, hogy Briand képes lesz egy csapáson haladni a klerikálisokkal, akik éppen ez időtájt emberföltötti erőmegfeszítéssel igyekeznek megdöntött uralmukat visszaszerezni. Aztán itt vannak Briand volt elvtársai, kik neki a legelkeseredettebb ellenfelei. Briand ugyan ragaszkodik ahhoz, hogy ő elveiből semmit sem engedett, csak alkalmazkodott a viszonyokhoz.

Mindezek dacára a Briand-kabinet meg lehetős kedvező körülmények között ment ma a kamara megnyitására. A munkásbiztosítási pénztárakról ugyan még vita folyik a szenátusban, de elfogadása, a költségvetéshez alkalmazkodó kisebb módosítások után, több mint bizonyos. Ezzel pedig egy nagy szociális reform fűződik Briand nevéhez. Ennél több vízet fog zavarni a marokkói kérdés. Ferrer megöletése óta különösen nagy az antipátia Spanyolország ellen és valószínű, hogy a kamarában kemény szavak fognak elhangzani a kormány lagymatag politikája miatt, mely túl nagy operációs bázist biztosított a spanyol csapatoknak.

Nagy gondot okoznak a Briand-kormány-nak már most a jövő tavasszal megejtendő választások. A kamara tagjai már most akarnak nyilatkozatot hallani a jövő választásokról. A kormány főgondja az lesz, hogy a forradalmi szociálisták ellen — a törvény által megengedett határon belül — erős agitációt indítson. A radikális szociálisták ezzel szemben a kormány legnagyobb foku támogatására számíthatnak. A radikálisok, a köztársasági párt zöme — nem minden aggodalom nélkül néznek a jövő választások elé. Briand meztagadta a pártnak azt a kérését, hogy radikális államtitkárt nevezzen ki a belügyminisztériumba, aki a választásokat vezetné. Emiatt a pártban bizonyos lehangoltság mutatkozik Briand ellen. A képviselők a választások előtt rendszerint nagyon érzékenyek, ami gyakran katasztrófa elé vitte a kormányt. Al- lítólag Clemenceau bukását is az okozta, hogy a volt miniszterelnök kijelentette, hogy a mostani képviselők közül százötvenen sem fognak visszatérni a legközelebbi választások után. A legkevesebb tehát az lesz, amit a radikálisok Briandtól követelni fognak, hogy biztosítékot adjon az iránt, miszerint törvényadta jogaival törekedni fog a pártot támogatni. Rouviert azért buktatták meg négy héttel a választások előtt, mert vonakodott ehhez hasonló biztosítékot adni. Mindenesetre Briand-dal nehezebb lesz végezni, mert ő éppen a periqueuxi beszédeben jelezte, hogy a francia köztársasági pártok egyikét se szorítja le annak lehetőségétől, hogy a kormányzásban részt vegyen.

A szenátus ülészakának mai megnyitá- sán már interpellálni akartak a marokkói kérdésben. Fleysieres szociálista szenátor azt kérdezte, hogy a francia kormány minő magatartást szándékozik tanúsítani Spanyolországgal szemben Ferrer kivégzése után. Pichon külügyminiszter kijelenti, egy francia törvényhozó testület nem illetékes arra, hogy oly eseményekre vonatkozólag nyilatkozzék, amelyek nem lehetnek visszahatással Franciaország diplomáciájára és amelynek megítélése parlamenti szempontból tisztán és kizárólag Spanyolország képviselőinek dolga. A szenátus Pichon miniszter javaslatára majd- nem egyhangulag elhatározza, hogy az interpelláció tárgyalását bizonytalan időre elnapolja.

KÜLFÖLD.

A Reichsrath megnyitása. A parlament hol- napi összeülése alkalmából ma a pártok vezérei tanácskozást tartottak, amelyen a keresztényszociá- lis párt és a többi német pártok, a lengyel klub és a szociáldemokrata párt vezérei jelentek meg. A szláv unió részéről csupán Udrsal képviselő je- lent meg, aki közölte Pattai elnökkel, hogy a szláv unió már egy héttel ezelőtt ülést tűzött ki ma délutánra. A szláv unió éppen most ülésezik és határozatainak nem lehet eléje vágni. A pártvezé- rek értekezlete erre elhatározta, hogy holnap dél- előtt fél 10 órakor ismét összeül, amihez Udrsal képviselő hozzájárult.

A czár olaszországi látogatása. Raconighiba ma négy gyalogezredet, két lovasezredet, egy va- dász- és egy tüzérezredet küldtek. Ebből azt lehet következtetni, hogy a czár tiszteletére nagy kato- nai díszszemle lesz. Raconighiból a czár a király- lal a legközelebbi kikötőbe fog menni s ott hajóra száll, hogy az olasz Földközi-tengeri hajórajtól kísérve Messinába utazzék. Ugy volt, hogy a czár a Dardanellákon át Nápolyba veszi útját, de Iz- volszki tanácsára letett erről a tervéről, mert a kül- ügyminiszter értésére adta a czárnak, hogy Tö- rökország a nagyhatalmak beleegyezése nélkül nem adhat ki fermánt, amellyel megengedi a Dardanellákon való átkelést.

Abból az alkalomból, hogy a czár holnap Olaszországba utazik, a Fremdenblatt vezércik- kében a következőket írja: A czár látogatása me- gerősíti az Oroszország és Olaszország között fen- álló baráti viszonyt. A két állam közti barátság fontos tényezője a nemzetek közötti diplomáciá- nak, amellyel számolni kell. Monarchiánknak nincs oka arra, hogy a hatalmak közeledését bi- zalmatlansággal, avagy aggodalommal nézze. A hármasszövetség tagjai szabadon választhatják ba- rátaikat és minél több a barátság a szövetség tagjai és a két nagy európai hatalmi csoport tagjai között, annál nagyobb és erősebb a kilátás arra, hogy a béke fenntartatik, ami különösen az an- nexió-válság idején tünt ki. A raconigi-i talál- kozás a béke szempontjából már csak azért is nagy fontosságú esemény, mert a közel keleten érdekelt államok fejének találkozása hatlatos óvintézkedés bonyodalmak elkerülése végett. A raconigi-i ese- mény nálunk is oly eseménynek tekintetik, amely Európa nyugalmának fenntartása érdekében fon- tossággal bír.

Miklós czár a Standard yachton utazott Odesz- szába, amelyet a Panjat, Mercuria és a Kadur czirkálók, valamint egy torpedózúzó kísér. A czárné leányaival a kikötő-hidig kísérte Miklós czárt, kit utjában Frederichs báró, a czári ház minisztere, Isvolsky külügyminiszter, a kabinetiroda főnöke, a főszertartásmester, és Orlov herceg, valamint Drentaln százados hadsegéd kísér.

Az alsó-ausztriai tartománygyűlés. A tarto- mánygyűlés több helyi természetű javaslatot fo- gadott el és elfogadta Silberer süngös javaslatát, amely arról szól, hogy az 1909. évre 30.000 ko- rona összeget tűzzenek ki, amelyből született osz- trákoknak ebben az évben végzendő repülési ki-

sérleteit jutalmazták. A tartományi marsall erre a tartománygyűlést legfelsőbb megbízásból elnapoltnak jelentette ki.

A helyzet Görögországban. György király detronizálásáról érkezett tegnapi hírek nem felelnek meg a valóságnak, vagy legalább is koraiak. Ami bizonyos, hogy a tisztbizottság még együtt van és a kormány ellen kivívott győzelme után sem gondol arra, hogy a ligát fölösszassa, sőt ellenkezően, a liga ügyelni fog arra, hogy a hadsereg és a flotta fejlesztésére szánt pénz csakugyan elő is kerüljön és a kitűzött célra fordíttassék. A tisztek sem bíznak a parlamentben és a politikusokban, de azért még sem gondolnak a katonai diktatura behozatalára, különösen azért nem, mert tudják, hogy a király ebben az esetben azonnal lemondana. A ligának különben még más tényezővel is számolnia kell, elsősorban az adófizetőkkel. Ezek azzal a kéréssel fordultak a kormányhoz, hogy bizonyos tervezett fogyasztási adókat ejtsen el és hogy a hadsereg újjászervezésének költségét csakis a költségvetési megtakarításból és néhány újabb, őket kevésbé sújtó adókból fedezze. A tiszti liga tehát kénytelen lesz a kormányt a parlamentben népszerű adópolitikára rákényszeríteni, vagy pedig el fogja veszteni a nép szimpátiáját. E mellett még ott van a krétai veszedelem. Tavaszkor lesz az új választás és a krétaiak el vannak tőkévelve, hogy képviselőket küldenek Athénbe. Mavromikálisz miniszterelnök reméli, hogy a nagyhatalmak tavaszig megtalálják a krétai kérdés megoldásának módját, vagy pedig el tudják halasztani a választást szeptemberig. A nehézségeket még fokozza az, hogy az athéni török követ előterjesztést tett a görög kormánytól a pénzügyminiszter minapi beszéde miatt, amelyben azt mondta a többi közt, hogy a porta háborút akar indítani Görögország ellen. A török követ előterjesztésében rámutatott arra is, hogy Tesszáliában újabb bandák tüntek fel.

A katonai szövetség kívánságára előterjesztett törvényjavaslatokat a képviselőházban vita nélkül en bloc fogadják. Senki sem mer módosítást ajánlani, mert az ülésterem szomszédságában tartózkodik az a tiszti bizottság, amelyet a katonai liga kiküldött. A képviselők el vannak keseredve a tisztek pressziója miatt, de szólni nem mernek. A tisztek egészen nyíltan tüntetnek antiparasztrikus törekvésekkel. Ezzel szemben újabb jelentések arról adnak hírt, hogy Athénben általános derűtséget keltenek a külföldi lapok rémhírei. Ott semmit sem tudnak róla, hogy a király le akarja mondani, vagy hogy a görög tisztek egy idegen herceget szemeltek volna kik görög királyiá.

Hilmi pasa lemond. Hír szerint Hilmi pasa nagyvezér egészségi okokból visszalép és Haki bey, jelenlegi római török nagykövet lép helyébe. Rahmi szaloniki-i ifjú-török képviselőnek, aki Rómába ment, sikerült Haki beyt a nagyvezérség elfogadására rábírnai.

Montenegró és Törökország. Gregovits Dusan montenegrói diplomáciai ügyvivőnek Cetinijében történt hirtelen elutazása a török-montenegrói vitás határkérdésekkel áll összefüggésben. Gregovits elutazása előtt felkérte a portát, hasson oda, hogy a félvad albán törzsek folytonos határvillongásai és határsértései megszűnjenek. Gregovits többek között javasolta, hogy a porta fegyverezze fel a lakosságot a garázdálkodó bandákkal szemben. Ez ellen néhány török lap kikel, de diplomáciai körökben helyeslik az ügyvivő javaslatát. — Mások szerint Gregovits a boszporusi Emirghian-féle hercegi palota eladása ügyében utazott Cetinijébe.

Az orosz tisztek Romániában. Tegnapelőtt történt Plojestiben a vendég orosz tisztek tisztelőre rendezett lakomán, hogy mikor Kaulbars orosz követ befejezte tisztiútját, hozzálépett egy fiatalember s ráírvált:

— Szégyen gyalázat lakmározni, mikor Spanyolországban meggyilkolták Ferrerit. A tisztesség azt hozná magával, hogy gyászünnepe rendezzenek!

Az ismeretlen fiatalembert letartóztatták. A rendőrség kiderült, hogy francia alattvaló, aki

néhány év előtt orosz kém volt s állítólag Pedelnek hívják, foglalkozására nézve mérnök. Azon való boszujában, hogy elbocsátották az orosz szolgálatból, provokálta a botrányt, amelyvel megzavarta az orosz tisztek ünnepét. Pedel mérnököt ki fogják utasítani Romániából.

Jassyhól jelentik, hogy a vendég orosz tisztek, akik néhány napra odaérkeztek, tegnap este megjelentek a színházban rendezett díszelőadáson. A színházi előadás után az orosz tisztek a ruhatárban hagytak kabátjaik zsebében röpviveket találta, amelyeken ez volt a felírás:

— Pusztuljon az orosz despotizmus!

A rendőrség szigorú vizsgálatot indított meg.

Lombroso meghalt.

— 1836—1909. —

Lombroso Cezár nincs többé. Szükszavu távirat hozza hírvil, hogy a világhírű antropologus és pszichiater Firenzében meghalt. Oreg volt már, 1836-ban született, tehát hetvenhárom éves. De öregsége nem akadályozta a szakadatlan munkában és buvárkodásban. Még alig egy év előtt jelentek meg fulmináns cikkei az olasz szaklapokban, amelyeknek polémikus jellegük volt, de azért szigorúan logikusok is és nagy figyelmet keltettek tudományos körökben.

Lombroso soha sem járt taposott utakon. A mások által felállított tudományos tételeket nem fogadta el vakon s nem rendelte alá a tudományt már megállapított teoriáknak. Az antropologia és pszichiatria nagy buvárra volt s kereste az emberi cselekedetek rugóit. Hivatásánál s tudományának természeténél fogva a bűnös ember tetteinek rugóit fűrkészte s a konzekvenziák, melyekre jutott, a tudományban valóságos forradalmat keltettek.

Buvárlatainak az volt az eredménye, hogy a bűnös emberek akarataikon kívül csekély bűnbe. Ez volt a tendenciája tanainak. Deduktív tétel volt s abban kulminált, hogy a gonosztevők tetteit fizikai és elméleti fogyasztások okozzák.

Természetes, hogy a büntető jog művelői igen nagy figyelemmel fogadták ezt az elméletet, amelyet pozitív vizsgálatokkal erősített meg Lombroso. Hívei esküdöztek tanainak pozitív voltára és jószolgáltak, hogy a művelt világ törvényhozásai végre is kövteleknek lesznek elfogadni Lombroso pozitív tetteit s a büntető kodexeket ezek szerint kell módosítani. Nagy feltűnést keltő büntetéseket Lombroso rendszeresen hangoztatta véleményét és mindig nagy figyelmet keltett. De abban az arányban, amelyben híveinek száma megnövekedett, nőtt egyszerűen ellenzőinek száma is. Amilyen lelkesen védelmezték őt és „pozitív iskoláját“, oly mértékben harcoltak is ellene.

Tudományos körökben, ahol tisztán a tudományt művelik, csak úgy, mint törvényhozási körökben, veszedelmeseznek mondották Lombroso tetteit. Azt állították és állítják ma is, hogy a büntettek büntetése és megtorlása lehetetlenné válik, ha pozitív tények fogadják el azt, hogy a gonosztevő tehetetlen gonosz indulataival szemben. Ha szervi elváltozás okozza ezt a tehetetlenséget s a gonosztevő éppen e szervi elváltozás folytán kénytelen azt tenni, amit tesz, akkor a büntetés igazságtalanság és képtelenség. A bűnös mentesége kész és egyszerűen abból áll, hogy a szervezetében lévő rendellenességek készítették a tett elkövetésére.

Első nagy műve „Az új büntető tudomány“ című dolgozata volt. Már ez is mozgósította ellenségeinek táborát, de csoportosította híveit is. Oriási feltűnést keltett „Genio és örület“ című könyve, amelyben azt fejtegeti, hogy a lángész és örült agyrendszere nagyon kevésben különbözik, sőt majdnem azonos. „Bűn és kicsapongás“ című munkáját éppen úgy, mint az előbb említettet, majdnem minden nyelvre lefordították. Az ezekben foglalt tetteket az orvosi egyetemek katedráiról is hirdették, de a legtöbb katedrán inkább szombeszálltak vele, ami azonban egyáltalában nem

kedvetlenítette el. Rendületlen meggyőződése volt, hogy tételeinek előbb-utóbb győzniük kell. „A bűnös ember“, „A bűnös asszony“, „A bűnös politikus és a forradalom“ című nagystilű dolgozatai szintén híresekké váltak és végnélkül való polémikákra adtak anyagot.

Mint már említettük, Lombroso Cezár 1836-ban született Veronában. Turinban végezte tanulmányait. A páviai egyetemen 1862-ben foglalta el a pszichiatriai tanszéket. Majd később a turini egyetem hívta meg a törvényszéki orvostan és pszichiatria tanszékére.

Rendkívül érdekes, hogy a legutóbbi években Lombroso a spiritizma problémákkal is foglalkozni kezdett. Mint ő maga mondja, 1890-ig a spiritizma eszméknek egyik legelkeseredettebb ellensége volt s csak 1891-ben, mikor egy magasrangú hivatalnok hiszterikus hugát kezelte, kezdett a spiritizma eszméi iránt élénkebben érdeklődni. Az illető hölgy-nél ugyanis azt a rendellenes állapotot észlelte, hogy ugyanazokat a képzeteket, melyek megalkotására a szem van rendelve, a fülei segítségével alkotta meg. Bámulatos, szinte hihetetlen dolgokat jegyez fel a kiváló filozófus hiszterikus pácienséről. Így többek közt felemlíti, hogy betege nyomtatott sorokat képes volt elolvasni. ha füléhez közel tartották. Legesodálatosabb volt azonban bámulatos előérzete, melynek segítségével jó előre tudta megmondani valamely csapás bekövetkezését. Így egyszer tizennégy nappal előbb bejelentette, hogy egy bekövetkezendő kellemetlenség miatt a meghatározott nap délen lehangolt lesz. A jóslata szerint mindaz be is következett. Ezek a megmagyarázhatatlan körülmények Lombrosot arra a feltevésre bírták, hogy betegét földöntúli ismeretlen hatalom befolyásolja s midőn 1892-ben megismerkedett egy Eugenia Paladino nevű médiummal, ki még bámulatosabb dolgokat vitt véghez, mélyebben kezdett foglalkozni a spiritizma tanokkal.

Nagyon érdekes a professzor lányának Lombroso Paolának közzétett cikke, melyben az író atyjáról intimitásokat mond el. Leírásában atyjának főleg két tulajdonságáról emlékezik meg nagyobb részletességgel: a szerénységéről és a szegények iránt érzett szeretetéről.

A nagy filozófus, mint leánya mondja, legkevésbé sem szerette, ha személyével foglalkoztak s azonnal elkedvetlenedett, amint valaki jelenlétében akár munkáiról, akár személyéről szólt. A szegények iránt bámulatos előzékenységet tanusított. Ha ebéd közben a szabó, suszter vagy hasonló szegényebb sorsú látogató kereste fel, azonnal megszakította étkezését, hogy elvégezze velük ügyesbajos dolgait, mert mint mondta: „Ezek a szegény ördögök nem várhatnak. Ezeknek pénzre van szükségük s pillanatilig sem szabad tünni, hogy szükségüket szenvedjenek a kényelemszeretet miatt.“ Némi idő múlva megtörtént, hogy már jó előre bejelentett látogató érkezett szalon ruhában, cilinderben s kénytelen volt sokszor órák hosszat várni, míg a tudós talán nem is halaszthatatlanul fontos dolgait elvégezte. És éppen így járt el rokonsáival, barátjaival szemben is.

Obersteiner dr. a bécsi egyetem hírneves tanára, ki Lombroso műveivel egy bővebb méltatásban foglalkozik, következőképpen jellemzi a filozófus munkáit: Lombroso, mint gondolkodó, teljesen eredeti, meglepő új gondolatai a lélektan és antropologia terén meglepőek s bár tanítványai nagyon sokszor a végtelenségbe tévednek úgy, hogy ferde tevékenységük reá is árnyékot vet, mégis legnagyobb ellenlábasa is kénytelen beismerni, hogy munkái és gondolatai szellemesek s nagyon sokszor mély igazságot foglalnak magukban.

Személyére nézve Lombroso végtelenül kedves ember volt, ki mindig s mindenkire a legezimpatikusabb benyomást gyakorolta.

Halála nem jött váratlanul. Néhány nap előtt nagyfokú gyöngeség lepte meg, amely valóságos álomkórúságot idézett elő. Folyam aludt és aggodó környezete Murri bolognai tanárt hívatta hozzá, aki azonban kijelentette, hogy Lombroso baja nem súlyos természetű és ve-

szedelemtől tartani nincs ok. De a beteg elgyöngült szervezete még sem tudott megküzdeni a betegséggel.

Akármily vehemesen harcoltak is ellene orvosok is, jogászok is, bizonyos, hogy munkássága nyomot fog hagyni a tudományban, amelynek hivatott és lelkes művelője volt.

Támadás Maura ellen.

— A spanyol kamara ülése. —

Budapest, október 19.

A spanyol kamarában ma Moret, a liberálisok vezére, kemény támadást intézett Maura miniszterelnök ellen. Azzal vádolta, hogy Franciaország pressziójára ment bele a marokkói kalamdbba, mely az országot a tönk elé viszi. Maura hosszabb beszédben védekezett, melyben hangoztatta a marokkói expedíció szükségességét és rátérve a barcelonai eseményekre, bőven referált azokról az intézkedésekről, melyek rendet teremteni vannak hivatva.

Maura erős védekezése dacára Madridban erős a meggyőződés, hogy nem sokáig fogja Spanyolország sorsát irányítani. Állítólag Anglia és Franciaország is azt tanácsolták, hogy Maurát bocsássa el, mert csak így lesz rend Spanyolországban.

A kamara üléséről a következő tudósítást kaptuk:

A kamara ülésén Moret, a liberálisok vezére szeméremre vetette a kormánynak, hogy a melillai hadjáratot megindította anélkül, hogy a parlamentnek ezt tudomására hozta volna. Követelte, hogy a kormány czáfolja meg azt a híresztelést, hogy a hadjáratot Franciaország nyomása alatt határozta el. A kormánynak kötelessége továbbá eloszlanni a külföldön leterjedt riasztó híreket, amelyek 40.000 embernek Melillába küldése nyomán elterjedtek. Ezután Maura miniszterelnökhöz fordulva, ezt kiáltotta:

— Ön elvesztette az ország bízalmát és ennélfogva gondoskodnia kell arról, hogy a kormányt egy másik váltsa föl, amely képes arra, hogy a bajokat, amelyek az országot tönkretették, megszüntesse.

Moret hozzátette, hogy Maura igen bátornak mutatkozott, de tovább nem kormányozhat. Egy másik kormány meg kell, hogy szakítsa az ő művét. (Helyeslés a liberálisoknál.)

Maura miniszterelnök kijelentette, hogy a kormány teljesítette kötelességét és a jövőben is teljesíteni fogja. A miniszterelnök akkor fogja elhagyni helyét, ha az lesz a meggyőződése, hogy az országnak többé nem használhat. A kormány mindent megtett, ami módjában állott és mindenkor az ország érdekét tartotta szem előtt. A miniszterelnök igazolta a marokkói politikát és kijelentette, hogy Spanyolország a régi elutasítása után egyes pontokat megszállott, hogy a nyugalmat biztosítsa. Visszapillantást vetett a marokkói eseményekre és kifejtette, hogy a be nem avatkozás öngyilkossággal lett volna egyenlő. Nem mi kerestük a konfliktust. A szultánt értesítettük, hogy föl fogunk lépni a támadók ellen, ha tekintélyt nem veti latba. A korteznak beszámoltunk Restinga és Capodella Gua megszállásáról, amelyet keresztül kellett vinnünk. Akkoriban mindenki helyeselte a megszállást. Miért hangzik föl tehát ma ellene tiltakozó szó? (Helyeslés a kormányparton.) Barcelonát illetően a miniszterelnök visszautasította azt az antimilitarista részről tett vádat, hogy a csapatok magántermészetű bányáérdek védelmére küldettek Melillába. A csapatok eltávolítását fölhasználták az anarchizmus művének végrehajtására. Vázolta a barcelonai és más vidéken előfordult zavargást és az általa tett intézkedéseket e zavargás korlátok közé szorítására. Végül kijelentette a miniszterelnök, hogy a helyén marad mindaddig, míg a közvélemény támogatni fogja. A legközelebbi végbemenő választásokon a közvéleménynek alkalma lesz akaratának nyilvánítására.

A miniszterelnök beszédét az ellenzék ismételtén kiáltással szidta meg, míg a kormánypartiak

élénk helyesléssel kísérték. Ezután a vitát holnapra hialasztották.

Moret ellenzéki vezérnek a kongresszusban mondott beszéde nagy hatást tett Madridban. Moret a spanyol nemzet érdekére és javára való tekintettel követelte a kormány lemondását. Általánosan azt hiszik, hogy Moret a király beleegyezésével és hozzájárulásával támogatta meg a kormányt.

Hír szerint Anglia és Franciaország azt tanácsolták Alfonz királynak, hogy a Maura-kormányt mentse fel állásától. Weyler tábornok, a cubai győző nyíltan hangoztatta, hogy képtelenség egy olyan kormány, amelynek miniszterelnökét száz főnyi, a hadügyminiszterét pedig nyolcvan főnyi testőrségnek kell védenie. A katonaság Madridban még most is széleskörű intézkedéseket tesz. Barcelonában reggelre a házak falain hirdetések voltak kiragasztva, amelyekben szidták a királyt, Maura miniszterelnököt és a többi minisztert. A hirdetés azzal végződött, hogy Ferrer kivégzése miatt ők is halállal fognak lakolni. A rendőrség eltávolította a plakátokat és nyomozza a tetteseket. Rómában majdnem minden templom falán gyászkezes hirdetések ragasztottak fel, amelyre le volt nyomtatva a római polgármester manifestuma, mellette egy másik plakát Merry del Val államtitkár karrikatúrájával és még egy rajzzal, amelyen egy jezsuita van lefestve, amint tollat ad Alfonz király kezébe, hogy írja alá Ferrer halálos ítéletét.

Megyék és városok.

Szatmár város ma tartotta dr. Falussy Árpád főispán elnöklésével rendes havi közgyűlését. A jövő évi költségvetésnél 225.000 korona hiány mutatkozik, mely 66 százalékos községi pótdávóval nyer fedezetet. Napirendre került ezután a kir. kat. főgimnázium felállításának kérdése, amelynek az az előzménye, hogy a jezsuiták telkét szemelték ki a gimnázium épülete számára. Ezt a város közönsége alkalmatlannak találta és megbizta Kelemen Samu orsz. képviselőt, hogy lépne érintkezésbe gróf Apponyi Albert közoktatásügyi miniszterrel, hogy a telkre nézve történt sérelmes választást másítsa meg. Gróf Apponyi Albert kijelentette Kelemennek, hogy a várossal nem akar konfliktusba jutni, a hozott határozatot ennélfogva stornirozza és az ügyet újabb megfontolás tárgyává teszi és lehetőleg a város közönségének óhaját figyelembe fogja venni. Néhány nappal ezelőtt gróf Apponyi Albert levelet intézett Kelemen Samu orsz. képviselőhöz, hogy a neki tett ígéret előtt már felhatalmazta a főgimnázium igazgatóját, hogy a jezsuiták telkére kössön szerződést. Nagyon sajnálja, írja gróf Apponyi Albert levelében, hogy akkor, midőn a gimnázium építése tárgyában vele érintkezett, nem emlékezett a főgimnázium igazgatójának tett ígéretére, viszont most már a gimnázium igazgatójával szemben nem dementálhatja magát, annyival kevésbé, mert kat. intézetről lévén szó, legutóbb a megyés püspök is a jezsuiták telke érdekében lépett közbe. Biztosítja a miniszter a város közönségét, hogy a többszörösen megsürgött polgári iskolával fogják kárpótolni, amelynek felállítását a jövő évi költségvetésbe felvették. A közgyűlés kénytelen volt beletörődni az adott helyzetbe.

Szabadka város tanácsa ma rendkívüli ülést tartott Biró Károly polgármester elnökle alatt, melyen a főispán érdemeit méltatták és azt jegyzőkönyvbe foglalták. A tanács elhatározta, hogy az elhunyt főispán özvegyének részvétét fejezi ki, majd azután egyéb intézkedéseket beszélt meg és holnapra rendkívüli közgyűlést hívott egybe. A főispán tetemeit holnap délután különvonaton a bácsmezei Kossuthfalvára szállítják, hol a családírszobában helyezik örök nyugalomra.

Arad város törvényhatóságához Varjassy polgármester ma nyújtotta be a városi tisztviselők fizetésrendezéséről szóló szabályrendeletet. A fizetésrendezés, melyben tíz osztály lesz, csaknem 100.000 koronájába kerül a városnak.

A léggömbök alkonya.

— Saját tudósítónktól. —

Bécs, október 19.

A Renner-fiúk dicsősége odavan. Az utolsó felszállás alkalmával baleset érte léghajójukat, de nem kudarcz, ma ugyszólván neveltségesekké lettek. Ugy történt a dolog, hogy ma délután az ügétversenyterén ismét fel akartak szállani. Közönség kevés volt. Negyedfél óra tájban kivontatták az Estarc I. léghajót a ceanokból, a két fiatalember körüljárta a pályát, aztán mind a ketten beugrottak a léghajó kosarába. Az öreg Renner vezényelt s a léghajós-osztály katonái elbocsátották a köteleket. Ekkor általános meglepetésre a léghajó alig emelkedett magasabba két méternél. A Renner-fivérek homokzsákokat hajítottak ki, egyiket a másik után, de még így is csak négy méter magasságba szállott a léghajó. Megint kidobtak ballasztot, ismét eredmény nélkül és több homokos zsák nem volt a kosárban. Az Estarc I. lomhán libeggett, azonban csak nem akart felröppenni. Szerencsére, vagy szerencsétlenségükre szellő kerekedett és elkapta a léghajót, amely a közönség feje fölött alig 1—2 méter magasságban szállott tova. Nagy rémület lett erre, a nézők menekültek, mert attól tartottak, hogy a léghajó lezuhan. A léghajósosztály tisztjei megnyugtatták ugyan a közönséget, de az emberek most már csak távolról nézték az erőlködést. Közben a léghajó belekeveredett a telefon és táviróhuzalokba, a léggömb burka meghasadt és a kormánykerék is a vezetékek közé ékelődött. A léghajósosztály katonái nagy nehezen lehúzták a földre a léghajót, ami csak úgy sikerült, hogy a tisztiek kardjukkal vágták át a táviróvezetékeket. Két tántogó szakadás volt a léggömbön, amelyet bevonattak a hangárba s ott sietve hozzáláttak a kijáratához. Körülbelül nyolcvan köbméter gáz illant el s a léggömböt újból meg kellett tölteni. A szakadást gyorsan bevarrták, leragasztották s háromnegyedóra multán ismét felszállásra kész volt a léghajó. Ekkor már esteledett. A közönség legnagyobb része hazaszéledt. Félét órakor Hinterstoiser kapitány, a léghajóesapat parancsnoka már éppen jelt akart adni az indulásra, mikor az öreg Renner a kudarczon való bosszúságában megsértette a kapitányt. Azt mondta neki, hogy a léghajóesztály katonái ügyetlenek, Grácban néhány hordárral pompásan ment a dolog.

— Csak katonákkal! ne volna dolgom soha! — fakadt ki az öreg Renner; — nem értenek semmihez a világon s mégis a nyakamba varrták magukat. Menjenek a pokolba!

Hinterstoiser kapitány erre sorbaállította csapatát s elvezette a versenyteréről; az öreg Renner pedig odalépett a közönséghez s így kiáltott:

— Aki segíteni akar, az jöjjön!

Nem sokan vállalkoztak, de hiába is vállalkoztak volna, mert az ügyeletes rendőrtisztviselő értésére adta az öreg Rennernek, hogy nem engedni fogja a felszállást már csak a sötétség miatt sem. Erre az a kevés néző is elszéledt, aki még az ügétversenyterén maradt.

A Renner-léghajó mai balesete a Renner fivérek előadása szerint úgy történt, hogy egy szelep nem lévén eléggé elzárva, kis gázvesztés állott be, a hideg időjárás következtében pedig különben is kisebbre zsugorodott a ballon és így hordképessége csökkent, minek folytán nem emelkedhetett gyorsan a magasba. A kormányzók ezenkívül elmulasztották, hogy idejekorán a motorhoz jussanak, minek következtében a ballon nekiment egy faosportnak és eközben burája megsérült.

Gróf Paar, a király főhadsegéde ma a következő levelet intézte dr. Singer Izidor tanárhoz, a Zeitskiadóhoz:

Ö felsége Renner Ferencnek az Estarc I. kormányozható léghajó tulajdonosának gyémánttal díszített nyakkendőjét, fiainak, Renner Anatól és Sándornak nevének kezdőbetűivel díszített aranyórát adományozott, továbbá a Zeitskiadót az Estarc I. kormányozható léghajóval teendő kísérleti utak céljára indított gyűjtéshez, melynek ezéja azonkívül a legjobb osztrák aviatikusnak ül-

tal hazai anyagból készült légijárműveken tett légi utak díjazására szolgál, — magánpénztárából 2000 koronát adományozott.

EGYHÁZAK.

— (A román nemzeti egyházi kongresszus.) Nagyszébenből jelentik: Az egyházi kongresszus tegnapi ülésén Ungureanu kongresszusi tag azt javasolta, hogy küldjenek ki egy kilencztagú bizottságot, mely a Temesvárott felállítandó görögkeleti román püspökség ügyét tegye tanulmány tárgyává. Az indítványt egyhangulag elfogadták. Ezután Voileanu esperes előterjesztette a különböző jelentéseket, köztük az Apponyi nyelvredeletére vonatkozó jelentést is, melyet a legközelebbi teljes ülésben fognak tárgyalni. A kongresszus tagjai között nagy a felháborodás Pap János aradi püspök ellen, mert részt vett az aradi Kossuth-szobor leleplezési ünnepélyén. Eme felháborodásuknak azzal is kifejezést adtak, hogy nem mentek el hozzá testületileg tisztelegni, mint azt máskor tenni szokták. Vlád, Oncu és Petrovics képviselők, akik tagjai a kongresszusnak, kijelentették, hogy nem mennek tisztelegni ahoz az emberhez, aki meghajolt Kossuth emléke előtt. Több kongresszusi tag nem ment el a metropolita által adott ebédre, mert Pap János püspök is ott volt.

— (Egyházkerületi közgyűlés.) A dunamelléki református egyházkerület ma délelőtt folytatta közgyűlését Darányi Ignác főgondnok és Baksay Sándor püspök elnöklésével. Nagy Dezső dr. kerületi ügyész a jogügyi bizottság jelentését terjesztette elő. A jelentésben két nagyobb hagyatékról van szó. Az egyik hagyományozó Gelléri-Szabó János, aki a pápai, budapesti és debreczeni református főiskoláknak közel 530.000 koronát hagyományozott. A közgyűlés a jelentést hálásan tudomásul vette és Darányi Ignác főgondnok indítványára elhatározta, hogy Gelléri-Szabó János emlékére később meghatározandó alkalmas időben emlékülnevet rendez. A másik hagyományozó Nagy Sándor, aki a református főgimnázium czéljaira 300.000 koronát hagyományozott. A közalapítványi igazgatóság, értesülvén e hagyatékról, felhívta a kerületet, hogy készítse el az alapító levelet és mutassa be jóváhagyás végett. A jogügyi bizottság e felhívást a kerület autonómiájába utközőnek tartja s ezért illetékes helyen fel fog szólalni. Szilassy Aladár, mint a Baár-Madas-alapítvány kezelőségének elnöke, jelentést tett az alapítványi leánynevelő-intézetéről. Ezután Kelecsényi Zádor bemutatta a misszió-bizottság és Báthory Dániel esperes pedig a népiskolai bizottság jelentését. A közgyűlést holnap folytatják.

TÁVIRATOK.

'Az új román hadügyminiszter.

Bukarest, október 19. Craíniceano vezérkari főnököt, aki a morvaországai hadgyakorlatokban is résztvett, a nyugalomba vonult Averescu helyébe hadügyminiszterre nevezték ki. Az a hír, hogy Averescu belép az orosz hadsereg kötelékébe, alaptalan.

A khedive zarándok-utja.

Konstantinápoly, október 19. A khedivevel együtt Sabal Nubarek kuveili seik is Mekkába zarándokol. A porta politikai jelentőséget tulajdonít ennek a találkozásnak.

A bolgár-román dunai hid.

Szofia, október 19. Illetékes helyen hire jár, hogy a román és bolgár kormány között már megállapodás jött létre a kölcsönös vasuti hálózatnak dunai hiddal való összekapcsolása dolgában. A hid helyét legközelebb vegyes bizottság fogja megállapítani.

Goltz pasa Berlinben.

Berlin, október 19. A Wolff-ügynökség jelenti Konstantinápolyból: Báro Goltz tábornok ma ide érkezett. A pályaudvaron diszszázad várta zónével s Miquel nagykövetségi tanácsos üdvözölte. Megjelent továbbá számos török tiszt, köztükük Sofket pasa és Izzed pasa Asis herceggel.

Közgazdasági táviratok.

Oroszország termése.

Pétervár, október 19. A földmivvelésügyi minisztérium hozzávetőleges termésbecslése szerint az európai Oroszország 70 kormányzóságában 271 millió pud őszi buza, 665 millió tavaszi buza, 1346 millió pud rozs, 511 millió árpa és 913 millió pud zab termett. Az átlagos termést ilyképpen 20 százalékkal felülmúlta az ez évi termés. Valószínű, hogy Kaukázus északi részeiben az évi termés szintén jobb, ellenben Turkesztánban és Szibériában a tavalyinál kedvezőtlenebb.

Rablótámadás a fővárosban.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 19.

Egy rovott multu ember ma reggel nagy vakmerőséggel akart végrehajtani egy rablómerényletet. A ravaszul kieszt, de halul sikertült támadás színhelye Kürthy Lajos nyugalmazott főispán lakása volt a Ferencz József-rakpart 17. számú házában.

A főispán mostanában komárommegyei birtokán üdül. A lakásra csupán Kaszás Györgyné takarítónő ügyel az urával, aki postai alkalmazott.

A rabló mindezt kiszimatolta. Ma reggel hat óra tájban Staudinger Károly házmesterhez beállított egy ember és a főispán után kérdezősködött.

— Nincs itthon, mondotta a házmester.

— Hát hol van?

— Komárommegyei birtokán s nem is jön haza még a napokban. Különb, ha többet akar tudni, menjen föl és kérdezze meg a takarítónőt.

— Köszönöm, most még korán van — szolt a kérdezősködő s azután eltávozott.

Nem ment föl a lakásba, mert tudta, hogy a takarítónő férje, a postás csak nyolcz óra tájban megy el hazulról. Kileste tehát, aztán reggeli kilenczfel óra tájban fölcsont a lépcsőn a felemeletrre s becsöngetett a lakásba. A takarítónő nyitott ajtót. A látogató belépett s nagy böbeszédűséggel elmondta, hogy ő Dajka István urasági inas, azelőtt a méltóságos ur testvérénél, Kürthy István földbirtokosnál szolgált Koltán. Most aztán följöött a főispánhoz Budapestre egy fontos üzenettel. Elmesélte még, hogy most itt marad Budapestben, jó szolgálatot kapott, ahol a gázkályhákat kell kezelnie, főleg a fürdőszobában, ahol vizet melegítenek vele. Tudja, hogy itt a főispán lakásán is így van s azért, ugymond, szeretné, ha a takarítónő megmutatná neki a berendezést.

Mindezt a sok beszéd pedig csak arra való volt, hogy becsalja a takarítónőt a fürdőszobába. Ott egy ideig csakugyan a berendezést nézegette, de azután hátralépett, a takarítónő nyakába vetett egy kék selyemkendőt, s elkezdte fojtogatni. Az asszony kétségbeesetten sikoltozott. Támadója azon volt, hogy szorosabbra hurkolja nyakára a kendőt, de nem bírta, mert az asszony megragadta és szétcibálta. Az urasági inas látva, hogy így nem bír vele, hirtelen mást gondolt. Eleresztette a félkezével a kendőt, revolvert rántott s rászögezte megfenyegette, hogy tüstént keresztüllövi, ha el nem hallgat.

Az ötvenhatéves asszony már félig elájult s abba is hagyta volna a kiabálást, de a rabló nem érthete el a czélját, mert a fürdőszobából kihallatszott a sikoltozás már jóval előbb. A ház négy fölríadt, az emberek mindenfelé szaladgáltak s kutatták, hogy hol van szükség segítségre. Végre elérték a főispán lakása elé. Dajka, hallva a zajt, abba hagyott mindent s nézte, hogy merre menekülhessen. Kirohant a folyosóra nyíló ajtón. Ott beleütközött Ébner Lajos üzleti alkalmazottba, aki már ment volna befelé. Félre lökte és futott tovább. A házbeliék azonban utána vetették magukat s mind gyilkost kiáltottak. Nagy hajsza kerekedett, míg végre elfogták a rablót a Molnár-utcában.

Jött a rendőr is, aki bekísérte a nyolczadik kerületi kapitányságra. Dajka István ott tagadta, hogy rabolni akart volna. Neki, ugymond, meg-

tetszett az ötvenhatéves takarítónő és udvarolni akart neki.

— Ennek az öreg asszonynak? kérdezték tőle.

— Kérem, öreg asszony, nem vén asszony, mondotta Dajka István. A mentegőzést persze nem fogadták el és Dajkát letartóztatták, annál is inkább, mert csak a minap szabadult ki Debreczenben a börtönből, ahol lopás miatt raboskodott. Valmikor csakugyan a főispán testvérénél szolgált s onnan ismerte ilyen jól a viszonyokat.

UJDONSÁGOK.

Sár.

* *

Tegnap reggel valamelyik ujságban elolvastam azt a képtelen szörnyüséget, amely szombatrol vasárnapra virradóra verte fel véres szenzációjával Budapestet.

Az Erzsébetkörut i. alatt történt pervezus rablógyilkosságot értem.

Csak egyetlenegy ujságban olvastam el, mondom, azt a rettenetességet, mert a többi lapot aztán a kezembe se mertem venni. Abba az egy olvasásba belebetegedtem. A szemem előtt sötét lett egyszerre az egész világ, a gyomromban a leküzdhetetlen undor viharja tört ki háborogva és tántorogva, az ájulással küzdve menekültem ki a kávéház szivarfüstös, fülledt atmoszférájából, a nap-sugaras, tiszta őszi levegőre. Valóságban boldogá tett elszorult tudomány mély, erőteljes föllélegzése, de egy jó teljes órába telt, amíg rosszulémet az utca eleven élete és a szabad levegő valamennyire elcsöndesítette.

Jobban lettem, hanem az étvágyam és az idegeim nyugalma tönkre volt téve. Egész nap egy falatot nem bírtam lenyelni az emlékeztől, az éjszakát pedig lázas hánykolódásban virrasztottam át.

Nem tudom, az volt-e a szándéka annak az ujságíró kollégának, aki az Erzsébetköruti rablógyilkosságot lapjának megírta, hogy minden olvasójának olyan kínosan beteg napot szerezzen, mint amelyet nekem szerzett rettenetes írásával? Ha ez volt a czélja, ezt legerősebb idegzetű olvasójánál is egész bizonyossággal elérte. Ma azonban, hogy az émelegés mindnyájunknál elmúlt, azt hiszem valamennyien fölvetjük magunkban a kérdést, miért kell az ujságolvasó közönséget ilyen förtelmes szándékos és brutális kiszinezésével traktálni?

Én az ujságíró, tudom, hogy hány éjszákam nyugalma rabolta el egy-egy ilyen szörnyü látványosság, amelyet kénytelen voltam elszünetelni a pályám kötelességéből. De mindig tudtam azt is, hogy hől kezdődik és hol ér véget ez a kötelesség... Az ujságíró tartozik végig szenvedni a nap eseményeinek minden izgalmát, mert megbízhatóság kérdése, hogy mindennek szemtanuja legyen. A közönségnek azonban csak kimerítő tényjelentésekkel tartozik. Förtelmekkel nem. A kötelességteljesítés határán őrt kell hogy álljon az ízlés.

Ennek a tegnapi esetnek annyi lelket, ideget háborító szörnyüségese detailleja van ugys, hogy ezeknek a részleteknek a pusztá fölsorolása is tulong-tul kielégíti az ujságpublikum szenzációvágyát. Egy bünesetben ennyi rémséget nem produkált még semmi világváros kloakája. Van ebben minden. A kispapi talárból, orvosi egyetem és a színezsiskolán keresztül kitarított örömlégeny nyé züllött gyerekeMBER. Van benne kegyelemkenyeren tengődő vén bárókisasszony, aki hajótörött öreg életének legalább sivar festi örömeit mentegeti. Nyomorú szegénységében azonban, a vásárolt szerelemért csak fürdőkád tetején vetett piszkos hónaposaival tud fizetni a legénynek.

Ebből azonban nem maradhat meg izmos jó erőben a fiatal, jógyomru szerető. Elindul hát a vén leány mellé vén embert is keresni pénzes szeretőül. Meg is találja, meg is hódítja, sőt meg is öli a pénzhőség egy

tébolyult pillanatokban. És ugyanakkor verset ír egy leányhoz, amely a tiszta szerelemről szól. A detektívek találják meg a zsebében egy papírszeleten a verset, amikor a sötét fürdőszobában disztelenkedő nyomorúságos fekhelyről a gyilkosság vádjával fölverik.

És van ebben a szörnyű bűnesetben katonaság, katonatiszt, akiről a rendőrség tudja, hogy el szokta magát adni férfiszereplőknek. És vannak benne finom fiatal emberek, akik egyenesen úgy vannak nyilvántartva, mint az örömlányok. És vannak benne fényes budapesti kávéházak, amelyekben mindezek a piszkos üzletek a nyilvánosság előtt folynak. És van benne egy beteg agyu, beteg testű öregember, aki a vér után való buja lihegésében azon szennyesen ki akarja bérteni a nyomorúságos odut, ahol a szörnyűség történt, s ahonnan a rettentő emberi tettet ugyszólván még el se huzdolták.

Ilyen dolgok vannak ebben a bűnesetben tényeként, adatokként. Amíg rekapitulálom őket, a hideg zsbasztja el minden idegemet. Nem értem, minek való volt még ezekhez a piszkos és szörnyű külsőségek fantasztikus kiszínezése. És nem értem, hogy a toll az undor és utálat miatt hogyan engedelmeskedett?

Vajjon van-e hát szükség azokra a rémes, izzón színezett külsőségekre? Olyan-e a magyar újságolvasó közönség, hogy azt csak szadizmussal, perverz utálatok perverz leírásával, nyúlós vértócsával, piszkos alsóruhák és piszkoslábu emberi hullák megérzékesítésével lehet szenzációéhségében kielégíteni?

A jóízű, művelt és egészséges lelkű magyar közönség nevében mondom, hogy nem.

Lehet, sőt egészen bizonyos, hogy van egy elenyésző kicsi töredéke az újságok közönségének, mely vagy beteg, vagy durva lelkű, szóval kell neki az ilyen ronda szörnyűség, és azt fel is habzsolja mohó reszketéssel.

De én, az újságíró, nem annak szolgállok, nem annak az elismerésére vágyom.

El nem ítélem. Csak számom. Dolgozni azonban, ép lelkű, ép érzésű emberek számára dolgozom.

Kérjük azokat a tisztelt vidéki előfizetőket kiknek előfizetése e hó 15-én lejárt, hogy előfizetésüket az illető postahivatalnál sziveskedjenek minél előbb megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne legyen.

NAPIREND. Naptár: szerda, október 20. — Róm. kath.: K. János. — Prot.: Vendel. — Görög-ország: okt. 7. Szevasztiosz. — Zsidó: March. 5. — A nap kel reggel 6 óra 26 perczkor, nyugszik este 5 óra 2 perczkor. — A hold kel dében 12 órakor, nyugszik este 8 óra 34 perczkor.

A közoktatási államtitkár fogad dében 12 órakor. A „Magyarok bejövetele“ Feszty Árpád körképe a Városligetben. Nyitva reggel 8-tól este 11-ig. Belépődíj 1 korona. — Törni kiállítás a Műcsarnokban. Nyitva 9-4-ig. Belépődíj 1 korona. — A gödöllői kiállítás a Nemzeti Szalonban. Nyitva 9-5-ig. Belépődíj 1 korona. — Őszi kiállítás a Könyves Kálmán szalonjában. Nyitva 9-7-ig. Belépődíj nincs. — Gulácsy-Páy kiállítás az Uránia Kegyő-téri szalonjában. Nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — Az Új Művészeti Szalon (Keckemeti-utca 3.) Nyitva egész nap. Belépődíj nincs.

Nyitvalevő múzeumok: A Nemzeti Múzeum ásványtára 9-2-ig. — A Szépművészeti Múzeum 10-2 óráig. — A Mezőgazdasági Múzeum 9-1-ig. — Az Iparművészeti Múzeum 9-1-ig. — A Közlekedési Múzeum 2-6-ig. — Az Aquincumi Múzeum egész nap. — Az Erzsébet Múzeum 9-től fél 1-ig és 3-4-ig. Nyitvalevő könyvtárak: A Nemzeti Múzeum könyvtára 9-4-ig. — Az Akadémia könyvtára 3-7-ig. — Az Egyetemi Könyvtár 9-12-ig és 3-8-ig. — A Fővárosi Könyvtár 9-2-ig. — A Kereskedelmi Múzeum Könyvtára 9-2-ig. — A pedagógiai könyvtár és tanszerkiállítás 3-6-ig.

— Uj udvari tanácsos. A király dr. Finácz Ernő budapesti tudomány-egyetemi nyilvános rendes tanárnak, az Országos Közoktatási Tanács alelnökének, a tudomány és a közoktatásügy terén szerzett érdemei elismerésül, a magyar királyi udvari tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

— A bolgár király beteg. Ferdinánd bolgár királybetegárhoz elhívták udvari orvosát, Graetzer doktort. A király betegségeiről újabb tudósítás nem érkezett Szófiából.

— Kinevezések. Kossuth Ferenc kereskedelmiügyi miniszter Somogyi László okleveles gépészmérnököt fizetésellen királyi iparsegédfelügyelővé nevezte ki. Ugyanezen alkalommal Szabóky Károly királyi iparsegédfelügyelőt a nagybecskereki iparfelügyelői kerület vezetésével megbízta.

— Báró Müller Kálmán üdvözlése. A főváros balparti kórházainak házi bizottsága Simonovics Béla fővárosi bizottsági tag vezetésével ma délelőtt tisztelgett báró Müller Kálmán kórházi igazgatónál, hogy őt legfelsőbb kitiüntetések alkalmából üdvözlje. Az üdvözlésre báró Müller meghatóttan válaszolt és kijelentette, hogy kórházi igazgatói működése alatt minden igyekezete arra irányult, hogy a főváros közegészségügyének szolgáljon és kórházait európai nivóra emelje. E tekintetben elért sikereinek köszönheti mindazokat a kitiüntetések, amelyekben idáig része volt. Hálásan emlékezett meg a főváros törvényhatóságáról, amely, ha pénzügyi tekintetből nem is honorálhatta mindig terveit, állandó jóakarattal és bizalommal támogatta működését. Megígérte, hogy mint eddig, ezután is minden erejével a főváros közegészségügyét fogja szolgálni. Megköszönte végül a házi bizottság kitiüntető figyelmét és kérte, hogy működésében továbbra is támogassa őt.

— Beteg a portugál király. Mánuel portugál király súlyos megbetegedéséről érkezik távirati tudósítás Lisszabonból. A jelentés szerint az orvosok sürgősen ajánlották a királynak, hogy legalább tíz napig kímélje magát és tartózkodjék minden munkától és izgalomtól. Ha ez idő alatt komplikációk nem csatlakoznak a betegséghez, a király fölépülhet bajából. Hogy milyen természetű a betegség, arról nem szól a távirat.

— A volt szerb főkonzul távozása. Petkovic Todor volt budapesti szerb főkonzul, akit kormányára pár hóval ezelőtt cettinjei követté nevezett ki, a múlt héten költözött el végleg Budapestről a montenegrói fővárosba.

— Kitiüntetések a fumei réhvivatalnál. A király Banianin Mihály nyugalmazott m. kir. révkapitányt sok évi buzgó szolgálatainak elismerésül a koronás arany érdemkereszttel, Sirola Ferenc, Smojver Rafael és Baccareich Lajos réváltiszteket a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki. A királyi kitiüntetések tegnap nyújtotta át az illetőknek szép ünnepély keretében Fuhrmann Ferenc miniszteri tanácsos elnök-helyettes. Az ünnepségen, amelyet a tengerészeti hatóság dísztermében tartottak meg, az összes tisztviselők réváltisztek és szolgák is megjelentek. Az elnök-helyettes méltató szavait a kitiüntettek meghatóttan köszönték meg.

— Az Osztrák Flotta Egyesület. Bécsből jelentik, hogy az osztrák flottaegyesület által rendezett nyilvános ülésén olyan határozati javaslatot fogadtak el, amely kimondja, hogy a hadiflotta teljes mértékben való kifejlesztése abszolút szükséges, ha Ausztria-Magyarország meg akar maradni a tengeri hatalmak sorában. A gyűlés az összes mértékadó tényezőket nyomatékosan felkéri, hogy a hadiflotta kifejlesztése tekintetében halogatást ne engedjenek meg, miután ez az államot katasztrófa veszedelmének tenné ki.

— Meggyilkolták-e Azevet? Rettenetes gyilkosság híre érkezik Pétervárról. Oly gyilkosság ez, amelyen csak Oroszországban képzelhető el, ahol a rend és fegyelem teljesen zűlződött. A gyilkosok az áldozat fejét levágták és arcáról a bőrt teljesen lenyújták. Akik az iszonyúan megsemmisített fejet vizsgálták, azt hiszik, hogy a meggyilkolt ember nem más, mint Azev, a forradalmár lett rendőr. De mások kétségbe vonják ezt. Ezelőre a vizsgálat igen nagy apparátussal folyik.

— A román kulturliga munkában. A magyarországi összes román lapok a bukaresti román kulturliga következő felhívását közlik: A román kulturliga központi bizottsága — Bukarest, Calea Victoriei 13 — felhívja az összes magyarországi románokat, hogy jelentsenek be a ligánál mindezen olyan esetet, amidőn egy románul szemben nemzetiségi okokból törvényellenesen járnak el.

— A honvédség köréből. A király kitűnő szolgálataik elismerésül adományozta: a Ferencz József-rend tisztí keresztjét Szurmay Sándor vezérkari testületi ezredesnek, a honvédelmi minisztérium II. csoportja főnökének; a 3. osztályú vaskorona-rendet díjmentesen; Hochenburger Antal tábornok-hadbírónak, a honvédfőparancsnokság igazságügyi előadójának; Plank Ede vezérkari testületi ezredesnek a honvéd tájékoztató tanfolyam parancsnokának, továbbá a következő ezredeseknek: Szilassy Ödönnek, a munkácsi II., Patzák Kálmánnak, a kassai 9. honvédgyalozezred és Töbör-Éthei báró Nagy Gyulának, a váci 6. honvédhuszárezred parancsnokának; a Ferencz József-rend lovagkeresztjét: Nagy Pál vezérkari testületi aleredesnek, a honvédelmi minisztérium 10. osztálya vezetőjének; a katonai érdemkeresztet a következő alezredeseknek: Takács Jánosnak, a marosvásárhelyi 22., Burget Lajosnak, a miskolci 10. és Latzin Rajmondnak, a kolozsvári 21. honvédgyalozezrednél, továbbá a honvédelmi minisztérium állományába tartozó: Ludvig György vezérkari testületi és felső-szoropi Tóth Sándor, a soproni 19. honvédgyalozezrednél létszám feletti ezredes, a vezérkarhoz besorozott századosnak, valamint a következő századosoknak: Revisnyei Reviczky Lászlónak, a pozsonyi 13., Nagy Pálnak, a szatmári 12. honvédgyalozezrednél, végül Cserny Lajos helyi alkalmazású századosnak a honvédelmi minisztériumban; továbbá elrendelte, hogy az alább megnevezett főtiszteknek kitűnő szolgálataik elismerésül a legfelső megelégedés kifejezése tudtul adassék és pedig a vezérkarhoz besorozott következő századosoknak: Nagymenyéri Róics Károlynak, létszámfelett a kolozsvári 21., Tomcsányi Tomcsányi Árpádnak, létszám felett a budapesti 1. honvédgyalozezrednél, mindketten a honvédelmi minisztériumban és Menasági Adorján Ágostonnak, létszám felett a budapesti 1. honvédgyalozezrednél, a honvéd főparancsnokságnál; továbbá cserneki és tarkói Dessewffy Gézőnek, a kassai 9. és Jurassék Elemérnek, a székesfehérvári 17. honvédgyalozezrednél, végül a következő főhadnagyoknak: Párniczai Párniczky Jenőnek, a pécsi 19., Vaszics Milivojnak, a verseczi 7. honvédgyalozezrednél és nagyrákói és kelemenfalvi Rakovszky Jenőnek, a budapesti 1. honvéd-huszárrezrednél; elrendelte továbbá Macsegő Béla, a beszercebányai 16. honvéd gyalozezrednél létszám felett vezetett alezredesnek, a honvédelmi minisztérium állományából a kassai 9. és Braun Antal őrnagynak, a pozsonyi 13. honvéd gyalozezredtől a pécsi 19. honvéd gyalozezredhez való áthelyezését, Lépes Ödön és Balogh János budapesti 1. honvéd gyalozezredbeli népfelkelésügyi honvéd századosoknak, nyugállományba való helyezésük alkalmából az őrnagyi címet és jelleget díjmentesen adományozta és elrendelte, hogy ez alkalmából Lépes Ödön századosnak a legfelső megelégedés kifejezése tudtul adassék, elrendelte, hogy a honvédelmi minisztérium állományába tartozó alsólelőcei Tarnóczy Tivadar hadbiztos és Szelezky Andor alhadbiztosnak, kiválóan buzgó és sikeres szolgálataik elismerésül a legfelső megelégedés kifejezése tudtul adassék. Grobetti Károly budapesti honvéd helyőrségi kórház állománybeli gyógyszerészi gondnoknak nyugállományba való helyezését elrendelte, Bezdek Róbert kassai 9. honvédgyalozezredbeli I. osztályú fegyvermesternek egy nőnek a vízbefelástól saját élete vesztélyeztetésével való megmentéséért, az ezüst érdemkeresztet, adományozta.

— Bleriot vadászik. A világhírű aviatikus, akinél népszerűbb ember jelenleg nincs Budapesten, egyike egyszersmind a szenvedélyes vadászoknak. Nem is tudott ellentálni a meghívásnak, amelyben Hevesi Vilmos mérnök részesítette. Tegnap ment el a vadásztársaság Aszódra Bleriot-val s az egész napot ott töltötte. A merész és zsenális aviatikus a délelőtt folyamán remek özbakot terített le. A délután folyamán apró vadakat, fácánt, nyulat, foglyot ejtett el. Maga is kifejezte örömet afelett, hogy a vadászatnak hódolhat, annál is inkább, mert a röplőgéppel és a röplés mesterségével járó munkák lehetetlenné tették neki a vadászatot. Bleriot az estét Fontenay francia főkonzulnál töltötte, aki ebédet adott tiszteletére. Rajta és Bleriotnál kívül résztvettek az ebéden Apponyi Albert gróf kultuszminiszter, Boda Dezső dr. főkapitány és neje, Howard angol főkonzul és neje, nemeskéry Kiss Pál és neje, Edelsheim-Gyulay Lipót gróf, Zichy Béla Rudolf gróf és Recouly Raymond, az ismert francia publicista. Az ebéd végeztével Bleriot a Nemzeti Kaszinóba hajtattott és hosszabb ideig tartózkodott ott. Holnap este felesége társaságában Sorokujfalura utazik vadászatra, onnan pedig Bécsbe, ahol szombaton fog felszállani a semmeringi mezőre.

— Francia tudós Budapesten. E hó 24-én Budapestre érkezik M. Raymund Brunet, a párisi Revue de Viticulture vezértitkára és a francia oenológiai tanfolyam igazgatója. A kiváló tudós magyarországi tartózkodását a szőlőgazdaság tanulmányozásának fogja szentelni.

— A katonaság köréből. A király Spanyik 8. nagy szárnysegédet utóbbi szolgálata alól felmentette, alezredessé nevezte ki és neki a III. osztályú vaskorona-rendet adományozta. Helyébe nagybányai Hathy os. és kir. korvettkapitány neveztetett ki ő felsége szárnysegédjévé.

— Ekenberg pöre. Londenból jelentik: Ekenberg vegyész, aki Hammar stockholmi igazgató ellen elkövetett gyilkossági kísérlettel és pokolgép-küldéssel vádolnak, ma a rendőrség vallatás alá fogta s azután visszavezette a vizsgálati fogságba.

— Az Erzsébet-kórház jubileuma. A „Magyar vörös-kereszt egyesület“ ma ünnepelte a tulajdonában levő Erzsébet-kórház fennállásának 25-ik évfordulóját. Az Erzsébet-kórház nemcsak mint kiváló gyógyintézet szolgálja az emberiséget, hanem mint ápolónői iskola is nagy hasznára vált a magyar közegészségügynek. Az egyesületi igazgatóság a jubileumot a legszerényebb keretben kívánta megünnepelni és ehhez képest csak a központi választmány, az igazgatóság és a számvizsgálóbizottság tagjaihoz küldött meghívókat. Ezek közül azonban számosan jelentek meg. Az ünnepség délelőtt 11 órakor a kórházi kápolnában vette kezdetét, ahol Bozók Géza kórházi lelkész hálaadó isteni tiszteletet tartott. Majd a vendégek az Erzsébet-kórház nagytermébe mentek át, amely zsúfolásig megtelt. Gróf Csekonics Endre elnök a diszülést lendületes szavakkal nyitotta meg. Javaslatára a királynak üdvözlő táviratot küldtek. A diszülés aztán kegyelettel adózott az elhunytak emlékének és köszönetét nyilvánította mindazoknak, akik a kórház javára alapítványokat tettek. Két órakor gróf Csekonics Endre elnök a Nemzeti Kaszinó alsó termeiben 25 terítéses ebédet adott, melyen az egyesület központi igazgatóságának tagjai, a központi iroda tisztviselői és az Erzsébet-kórház főorvosai és lelkészei voltak hivatalosak. Frigyes főherceg védnökhelyettes a jubileum alkalmából az egyesület központi igazgatóságához üdvözlő levelet küldött. Üdvözlő táviratokat küldtek még gróf Zichy Nándorné társelnök, gróf Zichy Nándor, Ormódy Vilmos és Rudnay József választmányi tagok, a Borsodmegye és Miskolc városi választmány.

— Tanügyi kinevezések és áthelyezések. A válás- és közoktatásügyi miniszter Popovics M. Miklós sümegi állami reáliskolai és Jámor Miklós petrozsényi állami főgimnáziumi rendes tanárokat kölcsönösen, Fülöp Jenő körmöcbányai állami főreáliskolai rendes tanárt a győri állami főreáliskolához helyezte át. Varsányi Ferenc és Balázs Géza ideiglenes minőségű gyógypedagógiai tanítókat állásukban véglegesítette. Lazarszku Mária okleveles tanítónőt a pattási (volt határörvidéki) községi elemi iskolához rendes tanítónővé, Sédér Ida felsőrajzi állami elemi iskolai tanítónőt a rimaszombati állami elemi iskolához eddigi minőségében áthelyezte és Ráth Emilia okleveles tanítónőt a felsőrajzi állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, Jezerniczky Elemér petrozsényi állami elemi iskolai tanítót a lisznyópataki állami elemi iskolához áthelyezte és Szabó Antal okleveles tanítónőt a petrozsényi állami elemi népiskolához rendes tanítóvá, Papp Gizella dunaföldvári községi kisdédvónót a patóházi állami kisdédvónóhoz kisdédvónóvá, Virágh Irén okleveles kisdédvónót a tiszalöki állami kisdédvónóhoz kisdédvónóvá, Dvorzsák Emma okleveles kisdédvónót a naszodi II. számú állami kisdédvónóhoz kisdédvónóvá nevezte ki. Tóth Erzsébet verestorny-porcsesi állami óvónót az oláhujfalusi állami óvodához eddigi minőségében, Szentesi Ilona oláh-ujfalusi állami óvónót a szigetesi állami óvodához eddigi minőségében áthelyezte. Schusztner Jozsefa harasztosi állami óvónót a barcaujfalusi állami óvodához eddigi minőségében áthelyezte, Baár Margit okleveles kisdédvónót a drávaegyházi állami kisdédvónóhoz állami kisdédvónóvá, Pataki Katalin okleveles kisdédvónót a vágbesztercei állami kisdédvónóhoz kisdédvónóvá nevezte ki.

— Tűz Bécsben. A „Diplomatenviertel“-ben ma délelőtt nagy tűz volt, amely a Metternichgasse 8. sz. házat egészen elhamvasztotta. A tűzoltóság elfojtotta a tüzet.

— Csiky Gergely emléke. A Kölcsey-egyesület kezdesére az Aradon építendő közművelődési házban Csiky Gergely-szobát rendeznek be, a nagy színműíró hátrahagyott relikviáiból. Csiky Gergely fia, dr. Csiky Ödön ügyvéd minden ellenszolgáltatás nélkül bocsátja a közművelődési ház rendelkezésére a költő dolgozószobájában volt butorokat, írószereket és ezenkívül még az író tulajdonában volt igen sok értékes tárgyat. A gyűjtemény legértékesebb része az író valamennyi művének kézírata s azok a levelek lesznek, amelyeket életében gyűjtött. A szobában tüvegyszerényben helyezik el művének kéziratát, továbbá iskolai bizonyítványait, teológiai, doktori és Arad város díszpolgári oklevelét; azután számos irodalmi és művészeti nagyság leveleit és egyéb kézírásait.

— Maniákus örült a Burgban. Bécsben tegnap délután az a hír terjedt el, hogy valaki behatolt a Burgba s ott merényletet akart elkövetni. Csakhamar kitűzött, hogy nem merényletről, hanem merényletről van szó, hanem egy maniákus örült került valahogy a Burgba, aki azt állította, hogy ő III. Napoleon és bejelentés nélkül léphet a király szobájába. A téblyodottat, akinek olyan szakálla volt, mint III. Napoleon császárnak, természetesen lefogták és a rendőrségre vitték. Onnan a megfigyelő osztályba szállították. Az örültnél, mikor megmozdították, töltött revolvert találtak.

— Köpenick Szalonikiben. Fialat tiszt szállt meg a szalonikii „Splendid“-szállóban. A vendég-lőssel tudatta, hogy ő Sabadzin herceg, az uralkodóház egyik tagja; de szigorúan inkognitó akar maradni. A vendéglős nagy előzékenységgel sok szobát bocsátott a herceg rendelkezésére és titokban megsugta az alkalmazottaknak, hogy a tiszteljen ugyan, mint egy császári herceggel. Ily módon a herceg inkognitója nem maradhatott sokáig homályban és nem lehetett megakadályozni, hogy a szaloniki-i előkelőségek meg ne látogassák. Ezek aztán sorra vitték a herceget szaloniki-i nevezetességeinek meglátogatására, ki néhány közintézmény meglátogatása után a legnagyobb meglepődésnek adott kifejezést. Egy napon tudatta a vendéglőssel — miután szálloda költségei már jó magasak voltak — hogy Budapestre akar utazni és kérte, hogy ezt a szándékát tudassa a keleti vasutak igazgatóságával. Az igazgatóság természetesen rögtön különvonatot állított össze és tudatta a szerb államvasutakkal is, hogy tegyen előkészületeket a herceg átutazására. A szerb kormány erről értesülvén, a király udvari vonatát küldte Mitroviczba, hogy a herceg kellő kényelemmel utazhassék keresztül Szerbián. A vonat már utban volt, mikor táviratilag visszarendelték Belgrádba. Az történt ugyanis, hogy a fiatal herceget pártfogásba vette a szaloniki-i rendőrség. Elutazása előtt ugyanis rövid látogatást tett az ottomán bank szaloniki-i fiókjában, itt tudatta az igazgatóval, hogy pénze elfogyott és kérte, hogy mig Konstantinápolyból megkapja a kért összeget, kölcsönözzen neki hatszáz török fontot. Az igazgató gyanút fogott és értesítette erről a rendőrséget, mely aztán rövid idő alatt rájött arra, hogy a herceg közönséges szélhámos.

— Revolver a halott kezében. Komáromi tudósítás szerint a tatai erdőben játszódó gyermekek féltelmes dolgot láttak. Egy ember ült mozdulatlanul egy sir előtt. A mozdulatlan ember kezében revolver volt. Eleintén rettegve néztek rá, majd közelebb menve hozzá, látták, hogy az illető halott. A rendőrség megállapította, hogy a halott nem más, mint Bóde János szendi születésű ember. Az öngyilkosságot már napok előtt követte el ülő helyzetben. A golyó szívért járta át; rögtön halt meg, okozott s gyorsan megmeredt kezéből a revolver, nem hullott ki.

— Házasság. Reinprecht Rudolf, abbáziai szállodalatulajdonos ma dében vezette oltárhoz a lipótvárosi Szent István-templomban Izsámány Erzséket, özvegy Izsámány Jánosné, szül. Nagy Agnes leányát. Tanúk az esketésnél Marton Alajos és Loksa Imre fővárosi nagykereskedők voltak.

Székely Béla eljegyezte Kendl Cora kisasszonyt. Reiss Zoltán műépítész eljegyezte Deutsch Ilonkát, dr. Deutsch V. Adolf orvos leányát Budapesten.

— Nászajándékok, jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán műorás ékszerlepen, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29. I. em. szerezhetőek be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— Érettségi vizsgálatok megszüntetése. Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszternek egyik igen fontos elhatározása az, amely a felsőkereskedelmi iskolák érettségi vizsgálatának eltörlésére vonatkozik. A közoktatásügyi miniszter Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszterrel egyetértőleg kimondotta, hogy a felsőkereskedelmi iskolák három éves tanfolyamát négy évesre változtatja, de egyszermind megszünteti ezeken az iskoláknál az érettségi vizsgálatot. Ez a reform nemcsak a szakköröket, hanem a nagyközönséget is megnyugvással tölti el, mert arról van szó, hogy a kereskedelmi iskolai ifjuságnak mostani tulterhelésén könnyítsenek és az iskolai képzést mégis fokozzák.

— Áthelyezések a rendőrségen. A rendőrségen november elsejével több áthelyezés történik. Máltás Hugó rendőrtanácsos nyugalmába vonul. Helyébe, az I. kerületi kapitányság élére Gyalokay rendőrtanácsos kerül. Az V. kerületi kapitányság vezetője Szeszlér Hugó rendőrkapitány lesz.

— Pokolgép a templom közelében. Liszszabonban tegnap éjjel a Szent Lajos-templom közelében felrobbant egy pokolgép. A templom ablakai bezuodtak, de a robbanás által okozott légnyomás a szomszéd házak ablakait is benyomta. Ki volt a pokolgép elhelyezője s ki, vagy mi ellen akart merényletet elkövetni, azt eddigelő nem lehetett kideríteni.

— Liszkai István a vizsgálóbíró előtt. Liszkai Istvánt, az Erzsébet-köruti rablógyilkost tegnap átkísérték a rendőrségtől az ügyészség fogházába. A rablógyilkos színinövendéket a vádbeli cselekmény-dolgaiban ma délelőtt hallgatta ki Marczell dr. vizsgálóbíró.

— A Parisiana-mulató botránya. A szerencsétlen utcai Parisianában már régen nem pezsgőznek könnyelmű emberek, de botrány azért mégis van. A sötét nézőtérén, a homályos előcsarnokban virágozik ki a tulajdonosok viszálykodásából. A mulató tudvalevőleg Friedmann Adolfé volt, aki a kriptaszerű orfeumba belevesztette a pénzét. Hitele fogytával társ után nézett és talált is emberre Lakner Lajos személyében, aki huszeret koronát adott a vállalkozáshoz azzal a kikötéssel, hogy a pénz fogytával Friedmann Adolf köteles ugyanennyit befektetni az üzletbe. Lakner pénze csakugyan elfogyott, de Friedmann a maga részével nem sietett. A vállalkozás ilyenformán kátyuba jutott, a tagok nem kaptak gázsit, a villanyos társaságok nem kapták meg a díjakat s semmiféle hitelező nem látott pénzt. Az orfeumot tegnap este be kellett zárni és ezután már csak az irodában folyt a csata. Lakner följelentette Friedmann hitelezői csalás miatt, egyben utasította a kauciójukat követelő főpinczéereket, hogy a három ezer korona fejében vegyék magukhoz az ezüst evőeszközöket. A főpinczérek csakugyan lakásukra vitték az ezüstöt, mire Friedmann följelentette őket s a rendőrséggel vitette el az önhatalmulag lefoglalt holmit. A botrány most nőttön-nő, mert az utczára dobott művészek a gázsijukat követelik és hangos szóval szidják a direkciót. A volt üzletársak ügyvédek kezébe adták a dolgot és most a bíróság előtt is megindult a harc.

— A legöregebb katona. A közös hadügyminiszter most állította ki a világ legöregebb katonájának, a nyolcvanegy éves ténylegesen szolgált Skultéty Lászlónak nevével elnevezett alapítvány alapítólevelét. Az alapítványt, 3559 koronát és 91 fillért a barosszázi emlékbizottság ajánlotta föl s az alapítólevél rendelkezései szerint az alapítványtörke járulékait az ujaradi Skultéty-siremlék és a barosszázi emlékkö gondozására kell fordítani, a megmaradó összeget pedig Skultéty-jutalom gyanánt a haderő legrégebben szolgáló tényleges katonájának adják ki. Az alapítványtörke megőrzését és kezelését a közös hadügyminisztérium látja el. A jutalomsdíjat minden esztendő augusztus tizenkilencedikén, Skultéty László halála napján osztják ki.

— Rablás. Lányi Kálmán tizennégy éves munkás Borsi Ferenc téglagyári munkavezető lakásába betört és onnan 210 koronát elvitt. A tolvaj fiut a csendőrség Nagykikindán elfogta; tettét beismerta.

— **Pusztító forgószél.** Kalkuttából táviratozók: Goallamba városán és Bengália más helyeiben forgószél pusztított. Sok folyamgőzös és más járómű elsüllyedt. Attól tartanak, hogy európaiak is életüket veszítették. Részleteket egyelőre lehetetlen megtudni, mert az összes távirókészülékeket a vihar vagy elvágta, vagy feldulta. Kalkuttában a vihar következtében két tehervonat kisiklott, mely alkalommal egy angol vonatvezető életét veszítette.

Calcuttából táviratozzák, hogy mérhetetlen az a kár, amelyet a forgószél Indiában és különösen Bengália keleti vidékén okozott. Legalább negyven gőzös süllyedt el és sok ezer bennszülött házat sodorta el az orkán. A vasutakat megrongálta, egész vonatokat lesöpört a sínekről. Az áldozatok száma több száz.

— **Agyonütötték szódásüveggel.** Gután Visnyei János gazdát szódavíz közben szódásüveggel üggyagta fejbe egyik komája, hogy Visnyei szörnnyet halt. A gyilkos komát a komáromi ügyészség börtönébe vitték.

— **Harez medvékkel.** Dobsináról jelentik: Vöröskő gömörmezei községben Iván József kőbúrgi erdőőrt szarvascsörkészet közben négy medve megtámadta. A közelben levő munkások a veszedelemben forgó erdőőr segítségére siettek, de az állatok letépték a szerencsétlen kezét és hátát úgy összemarcangolták már akkorra, hogy haldoklik.

— **Gyilkos verekedés.** Kecskeméten Dudás János munkást, ma reggel részegen a tolonczháza szállították, fején egy kis véres sebbel. Dudás a tolonczházban elaludt és délután halva találtak. A rendőri vizsgálat megállapította, hogy Baracsi László korcsmáros Dudást fejbeütötte és valószínűleg agyhűdés érte.

— **Kettévágta a vonat.** A királyhalmi állomáson borzalmas szerencsétlenség történt. Rigó Mátyás ludaspusztai legény, aki egész délután Királyhalmán mulatott, este fel akart szállani a Szabadka felé induló vonatba, a sínek közé érve, azonban nem vette észre a szembe jövő gyorsvonatot. A vonat az állomáson levő közönség szemlátára elütötte Rigót, akinek testét aztán kettészelte a gép.

— **Gyilkos ujoncz.** Szimő nagyközségben Szapu Sándor legény a korcsmában ivó ujonczok közé ment mulatni. Ivás közben összeveszték és egyik ittas ujoncz egy konyhakést ragadva, Szapu szívébe döfte, aki nyomban meghalt. Szapu vőlegény volt és a napokban lett volna az esküvője. A gyilkost elfogták.

— **A fegyver.** Feibusz Mihály dudi jómódu kereskedő tegnap este kocsin hazament, utközben cigányokkal találkozott. A sötétben puskájához nyúlt, mely elsült s a golyó Feibusz torkába hatolt és megölte.

— **A vesztés.** Puj községben Muntyán Gyinu és Moosok István egy becsületeértési per miatt a járásbíróshoz voltak idézve és a pert Muntyán veszítette el. Muntyán efeletti haragjában később felkereste Moosokot és a fejére mért fejszecsapással megölte őt. A gyilkost elfogták.

— **Gyilkos barátság.** Felsőbarbatyénban a havasi pásztorok már régen haragudtak Dregoj Dán társukra és az elmúlt vasárnap megtámadták őt és botokkal agyonverték. A tetteseket elfogták.

— **Rendőri hírek.** Eletuntak. Fürst János 79 éves magánzó tegnap este a Ranolder-utca 26. számú lakásán felakasztotta magát. Mire hozzátartozói hazamentek, már halott volt. Levelet hagyott hátra, amelyben azt írja, hogy teher már az öregség és betegeskedés, azért keresi a halált. Holttestét a bonctani intézetbe vitték. — A Tisza Kálmán-terén levő Győr városához ezimzett szállodában egy 18—20 év körüli fiatal nő, aki Felki Mária néven jelentette be magát, halántékába lőtt. Elettveszélyes sebével a Rókus-kórházba vitték. — Simon Dezső 17 éves kereskedő tegnap este Versey-utca 6. számú lakásán mellbe lötte magát. A Rókus-kórházban ápolják. — Gólya a börtönben. Papkernyik Mária 30 éves napszámosnő tegnap valami kihágás miatt elzárta a tizedik kerületi kapitányság valamelyik ozellájába. Az éjszaka a szegény asszony rosszul lett, szülési fájdalmak lepték meg s csakhamar egy egészséges fiúgyermeknek adott életet. Az anyát és gyermekét a Rókus-kórházba vitték. — Villamos balcsetek. Tegnap este a Népszínház-utczában a 269. számú városi villamos kocsi elütött egy 35—40 év körüli munkást. A szerencsétlen ember csak annyit tudott mondani, hogy Csúszár József a neve. Elettveszélyes sérüléseket szenvedett. A Rókus-kórházban ápolják. — A Gellért-rakparton a 23. számú közúti villamos kocsi tegnap este elütötte Horváth Emma 13 éves tanulót. A kerek a jobb lábát szétzúzta. A kislány az utcán játszott s közben hirtelen a kocsi elé talált ugrani. A Rókus-kórházba vitték.

— **Halálozás.** Wiesner Boldizsár majosi ág. hitv. ev. lelkész, kiérdemült áléspere, volt gimnáziumi tanár életének 64-ik évében elhunyt Majoson.

Tengery Imre földbirtokos, a ráczkevei takarékpénztár egyik alapítója és 37 éven át felügyelőbizottsági tagja, volt 48-as honvéd, ki a szabadságharcot, mint őrmester, majd hadnagy küzdötte végig, 1909. október hó 4-én Pusztá-Bankházán meghalt 85 éves korában.

Jeney Imre, a hódmezővásárhelyi ügyvédi-kar nesz-tora, 89 éves korában Hódmezővásárhelyen meghalt.

x **Bob hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.**

x **Fodor-féle vivóterem** a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vivóterme. Különös gond fordították a gyermektorna- és vívásra.

x **Szép a bajusz Hajdusági pedróvel.**

x **Blériot felszállása** Budapesten, az Edison mozgófénykép-vállalat Budapest, VI., Nagymező-utca 21. eredeti mozgófénykép felvételén, mely már tegnap a helyiséget zsúfolásig megtöltő közönség tomboló tetszése közepette került bemutatásra. A felvétel József főherceg udvari páholya mellől készült és éles beállítás a repülőgép minden mozdulatát láthatóvá teszi.

Párisi levél.

Páris, október 15.

A francia szobrászművészetnek gyászja van: meghalt Tony-Noel, a híres szobrász. Halála azonban nemcsak a francia művészetre jelent nagy veszteséget, mert Tony Noel nem volt kizárólagosan francia művész, amint valójában egy nagy művész sem lehet pusztán francia, angol vagy olasz. A művészet, úgy mint minden szép, nemzetközi.

És Tony-Noel munkái bejárták az egész világot. Budapesten is láttam nemrégiben néhány korábbi plakettjét, meg egy amorett-csoportját. Karrierje egyike volt a legfényesebbeknek. Még husz éves is alig volt, mikor 68-ban elnyerte a római Grand-Prix-t, azt a kitüntetést, amely minden művésznek leghőbb vágya s amelynek elnyerése biztosítja a szerencsés művész egész pályafutását. Ez a díj a nyertesnek, a tekintélyes ösztöndíjon kívül, egy pompás műtermet bocsát rendelkezésére a római Medici-villában és egy ugy-olyan korlátlan tanulmányutat Itália egész földjén. És Tony-Noel jól kihasználta ezt az alkalmat arra, hogy belemélyedjen Donatello és Cellini szellemébe, akiket egész életén át mestereinek vallott.

Művészetének első stádiuma a párisi École des Beaux-Arts-ban kezdődik, ahol már tizenhat éves korában kitünt azokkal a tanulmányával, melyeket kiváló mestere, Cavalier hatása alatt alkotott. De a teljes sikert és a világ-hírt akkor érte el, mikor inspirációját az elmúlt idők, a Renaissance remekműveinek tanulmányozásából merítette. Ettől az időtől fogva a legjobb munkáival jelenik meg Európa különböző műveltségű társaságai saját művészetének azzal az eredetiségével, melyet oly pompásan kapcsol össze a Renaissance ezelemével, a legkiválóbb díjakat nyerte el mindenütt. És alkotóereje egyúttal bámulatosan termékeny is volt s ezt megtartotta élete végéig, anélkül, hogy utóbbi művein az agg-kori gyöngesség legosekélyebb nyoma is észrevehető lenne. Magában Párisban legalább kétszáz alkotása van elhelyezve s a külföldön is vagy méggyezer annyi és alig volt valahol a világon kiállítás, ahol ő egy-két dolgával képviselve ne lett volna. Nálunk Pesten is megjelent egyszer egy bájos csoportotával, a Romeo és Juliájával, amelyet még a szerelem klasszikus földjén, Veronában mintáztott. Irántunk magyarok iránt különös szimpátiával viseltetett, amit élénk bizonyít egy ügyes tanulmánya a magyar szobrászatról és egy egész magyar tárgy terrakottája a Petit Palaisban.

Egy tulajdonsága volt, ami különben az igazán nagy művészeknek rendes vonása, de ami itt Párisban hiba számba megy — nem volt ugyanis a társaság embere. A franciák pedig nem elégszenek meg azzal, hogy egy ember művészetével gyönyörködtesse őket, de megkívánják tőle, ha teljes elismerésükre akar szert tenni, hogy a társadalmi élet terén is élvezetet nyújtson nekik.

Tony-Noel pedig a lehető legelvonultabb életet élte. Amint sokszor kifejezte, csak a teljes magányban tudott inspirációt nyerni műsziájától. Egy koncessziót azonban mégis megtett. Hosszas rábeszélések után elfogadta az École des Beaux Arts-nak, annak az iskolának tanárságát, amelyből az első lépést tette meg azon nagy cél felé, melyet oly sikeresen kivívott magának. És saját kifejezett óhaja értelmében csak két ember állott koporsója mellett, mikor örök nyugalomra helyezték a Pére-Lachaise többi nagy halottja mellé...

A párisi újságok szenzációkkal megterhelt rovatai között a multkor egy kurta híreke huzódott meg, amely röviden ennyit mondott: „La comte Invinible fut vaineu... Et le lendemain il est mort de sa propre volonte...“ A legyőzhetetlen gróf legyőzött... És másnap meghalt a saját karatából...

— Csak ennyi. — Aki nem hallotta még hírét a Legyőzhetetlen grófnak, annak ez a rövidke hír mitsem jelent. Nekem azonban, aki véletlenül ismertem őt, egy érdekes ember érdekes történetét juttatják eszembe ezek a titkolódzó szavak. Valódi neve comte de Reyneval volt s második nevet csak úgy kapta — azoktól az asszonyoktól, akik előtt ezt a nevet kiérdemelte. Éveken keresztül ő volt a párisi szalonok legérdekesebb alakja, aki az est fénypontját képezte, ha valahol megjelent. Rengeteg vagyona volt s ez feljogosította arra, hogy a semmittevés művészetét gyakorolja. Több tudást árult el, mint számos akadémikus, mikor barátai előtt gobelinekről vagy szobrokról értekezett s apró elbeszélései, melyeket a szalonok közönsége áhitattaljes bámulattal hallgatott, csodás muzsikája, lúgy hangján előadva, művésziesség voltak Turgenyev prózában írt költeményeinél. De soha egy gondolatot nem írt, egy könyvet ki nem adott.

Bentazta az egész világot és Kamsatkától a Tüzföldig nem volt olyan hely, amelyet ő ne ismert volna. De mégsem vált soha érdekes globetrotterré, hanem mindig megmaradt a szalonok raffinált, sima lovagja. A férfiak bámulták, az asszonyok pedig imádták. Nem mesés szelleméért, — mert hisz az asszonyok ritkán szeretnek bennünket jó tulajdonságainkért — hanem azokért a történetekért, amelyeket időnként szuttogni kezdtek róla a szalonok sarkában egy asszony öngyilkosságával, vagy egy válópörrel kapcsolatban. Ő pedig az asszonyokat nem becsülte sokkal többre, mint egy gomblyukésokrot, amely elengedhetetlen ahhoz, hogy az ember tökéletes legyen s amely, ha szög, pompás örömet okoz az embernek — pár óráig. Ő maga sosem állította, hogy még nőnek nem hódolt meg. Sokkal biztosabb volt saját értékében, semhogy dicsekednie kellett volna. De ismerősei közül egy asszony sem tudta volna bebizonyítani, hogy valaha térdén állva látta volna maga előtt Byron Don Juanjának huszadik századbeli örökösét.

Most, hogy a párisi szezon újra megkezdődött s hogy a Champ Elysées pompás palotái ismét megnyitáltak gazdáik előtt, kik a nyarat Trouvilleben vagy Norderneyben töltötték, a szalonokban egy érdekes nő tűnt fel exotikus heliotropszínű kosztümjeivel. A társaságokba Borghese hercegnő révén jutott be, akinek valaha iskolatársa volt. Biztosan senki sem tudott szemébe felőli; de sokan emlékezni véltek, hogy látták Monte Carlóban a Kaszino roulette-asztalai körül, mások meg a szezon idejében Cairóban, a Nilus pálmás partján; voltak, akik halványan emlékeztek, hogy Berlinben is megfordult s a szerencsétlen Neufalls báró válópörében neki is nagy szerep jutott.

Egyszóval a heliotrop hölgy pompás debütált Párisban. Mert semmi sem tűnheteti fel az embert érdekesebb színben a társaság szemében, mintha valami misztikus dolog van a háta mögött. Az olyan ember, akinek multjába semmi rejtélyes sem lehet belőképzélni — a társaságra nézve abszolúte nem érdekes.

Egy estélyen azután véletlenül úgy jött ki, hogy a Comte Inviniblenek kellett karját nyújtani a misztikus hölgynek, hogy dinerhez vezesse. Hirből mindketten ismerték már egymást s mindketten sokat vártak ettől a találkozástól. A góf gyarapítani vélte ezzel diadalainak számát, a misztikus hölgy pedig, aki jelenleg épp egy jelentéktelen olasz márkít birt férjül s akit a markéza cím-illetet meg, reménykedett, hogy sikerül megfosztania a gróft a győzhetetlenség nimbuzától. Diner után a gróf úgy vélekedett, hogy a markéza bár már csak piros lámpaernyők mellett látszik harmincz évesnek, bámulatos asszony. A markéza is érdekesnek találta partnerét s ez csak ösztönnözte terve kivételében. Ha ez sikerül, az egész szezonban másról sem fognak beszélni, mint róla... Érzelmekre természetesen nem gerjedt, mert azoknak az asszonyoknak, akik heliotropszínükben járnak, nem szoktak érzelmeik lenni.

Eleinte valójában mindkét fél csak szerepet játszott. De a markéza ügyesebben játszott a magáét...

Két hét múlva, az angol nagykövetestélyen, miatt a meghívottak egy lengyel vartuoz játékban gyönyörködtek, akit a nagykövet felesége csak pár nap előtt fedezett fel valahol, s aki Chopin nocturnejét oly pompás interpretációval játszotta, hogy az összes vendégek lélegzetvisszafojtva hallgatták, az alatt a gróf az egyik sarokban egy terebélyes palma mögött a következő szavakat szuttogta:

— Belátom asszonyom, hogy egész eddigi életem céltalan nagyképződés volt. Az ember érzelmek nélkül nem élhet. Nekem pedig eddig nem voltak semmiféle érzelmeim, vagy legalább is visszafojtottam őket. Most azonban, mióta magát ismerem, a maga társasága gyökeresen megváltoztattott. Szívemben kinyitlak a legszebb érzelmek virágai — engedje meg markija, hogy felajánljam önnek őket.

Az asszony tapsolni szeretett volna örömben és diadalában, de azért hideg maradt.

— Mon chere Comte, maga igen érdekes ember volt az én szememben mindaddig, amíg el tudtam hinni, hogy maga igazán győzhetetlen. Most azonban látom, hogy maga sem érdekesebb, egy csipetnyit sem a többinél. De ne beszéljünk tovább; ez a lengyel bámulatosan játszik és én imádom Chopint . . .

A párisi lapok pedig röviden megírták: Le Comte Invincible fut vaincu . . . Et le lendemain il est mort de sa propre volonte . . .

Havas Zoltán.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) Az Operaházban holnap Hajduné K. Ilona asszony vendégfellépésével Fra Diavolo kerül színre. A vendégművész Zerinát, a czimszerepet Környei, Pamélat Ambrusné, a lordot Kónai, a két zsványt Hegedűs és Dalnoky, Lorenzot Kertész Ödön, a parasztot Kárpát adja. Vezényel Szikla Adolf karmester, rendező Alszevgy Kálmán főrendező. (Évi bérlés 114.) Csütörtökön a korábban hirdetett Lammermoori Lucia helyett Szemeré Árpád közbejött betegege folytán a Troubadourt adják. Sebecz Sári, Fodoré, Lunardi, Takács és Kárpát fellépésével. Verdi dalművét a Táncegyveleg követi. (Évi bérlés 115.) A Dalibor szombati bemutatása iránt élénk érdeklődés nyilvánul a közönség körében. Az Operaház első premiérjére a jegyek nagyobb része elővételben elkel. A nagyhatású dalmű előadásához a XV. század korának megfelelő érdekes díszletek, jelmezek és felszerelési tárgyak készültek.

(*) Nádor Lilly, a kedvelt kabaret-művész néhány napi betegsége után ma ismét fellépett Nagy Endre kabaréjában. Ez alkalommal Bródy Istvánnak hangulatosan megírt és Stefanidesz által sok izléssel megzenésített „A leány“ című nótáját adta elő. Nádor Lilly ezen új alakításában viharoz temperamentumával és szépségével teljesen meghódította a közönséget, mely lelkesen ünnepelte.

(*) A Szentivánéji álom reprize. A Nemzeti Színház a jövő hét péntekén mutatja be az idei évadjának egyik szenzációját, a teljesen új berendezésű Szentivánéji álom, amelyből már több mint három hét óta folynak a próbák. A darab teljesen új díszletekkel kerül színre, amelyek közül a második felvonás hatalmas erdeje a maga rengeteg plasztikus fáival és az utolsó márvány amphi-teatruma látványosság számba mennek. Mendelssohn zenéjét ezuttal minden kihagyás nélkül a maga csorbítatlan eredetiségével fogja élvezni a közönség a Nemzeti Színház szimfonikus zenekarának interpretálásában. Oberon manóinak és Titánia tündéreiinek világát pedig, az eddigi tradíciók teljes mellőzésevel, kizárólag gyermekek fogják megeleveníteni, akiknek részére Kémény Jenő új kosztümöket rendezett. Az ő tervei szerint készülnek a darab összes díszletei is. A darab szereplői mind újak és Shakespeare a legbájosabb és legnépszerűbb vigjátékának diadaláért ezuttal a színház fiatal gárdája fog küzdeni. A főbb szerepeket Somlay, Rózsahegy, Dezső, Pethes, Hajdu, Kovács, Horváth Jenő, Mészáros Alajos, Garamszeghy, Rajnay, Váradi Aranka, Paulay Erzs, D. Ligeti Juliska, Aczél Ilona és Lenkey Hedda fogja játszani.

(*) Hírek a Nemzeti Színházról. Holnap, szerdán, először kerül színre az új évadban Henry Bataille „Nászinduló“ című színműve. A darab főszerepeit ez alkalommal is P. Márkus Emilia, Cs. Alszevgy Irma, Helvey Laura, Váradi Aranka, György Ilona, K. Gerő Lina, V. Molnár Rózi, Odry, Dezső fogják játszani. Csütörtökön a Győztesek, Emile Fabre színműve van műsoron. Pénteken a Medeát, Grillparzer klasszikus tragédiáját adják elő Jászai Marival a czimszerepben, szomba-

ton pedig A vasgyarost, Ohnet színművét amelynek czimszerepét Mihályfi Károly játssza. Vasárnap délután Az elnemt harangok, este pedig Cyrano de Bergeracot adják, mindkettőt a rendes szereposztásban. Hétfőn Az aranyember, Jókai Mór legnépszerűbb színműve kerül színre mérsékelt helyárral. A jövő kedden A lilium van műsoron P. Márkus Emmával és Török Irmával a két női főszerepben.

(*) A „Buridán szamara“ tizedszer. A Víg-színházban holnap, szerdán, tizedszer játszzák Flers és Caillavet vigjátékát, a „Buridán szamara“-t. Az újdonságot épp oly nagy siker kíséri, mint a híres szerző előző művét, a „Király“-t, a mely szintén folytonosan zsúfolt nézőtér előtt került színre. A „Buridán szamara“ összes eddigi előadásaira elkelték a jegyek s minden előadás a vidám darab újabb diadalát jelentette. A közreműködő művésznők közt különösen Harmat Hedvig alakítása kelt nagy hatást és mellette Kornai Berta pikáns Vivette-je tetszik kiváló mértékben. Góth Sándor, Hegedűs Gyula és Tanay Frigyes vezetnek a férfiszerepekben. Holnapután, csütörtökön a „Tanító“-t, Bródy Sándor szenzációs falusi életképét ismétlik.

(*) Jókai Mór sirja. Jókai Mórnak, a nemzet nagy írójának a sirját mindaddig egyszerű fakszert jelölté a kerepesi-uti temetőben. A napokban azonban megkezdtek a sirnak kőszlopokkal és kőszegélyvel való körülkerítését. A sírhelynek az az ideiglenes rendezése halottak napjára elkészül. A végleges síremlék föllállítása ügyében még nem történt intézkedés.

(*) Jubileum a Magyar Színházban. A Magyar Színház e heti műsorának egy jubileumi előadás ad különös jelentőséget. Pénteken, e hó 22-én kerül ugyanis Földes Imre kiváló társadalmi drámája, a Hivatalnok urak ötvenéves színe. A darabnak március 5-én volt a bemutatóelőadása s azóta állandóan egyik legvonzóbb darabja a műsornak. A színház a kiváló színműnek ezt a második jubileumát méltó díszes előadással fogja megünnepelni. A Hivatalnok urak jubilaris előadása mellett e héten szerdán, csütörtökön és szombaton a szűz, vasárnap este A sasfiók, vasárnap délután pedig mérsékelt helyárral a Pádva hercegnője kerül színre.

(*) A dollárkirálynő reprize. Pásztor József és Vincze Zsigmond nagyszerű operettjének előadásait e héten egyszer, csütörtökön Fall Leó gyönyörű zenéjű operettje, A dollárkirálynő váltja fel. Az egész világon nagy sikert aratott operett a Király-színházban hatvanégy előadást ért meg eddig és a csütörtöki reprize iránt is osztatlan nagy érdeklődés mutatkozik a közönség körében. A czimszerepet most is annak kreálójá, Petrás Sári fogja játszani; Dénes Ákost Raskó, Caudert Németh, Schlick Hans-bárót Dobos, Olgát Harmath Ilona, Tomot Csizsár, Miss Thomont Örley adja. Új szereplő lesz a darabban Ardó Ilonka, aki mint vendég Daisyt fogja játszani és Kovács Andor, aki Dicket adja. A hét többi napján A dollárkirálynő előtt és után a nagyszerű Tilos a csók kerül színre.

(*) Weiner Leó új vonós-triója. Weiner Leótól, a Zeneakadémia kiváló tanárától, akinek „Farsang“-ja, „Szerenád“-ja és „Vonósnyegese“ hangversenytermeinkből már jó ismerőseink: egy új vonós-trió (G-moll) jelent meg Berlinben, az Ed. Bote et G. Bock udvari hangjegyeskereskedés kiadásában. A sikereiben már is gazdag zeneszerzőnek ezt a legújabb munkáját az idei szezonban a Kemény-vonósnyegyes társulat fogja bemutatni.

(*) A Városligeti Színház szerdai bemutató előadása iránt, amikor is Stevenson világhírű színműve, „Egy szenzációs eset“ kerül színre, a közönség minden rétegében nagy az érdeklődés. Az igazgatóság az elejétől végig érdekesítő jelenetekben bővelkedő újdonságtól a külföldi sikereire hasonló tetszést remél. A szerdai premierre a pályók és zsölyök nagy része már elkel. „Az erdőszelvény“ szombat-esti előadására, ugyszintén a „Szerelmi keringő“ vasárnap délután mérsékelt helyárral előadására jegyek már mártól fogva kaphatók. „Az erdőszelvény“ és „Szerelmi keringő“-ben ismét Küry Klára játssza nagy sikerrel kreált szerepeit.

(*) Magyar művész kiállítása Münchenben. Strobenz Frigyes festőművész, aki állandóan a bajor fővárosban tartózkodik, a jövő hónapban gyűjteményes kiállítást rendez a müncheni mű-

vészegyesület kiállítási helyiségében. Strobenz az utóbbi években festett képeit fogja közszemlére állítani a tárlaton, amely iránt a müncheni művész körökben igen nagy az érdeklődés.

(*) Egy okos könyv. Ezt a címet érdemli meg leginkább Alexander Bernátnak második kiadásban megjelenő munkája, amelyben Madáchnak halhatatlan remekét: Az ember tragédiáját kíséri jegyzetekkel és magyarázatokkal. Bátran mondhatjuk, hogy a legvilágosabb magyar könyvek egyike. Nemhiába, hogy ugy az iskola, mint a nagy közönség aránylag gyorsan elfogyasztotta az első kiadást. Alexander megvilágításában nincsen egyszerűbb és könnyebb olvasmány. Az ember tragédiájánál. Interpretálásában a nagy írónak legrejtettebb intencióit is megértjük. A nagyon értékes könyvet Madách Imre életrejezi be. A legfontosabb és legszebben megírt életrajzok egyike. Mélyen bevilágít a nagy poéta emberi és költői egyéniségébe, és egészen új világításban mutatja be fejlődését. Ezért az életrajzért magáért is el kellene mindenkinek ezt a könyvet olvasnia. Nemcsak Madáchra, hanem az Ember tragédiájára is éles fényt vet. Sok minden válik így előtünk érthetővé, ami eddig homályosnak tetszett a mély filozófiai drámában. Aki szakszerűen akar tovább foglalkozni Madáchsal, az részletes és pontos repertóriumot talál Alexander könyvében. A szép kiállítású könyvnek, mely az Athenaeum kiadásában jelent meg, ára 3 korona és ez bizonyára hozzá fog járulni, hogy a második kiadás is gyorsan elfogyjon.

(*) Kubelik sikere. Bécsben, a Zeneegyesület nagytermében Kubelik hangversenye oly szenzációs sikerű volt, amilyen sikerre még az ünneplő művész páratlan fényes multjában is alig volt példa. A közönség a hangverseny elejétől kezdve folytonos ovációkkal halmozta el. Kubelik csütörtökön tartandó budapesti hangversenyén egy páratlanul fényes műsort állított össze Csajkovsky, Bach és Paganini műveiből, tanujelét óhajtván adni ezzel a budapesti közönségnek a szerzetének, mivel innen hosszabb körútra, Amerikába indul és ezen hangversenyén bucsuzik a budapesti közönségtől. Kubelik hangversenyét a Lyra rendezi.

(*) Ifjusági daloskörök szervezése. Gróf Apponyi Albert kultuszminiszter az iskolai év beálltával újból megbizta Hackl N. Lajos országos énekfelügyelőt a vidéki iskolák daloskóroinak szervezésével. Hackl e megbizáshoz képest közelebb országos körútra indul és főleg a nemzetiségi vidékek iskoláiban fogja megalakítani a magyar dalosegyesületeket.

(*) Az Akadémia decemberben lejáró jutalomtételi. Az Akadémiának jutalomtételi közül ez év december 31-én a következők járnak le: 1. Az 1908. évi hétszáz aranyos nagyjutalom és az ötven aranyas Marczibányi mellékjutalom az 1903—1909. években megjelent természettudományi munkák számára. 2. A Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület alapítványának 1895—1897. évi kamataiból négyezer korona, annak a nagyjelentőségű változásnak a magyarázatára, mely korunkban a külkereskedelmi politika terén állott és a szabad kereskedelem visszaszorításával a védvámirányt érvényre juttatta. Mik különösen ezen fordulatnak kiindulási pontjai, okai, valamint a közel jövőben kilátásai? A munka korrajza egy nyomtatott ivre terjedő kidolgozott fejezet kíséretében küldendő be. 3. A Lévy-alapítványból ezer korona, valamely mezőgazdasági kérdésemek a növényben és vegytan segédeszközeivel való tanulmányozására. A díjat csak kész munkának adják ki. A jelíges levéllel beküldött dolgozatokat nem fogadják el.

(*) Gulácsy—Fáy-kiállítás. A Gulácsy—Fáy-kiállítás „Biedermayer-mulatságok“ ciklusának megnyitása ma volt („Uránia“ műkereskedés, Kigyó-tér 1.). A megnyitás ünnepélyes színezetű volt. Dr. Bárczy Istvánt Gulácsy Lajos festőművész fogadta és Fáy Dezső festőművész is bemutatta a polgar-mesternek, ki hosszasan társalgott a művészekkel a kedves interieurökben, hol kellemes rocooco-biedermayer hangulat uralkodott. Nagyszámu és előkelő közönség jött össze.

(*) A Gyermekszínház megnyitása. A Feld Zsigmond vezetése alatt álló Fővárosi Gyermekszínház előadásai vasárnap, e hó 24-én kezdődnek a Révay-utca 18. szám alatt lévő helyiségben. Ez alkalommal a legszebb varázsgökök egyike, a „Hófehérke és a hét törpe“ teljesen új, fényes kiállítás.

Reggelizés előtt fél pohár
Schmidthauer-féle
Használata valódi áldás gyomorbeteg-
ségekre és székesszalásban szenvedőknek.

Igmándi

késérőviz

Az elrontott gyomrot
2-3 óra alatt teljesen
— rendbe hozza —
Kis üveg . . . 40 fillér.
Nagy üveg . . . 60 fillér.

tással kerül színre. A vasárnapi megnyitó előadásra jegyek már máától kezdve egész napou át válthatók a Gyermekszínház pénztáránál.

(*) Népszínpad. Sziklay Kornél népszerű délutáni színháza pénteken, e hó 22-én négy óraker nyílik meg a szokáshoz híven, vendégfellépésekkel és csupa újdonsággal. Jegyeket már szerda délelőttől kezdve árusít a pénztár a Rottenbiller-utcai színház épületében. A személyzet teljesen elkészült „A lázítók”, a „Pepi-Szepe” és a „Bot csinálta doktor” című darabok próbáival és így a megnyitó közönségének élvezetesnek ígérkező előadásban lesz része.

FŐVÁROS.

(A koronázási templom zászlódszja. A budavári koronázási templom oszlopaira kitűzték a koronázási zászlókat, hogy ezekkel is díszítsék és érdekessé tegyék a tradíciókban gazdag, gyönyörű templomot. Ezeknek a zászlóknak történelmi jelentőségük van. Nem harczban, háboruban megszerzett, keresztüllyukatott diadalzászlók ezek, hanem szép, selyemszövetű, még most is jó állapotban levő trofeumok, amelyek agg királyunk megkoronázására vitték a nyilvános koronázási menetben, mint a kapcsolt tartományok hódolatának kifejezőjét. Minden a magyar-osztrák monarchiahoz tartozó ország színei és címerai képviselve vannak a zászlók között, amelyeknek állandóan sok nézőjük akad.

(Plébánosjelölés a Vizivárosban. Bán Sándor távozása folytán a II. ker. vizivárosi plébániára Tólos Gyula krisztinavárosi káplánt jelölték.

(A bécsi-uti villamos vasut. A kereskedelmi miniszter felhívta a budapesti közúti vaspályatársaságot, hogy a III. kerületi Bécsi-uton tervezett vonala dolgában, a főváros részéről megszabott, a közúti vaspályatársaság részéről kifogásolt területi használati feltételek ügyében tegyen előterjesztést a fővárosnak és igyekezzen a fővárossal megállapodásra jutni. A főváros tanácsa most felhívta a vasúttársaságot, hogy a területi használati feltételekre vonatkozó előterjesztését 30 nap alatt tegye meg. A közönség eminens érdeke, hogy a bécsi-uti villamos vasut kiépüljön, még pedig minél hamarabb, mert így szoros közlekedési kapcsolatban lesz ez a rész is a fővárossal, de elősegíti a fővárosnak a lakásüzemelésben segíteni igyekvő politikáját is, mert azzal, hogy a távolabb eső részeket is bevonja a rendszer és kényelmes forgalomba, azoknak települési lehetőségét is előmozdítja. Mindenképpen szükséges és fontos a villamosnak kiépítése s ezt továbbra is halogatni nagy mulasztás lenne a közönség fontos érdekeivel és kívánalmaival szemben.

(Elemi iskolák kettéválasztása. A főváros közoktatási igazgatósága azt az előterjesztést tette a főváros tanácsához, hogy a VIII. ker. Bezerédj- és a IX. ker. Tüzoltó-utcai elemi fiu- és leányiskolákat, tekintettel az osztályok nagy számára és az egységes igazgatás nehézségeire, válassza ketté. A tanács hozzájárult az előterjesztéshez és a VIII. ker. Bezerédj-utcai elemi fiúiskola vezetésével Barczu Albin igazgató-tanítót, az elemi leányiskola vezetésével pedig Pégács János igazgató-tanítót bízta meg és az utóbbit az I. ker. Fehérsas-téri iparostanonc-iskola vezetésével alól felmentette. A IX. ker. Tüzoltó-utcai elemi fiúiskola vezetését a tanács Klement Alajos igazgató-tanítóra, a leányiskola vezetését pedig Györfly János igazgatóra bízta.

(A Tattersall ügye. A pénzügyi bizottság Bódy Tivadar dr. tanácsos elnöklésével tegnap tárgyalta a Tattersall-vállalatot. A bizottság tagjai rövid tanácskozás után lezavarták a tanács javaslatát, hogy a vállalatot házi kezelésbe vegyék. A bizottság a vásárpénztárnak akarja adni a vállalatot. A tanács mai ülésében újból foglalkozott a kérdéssel és hosszabb vita után elhatározta, hogy fentartja eredeti álláspontját, s ezt a holnapi közgyűlés tudomására hozza.

(Pályázat főorvosi állásra. Fülepp Kálmán főpolgármester pályázatot hirdet a főváros dunabalszéli kórházak szülészeti és nőgyógyászati osztályában főorvosi állásra. A főorvos fizetése 3000 korona, 550 korona a fizetési pótléka és 1000 korona a lakáspénze. A pályázatokat november 11-én délután 12 óráig kell beadni a főpolgármesteri hivatalban.

(Interpellációk. A holnapi közgyűlésre a következő interpellációkat jelentették be Fülepp Kálmán főpolgármesternél: Ullmann Gyula a mohácsi cserepeknek a városi építkezéseknél való felhasználása tárgyában és Waigand József dr., a kerületi elöljárók értekezletének azon elhatározása tárgyában, mely szerint a vendéglősök és kocsmárosok erkölcsi megbízhatósága dolgában az ipartársulathoz fog fordulni a hatóság.

EGYESÜLETEK.

(—) A Bácsbodrog vármegyei Községi Jegyzők Egyesülete tegnap tartotta Zomborban Kiss Gyula överbácsi főjegyző elnöklésével rendes évi közgyűlést. A bácsmegeyei jegyzői kar ünnepelte Kiss Gyula elnököt, Berecz Kálmán gombosi jegyzőt meleg szavakkal tolmácsolta az egyesület háláját az ünnepeletnek, ki az egyesület böles vezetésében és a jegyzők özvegyei és árváinak nyugdíjrendezése körül kiváló érdemeket szerzett. Majd díszes albumot nyújtott át neki. Kiss meghatva mondott köszönetet a nem várt meglepetésért. A jegyzők anyagi és erkölcsi helyzetéről szóló indítványt, valamint egy politikai lap létesítését a közgyűlés a legmesszebbmenő támogatásban részesíti. A győrvármegyei jegyzői egyesület átiratát jegyző-gyakornokok alkalmazására vonatkozólag, valamint a hevesmegeyei jegyző-egyesület indítványát az országos jegyzőkongresszus tárgyában és hogy vasuti kedvezményes jegyeket élvezzenek a községi segédjegyzők és nyugdíjas jegyzők, a közgyűlés a központosító felterjesztést intézi. A magyarországi községi jegyzők egyesületének Budapesten tartandó közgyűlésére az egyesület elnökét, főjegyzőjét és pénztárnokát küldi ki.

(—) Az Országos Polgári Iskolaegyesület marosmenti köre ma népes tanári gyűlést tartott. Megjelent 5 vármegyei polgári iskolai tanár. Polgármester László kir. tanfelügyelő és a körtagok nagy számban. Az elnöki megnyitó után értékes tudományos kutatások alapján készült értekezéseket olvastak fel. Az indítványok során Kratochfeld tordai tanár a polgári iskolák belételeiről több igen hasznos javaslatot tett, Kovács Dániel tanár pedig a VII. osztályos polgári iskola érdekében megindult társadalmi mozgalmakat méltatta. A tanári gyűlés ez utóbbinak megvalósításáért széleskörű agitációt indít.

(—) A Magyar Urinők Egyesülete e hó 22-én tartja második felolvasó estéjét a Sándor-utcai régi országház nagytermében. Előadók: Dánielné-Lengyel Laura és Vozáry Pál. Kezdetre pontosan esti hat óraker, vége félnyolczer. A kibocsátott meghívók belépőit szolgálnak. Belépődíj nincs.

(—) A Galilei-kör munkaprogramja. A Galilei-kör legutóbb tartott alakuló közgyűlésén Székely Arthur főtitkár előterjesztette a kör gazdag munkaprogramját. A program szerint mindezekelőtt a múlt évben megkezdett diákstatisztikát fejezik be. Lefordítják Ernst Mach híres munkáját „Analise der Empfindungen”-t s ennek szemelvényeiből külön népszerű kiadást rendeznek. A tagok önképzésére több szemináriumot rendeznek és pedig két természettudományit, egy közgazdaságit, egy filozófiai és egy művészettörténetit. Ezenkívül felvette idei programjába a kör egynehány elemi tanfolyam rendezését, amelyen a kör tagjai a jelentkezési ipari munkásokat díjtalanul fogják tanítani elemi ismeretekre.

(—) A Budapesti Kir. Orvosegyesület e hó 23-án, szombaton délután hat óraker tudományos ülést tart, amelynek előadói lesznek: Goldzieher Vilmos, Rihmer Béla, Pólya Jenő és Horváth Mihály.

(—) A Feministák Egyesületének sportesportja e hó 24-én, vasárnap, délelőtti kirándulást rendez. Jelentkezéseket szóbelileg vagy írásban péntekig fogad el a vezetőség.

(—) A Magyar Nyelvtudományi Társaság ma este Szily Kálmán elnöklésével felolvasó ülést tartott. Először Tolnai Vilmos „Decsi és Kis-Viczay” cizmen Decsi Jánossal, az első magyar szólás-gyűjtővel foglalkozott. Kimutatja műve értékét, különösen pedig Erasmushoz való viszonyát. Utána Melich János „A magyar nyelvhang történetéből” cizmen értekezett. Felolvasásában arról az összefüggésről beszélt, amely a magyar nyelv különböző korokbeli hangváltozásai között kimutatható. Reámutatott arra, hogy a régi hangváltozások közös egybefoglaló vonása az artikuláció lazulása, gyengülése, míg az újabb változásoknál az artikulálás erősbödése jellemző. Mindkét előadást tetszéssel fogadták. A felolvasó ülés előtt a társaság választmánya tartott ülést, amelyen örömmel vették tudomásul, hogy a társaságnak ez idő szerint 32 alapító és 920 rendes tagja van.

(—) Az Országos Magyar Katolikus Iskolaegyesület választmánya ma délután dr. Giesswein Sándor prélatus kanonok orsz. képviselő elnökle alatt ülést tartott. A választmány megállapította a november tizenhetedikén tartandó közgyűlés tárgysorozatát, majd a folyó ügyeket tárgyalta. Az újszászi római katolikus iskolának inkolaépítési költség kamatainak fedezésére négy éven át évi 84 korona segélyt szavaztak meg. A törökbalinti elemi és polgári iskola részére tanszerek beszerzésére 200 kprónát és több katolikus népiskolának ingyen tankönyvet szavazott meg a választmány.

TÖRVÉNYSZÉK.

A váci mandátum.

Budapest, október 19.

Bottlik János Vác városának országgyűlési képviselője ez évi április havában meghalt. A gazdátlan mandátumra Millényi Aurél ottani vaskekedő és földbirtokos, dr. Preszly Elemér váci ügyvéd pályázott, mind a kettő függetlenségi programmal. A szociáldemokraták is állítottak fel jelöltet Tarczai Lajos személyében s ez a jelölés volt az oka, hogy egyik függetlenségi sem kapott abszolút többséget, s Vác város mandátuma vitásá vált. A választás ez évi május 26-án nagy erőfeszítések közt folyt le. Millényire 1270, dr. Preszlyre 1270 szavazatot esett. A szociálista jelölt szerény két szavazatot kapott. A pótválasztáson, melyen a felháborodott Millényi-párt nem jelent meg, dr. Preszly Elemért választották meg június 18-án 925 szavazattal.

Donovitz Vilmos, váci takarékpénztári főkönyvelő és tizenkét társa petícióval támadták meg dr. Preszly mandátumát, melyben azt vitatták, hogy a képviselő egyedül Rónay Géza küldöttségi elnök törvénytípusának köszönheti a váciak megbízólevelét. A kérvényben elmondják, hogy Rónay a választás napján délután négy óraker, mikor a Tornony vendéglőben levő szavazóhelyiségben minden község lezavazott és senki sem jelentkezett többé, délutáni öt órára kitiltta a zárórá. Ennek leteltével a szavazatszerző küldöttséget feloszlatta, a bizalmiférfákat elbocsátotta, azután anélkül, hogy a szavazók névsorát tartalmazó jegyzéket lezárta és aláírta volna, Bogár János választási jegyzővel eltávozott, magával vivén az összes iratokat. Majd a jegyző társaságában felkereste a városházán levő központi szavazó helyiséget, ahol Gosztanyi Tibor választási elnöknek bejelentette, hogy a záróra elteltével a szavazást befejezte. Ennek eredményeképpen jelentést tett arról, hogy Preszly Elemérre az ő küldöttsége előtt 403-an, Millényire 327-en szavaztak. Tarczai pedig egy szavazatot esett. Ennélfogva Preszly Elemér szavazattöbbsége 76.

Gosztanyi Tibor választási elnök ekkor a petíció szerint elmulasztotta a köteles felügyeletet, anélkül, hogy meggyőződött volna arról, hogy a küldöttség jegyzőkönyve és a szavazók jegyzéke keltezően lezárva és aláírva van, átvette az iratokat. Ezt a körülményt a kérvényezők állítása szerint Rónay küldöttségi elnök arra használta fel, hogy délután 6 óraker, a városháza egy külön helyiségében, bizalmi férfiak és azonosági tanuk mellőzésével négy szödi szavazót dr. Preszly javára szavaztatott le, s ennek megtörténte után zárta csak le és írta alá Bogár választási jegyzővel együtt a választási okmányokat. Mindez a választást követő reggelen derült ki. Ezek előrebocsátása után a petícionálók arra kérik a Kuriát, hogy Preszly Elemér dr. megválasztását semmisnek és érvénytelennek jelentse ki, s mondja ki azt, hogy az első választás alkalmával Millényi Aurél nyerte el az érvényes szavazatok abszolút többségét, így Millényi a váci választókerület országgyűlési képviselője. Esetleg kérik az egész választást semmisnek kimondani s Rónay Géza küldöttségi elnököt 3000 korona költségekben elmarasztalni.

A petíciót, ma tárgyalta Sebestyén Mihály elnöklésével a királyi Kuria I. választási tanácsa. Az ügy előadója Fittler Imre bíró volt. A petícionálók Burián Béla és Forgó Kálmán dr. képviselték, dr. Preszly képviselőt és Rónay küldöttségi elnököt Aigner Adolf budapesti gyáros védte, a választást védő választókat ifjú Bleuer Samu dr. képviselte. Mielőtt a petíció érdemleges tárgyalásához fogtak volna, Bleuer dr. megbízói nevében ellenkérvényt nyújtott be annak bebizonyítására végett, hogy Millényi már csak azért sem nyerhetett abszolút többséget, mert mint azt az ellenkérvény ki tudja mutatni, 466 olyan egyén szavazott rá, akiknek nincsen szavazati joguk, 469 szavazata tehát inficiálva van. Hogy a terjedelmes ellenkérvényre a petícionálók megtehessék észrevételeiket és kifogásaikat, az elnök a tárgyalás folytatására november hónap 2-ik napjára tűzte ki.

§ A Magyar Jogászegylet igazgató-választmánya legutóbbi ülésében elhatározta, hogy ezidei évadmegnyitására ünnepi ülést rendez, amelyen Baumgarten Izidor dr. koronaügyész helyettes fog előadást tartani a büntetőjog újabb irányairól. Az egyesület ezidei munkaprogramja igen változatosnak és érdekesnek ígérkezik. November 6-án

Beck Hugó kuriai tanácselnök előadásában megkezdte az egyet a szabaddalmi törvényjavaslat megvitatását, amelyhez később a minta- és védjegy-oltalomról szóló javaslatok megbeszélése is csatlakozni fog. Messinger Simon dr. a csőfőnkivüli megtámadásról szóló javaslattal fog foglalkozni és legközelebb kerül sorra a korlátozott beszámíthatóság kérdése a magánjogban, amely témával legutóbb az elmeorvosi értekezlet is foglalkozott. A további teljes üléseken sorra kerül a polgári törvénykönyv tervezetének sorozatos előadása, a büntetőjogi bizottság tárgyalásai, a budapesti új lakbérszabályzat bírálata, az új ipartörvénytervezet megvitatása és az egyéb értekezések. Az ünnepi megnyitó-előadást Baumgarten Izidor dr. c. hónap 24-én, vasárnap délelőtt 11 órakor fogja megtartani az ügyvédi kamara dísztermében.

§ A család drámája. Várkonyi Béla előkelő hevesmegyei család sarja szülei tiltakozása ellenére 1896. évben Kassán nőül vette Hortolányi Margit kávéházi pinczérnőt, akivel közel egy évtizeden át boldog házasságban élt. Várkonyi Bélát házassága miatt szülei kitagadták s a kitagadott fiu itt a fővárosban előbb mint kereskedősegéd, utóbb mint vendéglős kereste meg kenyerét, de ezen mesterségében tönkre ment. Tönkremenésével egyidejűleg megbomlott családi békéje is. Feleségét sikerült álláshoz juttatni a fővárosnál. Az asszony ezen állásában tisztességes jövedelemre tett szert. A férj ekkor feltökénykedni kezdett feleségére, aki állítása szerint nemcsak hogy neki adta magát az itálnak, hanem még udvarlókat is tartott, bár öt élő gyermeknek volt már az anyja. A meghidegült viszony következtében a házastársak 1908. november 1. napja óta különválva éltek. A különválásba a férj sehogy sem akart beleegyezni s többször kérlette feleségét, hogy térjen vissza hozzá. Az asszony azonban hallani sem akart erről, mire a férj több ízben botrányt csinált különváltan élő feleségének lakása előtt. Ez év június hó 1-én ismét felkereste feleségét s kérlette, hogy térjen vissza hozzá, de az asszony válasza ismét elutasító volt. Erre a férj kiment a Teleki térre s revolvért vásárolt, amelyet otthon ki is próbált. Másnap, június 2-án felesége lakása előtt lesbe állott, midőn felesége az utcára kilépett, Várkonyi előrántotta a fegyvert s rálőtt feleségére, aki a lövésre menekülni akart, de elesett. Ekkor a férj rátérdelt feleségére és közvetlen közelből jobb halántékon lötte az asszonyt. Ezután a fegyvert önmaga ellen fordította, de a golyó nem találta. A merénylet után nyomban elfogták. A vizsgálat során megállapítást nyert, hogy a fegyver nem volt alkalmas eszköz az emberi élet kioltására, azért gyilkosság kísérlete helyett csupán erős felindulásban elkövetett súlyos testisértés büntetért került vád alá. Ma tárgyalta ezt a büntítést a büntető törvényszék dr. Jammiczky bíró elnöklése alatt ítélkező tanácsa. A tárgyaláson a vádlott részletesen elmondotta, hogy felesége, akit imádásig szeretett s aki miatt családjával is szakított, 10 évi házasság után züllésnek indult s gyermekeit elhagyva, az éjszakákat koresmákban és kávéházakban dözölte át fiatalemberek társaságában. Több ízben kérlette, hogy térjen vissza hozzá, de az asszony nem hallgatott rá. Ezért követte el tettét. Az asszony kihallgatása folyamán azt adta elő, hogy férje volt az, aki az ivásnak adta magát s ezért hanyagolta el családját. A bíróság a lefolytatott tárgyalás után dr. Szántó Manó védelme után a vádbeli eseményekért Várkonyi Bélát hét hónapi börtönrre ítélte, de ebből is költségtelnek vett az elszenvedett vizsgálatai fogsággal négy hónapot. A vádlottat a bíróság szabálábra helyezte.

§ Virágos Budapest. Több ízben felhívás jelent meg a napilapokban a főváros közönségéhez, hogy az ablakokat és erkélyeket virágokkal díszítse fel. Ehardt Györgyné, m. kir. államvasuti kalauz felesége szintén feldíszítette Madách-utca

3. számú lakásának ablakait virágokkal. A múlt év november 5-én heves szélvihar leverte Ehardt-né második emeleti lakásának ablakából a virágcserepeket, amelyek éppen az arra haladó Fischer Miksa tanuló fejére estek, aki ennek következtében súlyos sérüléseket szenvedett. A budapesti büntetőtörvényszék gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétségeért ma vonta felelősségre Ehardt Györgynét. A bíróság a lefolytatott tárgyalás után Ehardtnét 5 napi fogsárral és husz korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet végrehajtását azonban a büntető novella 1. szakasza alapján felfüggesztette.

§ Kragujevics Spázó főtárgyaláson. A gyilkosság, rablás és lopás büntetéseivel vádolt Kragujevics Spázó bűntudataiban a budapesti büntető törvényszék esküdtbírósa az esküdtszéki főtárgyalást november 18., 19. és 20. napjaira tűzte ki. A főtárgyaláson a vádlottat dr. Dési Géza ügyvéd védi, a vádhatóságot pedig dr. Sztrache Gusztáv kir. ügyész fogja képviselni.

§ Az ékszerész esődje. A budapesti büntető törvényszék ma vonta felelősségre Barth Ignácot volt Rákóczi-ut 32. szám alatti ékszerkereskedő vétkes bukás vétségeért, mert 25 év óta fenálló ékszerüzletében daczára annak, hogy évi forgalma 120—160 ezer forintot meghaladta, kendes könyveket nem vezetett, mérleget nem készített. Barth Ignác ellen a budapesti büntető törvényszék 1908. április 29-én rendelte el a csődöt. A csődeljárás során a hitelezők büntető feljelentést tettek Barth Ignác fivére, Barth József butorkereskedő ellen hitelezési csalás miatt azért, mert mint a Barth József és társa Szövetség-utca 28. szám alatti butorüzlet tulajdonosa, jóállást vállalt Barth Ignácért s midőn fizetésre került volna a dolog, üzletét egy harmadik fivérére, Barth Gyulára ruházta át. A büntető törvényszék két napi tárgyalás után csupán Barth Ignácot ítélte el dr. Várkonyi Oszkár védelme után vétkes bukás vétségeért 200 korona pénzbüntetésre, dr. Pető Sándor védelme után Barta Józsefet ellenben felmentette a csalás vádjáról. Az ítéletben az ügyész megnyugodott.

§ A „Zasztava“ sajtópöre. A Szerbiával való konfliktus idején a „Zasztava“ vezérezikket közölt, melyben dicsérőleg emlékezett meg arról a tíz lengyel ifjuról, akik mikor a háboru már kitörőben volt, osztrák állampolgár létükre átszöktek Szerbiába és beléptek a szerb hadseregbe. A szegedi ügyészség e cikk miatt lázítás czímen pert indított a „Zasztava“ szerkesztője ellen. A szegedi esküdtszék ezt a pert folyó hó 29-én fogja tárgyalni.

§ Elítélt szülész. A budapesti büntető törvényszék ma ismét egy szülészno felett ítélkezett, aki bűnös optációit hajtott végre K. Erzsébet nevű szobaleányon. A szülészno öv. Molnár Ignác néni szül. Kandó Klárát 1908. április havában felkereste K. Erzsébet azzal a kéréssel, hogy pénzfutalom ellenében szabadítsa meg szügyenyétől. A büntető törvényszék ma a bűnös szülésznot hét hónapi börtönrrel sújtotta. K. Erzsébetet pedig hat heti fogsárra ítélte. Az ítélet jogerős.

§ A menedékház tolvaja. Sötétmultu ember állott ma a budapesti büntetőtörvényszék előtt Weiner Alajos 57 éves népszámos személyében, akit már 25 esztendőt töltött fegyházban különböző büntetések miatt. Legutóbb, június 2-án, Kőbányán a menedékházból három felöltőt lopott. A büntető törvényszék ma lopás miatt egy évi börtönrre ítélte.

Nyilttér.

Erovatban közzétételért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Dr. Harmat Gyula

Tüdőbetegek Rendelőintézete
Budapest, VII., Rákóczi-ut 82.

Tüdő-mellbajok: Tuberkulozis I. és II. stádiumban (vérköpés, tüdőcsúshurut), kitűnő eredményűel gyógyítatnak szűrum oltásokkal.
INHALATORIUM. Rendelés d. e. 11—12-ig és d. u. 2—4-ig.
(A betegok 70 százaléka teljesen gyógyul.)

Rohitschi Styria forrás Gyógyvíz
Gyomorfekély és görcs,
Bright-féle vesekór,
torok- és gégekatarrhus,
gyomor- és bélkatarrhus,
hugysavas diathesis,
Kittünó székrekedés,
gyógyhatás, májbántalmak ellen.
Orvosilag ajánlva.
Nagybani raktár Magyarország részére: Hoffmann Józsefné
Budapest, V., Báthory-utca 8. szám.

SPORT.

Bécsi versenyek.

— Harmadik nap. —

Szép mezőnyök voltak minden futamban s gyönyörű finishekben volt részünk. Az Abonment handicap óriási feldjéből a pehelysúlyu Gyémánt került ki győztesen erős küzdelem után a top weightot vivő Gourmande ellen, míg harmadiknak rövid fejhosszal Whisky futott föl. Nagyon szép verseny volt a Pratersterni díj, melyet Vincenz Albert nyert meg a régi formájához nagyon megszerte álló Fantome és Belle Reine ellen, mely utóbbiak holtversenyben értek a második helyre.

Részletes eredmény a következő:

I. Háromévesek gátversenye. Díj 3000 korona. Táv. 2400 méter. 1. Egyedi A. pm Avar 64 kg. (Lawton). 2. Szemere M. sm Finstergrün 62½ kg. (Fejes). 3. Egyedi A. pm Temeraire 59 kg. (Fries). Futottak még: Triumvir (Csompora), Fruska (Dillon), Dont care (Healy), Belle Alliance (Aylin), Pancsoló (Slinn), Gravosa (Huxtable), Maricza (Vajda). Küzdelem után nyakhosszal nyerve, félhosszal harmadik. Tot.: 10:36, 20:77, 88, 68.

II. Kétévesek eladóversenye. Díj 2000 korona. Táv. 1000 méter. 1. Zombory E. sm Čap Hern 50 kg. (Fetting). 2. Gr. Festetich T. sk Boule de Neige 52 kg. (Hewitt). 3. Bamberger I. pk False 48½ kg. (Pusztér). Futottak még: Raymond (Jones), Gromwell (Dyck), Gertrud (Hollinger), 50 H. P. (Ziemanski), Villafranca (Pretzner), Ruszt (Kieser). Könnyen három hosszal nyerve, egy hosszal harmadik. Tot.: 10:58, 20:37, 29, 57.

III. Abonment handicap. Díj 5000 korona. Táv. 1200 méter. 1. Zombory R. pm Gyémánt 45 kg. (Gulyás). 2. Gr. Batthyány E. pk Gourmande 59 kg. (Hewitt). 3. Egyedi L. pm Whisky 46½ kg. (Schersin). Futottak még: Fejedelem (Fries), Coupefile (Dyck), Jungfer (Baumgartner (Paradenia (Blades), Xenos (Krouzil), Mindenem (Pretzner), Wadelspanner (Miles), Vezér (Hollinger), Sandschak (Cockeram), Pantagruel (Carlslake), Csötörtök (Heidt), Mindenem (Jones), Carafa (Peschka), Alfa (Brachacesek), Bánk bán (Broadwood), Sweet (Smutny), Pica (Vivian), Hedjira (Guttman), Kuluri (Finan), Rákos (Ulrichshofer), Lárifári (Suszer). Küzdelem után fejhosszal nyerve, rövid fejhosszal harmadik. Tot.: 10:31, 20:82, 48, 152.

IV. Eladóverseny. Díj 3000 korona. Táv. 2800 méter. 1. Molnár L. 3é sk Margit 48 kg. (Peschka). 2. Szemere M. 3é sm Beeskereki 53 kg. (Dyck). 3. Geist G. 4é sk Salome 54 kg. (Baumgartner). Futottak még: Gyöngyössi (Carlslake), Maffia (Jones). Küzdelem után egy hosszal nyerve, rövid fejhosszal harmadik. Tot.: 10:49, 20:43, 21.

V. Pratersterni díj. Díj 6000 korona. Táv. 1000 méter. 1. Dreher A. 4é pm Vincenz Albert 53½ kg. (Hewitt). 2. Egyedi L. 4é sm Fantome 53½ kg. (Miles). 2. Rohonczy G. 4é pk Belle Reine 52 kg. (Pretzner). Futottak még: Levante (Broadwood), Motolla (Baumgartner), Mony (Cockeram), Folyta (Carlslake). Könnyen egy hosszal nyerve, holtversenyben második. Tot.: 10:32, 20:28, 30, 37.

VI. Steeple chase. Díj 3000 korona. Táv. 4000 méter. 1. Br. Rothschild A. 4é stpm Armand 61½ kg. (Csompora). 2. Reisman G. 4é pm Dryan 62½ kg. (Slinn). 3. Mautner V. 4é phre Bon Garcon 64½ (Dillon). Futottak még: Riga (Sudek), Sommerfrische (Lovász), Pandora (Fejes). Köny-

TÉLIKABÁT 35,

selyem vagy angol béjéssel **45,** primaölt. vagy átmeneti kabát **30 frt.**

Caakis mérték szerint, első-rangú kivitelben Angol kézpénzrendszerű uriszabótermek **ZÉLINGER SAMU** Budapest, IV. ker., Belváros Magyar-u. 3., I. em. Kossuth Lajos-utca mellett. — Telefon 116—59.

nyen egy hosszal nyerve, tíz hosszal harmadik. Tot.: 10: 44, 20: 31, 34.

VII. Kétévesek eladóversenye. Díj 3000 korona. Táv. 1100 méter. 1. Br. Harkányi J. sm Búszke 56 kg. (Pretzner). 2. Gr. Festetich T. pn Kétes 56 kg. (Hewitt). 3. Lossoczy Gy. pk Málka 54½ kg. (Dyck). Futottak még: Sofie (Vian), Hansard (Jurnik), Hüon II. (Blades), Scarcely (Sas), Ardelle (Carlslake), Galloway (Jones), Dorflump (Miles). Küzdelem után félhosszal nyerve, egy és fél hosszal harmadik. Tot.: 10: 61, 20: 34, 26, 52.

Budapesti ügetőversenyek.

— Harmadik nap. —

Jó napjuk volt ma a favoritokra játszóknak, mert minden futamban jobbára fogadott lovak nyertek. A Lee Simons-díj Feniks győzelmével végződött, míg a másik érdekesebb futam: a Nemzetközi handicap nagyon szép végküzdelem után Dylla R. zsákmánya lett, mely alig félhosszal tudta csak a győzelmet elragadni az utolsó métereken fáradság látszó Hugótól.

Részletes eredmény a következő:

I. Vigaszverseny. Díj 1700 korona. 1. Riedl O. pk Kirschlagerin (Wöss). 2. Dalia (Armstrong). 3. Busy Bee (Schutz). Futottak még: Dont, Kick, Anschl, Czanko, Czimbora. Tot.: 10: 26, 20: 23, 22, 28.

II. Október-verseny. Díj 2400 korona. 1. Hauser L. 4é pk Elyria (Tappan). 2. Erin (Keefe). 3. Erna (Ryerson). Futottak még: Jung Quartermarch, Lexington, Ernstl, Cypresse, Champion Bourbon, Lord Gayton, Laurienne. Tot.: 10: 23, 20: 25, 30, 28.

III. Lee Simmons díj. Díj 2400 korona. 1. Kohner W. stpm Feniks (Switzer). 2. Lucza (Brown). 3. Kremlin (Wöss). Futottak még: Fata Morgana, Fatma. Tot.: 10: 18, 20: 23, 241.

IV. Nemzetközi handicap. Díj 2500 korona. 1. Wolai ménes Dylla R. (Keefe). 2. Hugo (Armstrong). 3. Keserves (Ryerson). Futottak még: Laurienne, Brigadier, Fonyód, Sashalom. Tot.: 10: 35, 20: 27, 26, 28.

V. Hajnalsi díj. Díj 1700 korona. 1. Sharovai ménes Flower (Ryerson). 2. Varászfuvola (Tulajd.). 3. Aji (Boros). Futottak még: Peilstein, Astarte, Bleho, Ellie Ansel, Babette. Tot.: 10: 26, 20: 28, 51, 37.

VI. Kettesfogatu urkoesisverseny. Díj 2500 korona. 1. Br. Sennyey I. Sirmas—Bravo (Tulajd.). 2. Baba — Szücsa (Orosz). 3. Doily — Ebes (Csapó). Futottak még: Schuwichs — Fruska, Mumus — Valahára, Edith — Baba, Sugar — Princesse Harry, Hogyvolt — Mari, Bors — Pajkos. Tot.: 10: 31, 20: 27, 36, 34.

Dr. HÖNIG IZSÓ

VILLANYGYÓGYÍTÓ ÉS RÖNTGEN-INTÉZETE

Elektromágneses gyógyítás.

Budapest, IV., Károly-körút 24, I. em. Lift
Telefon 102-39.

Gyógytényezők:	Főbb javallatok:
Finsen-féle lámpa fürdők szívhaj és veredényelmeszedés ellen.	Általános idegesség (neurasthenia, hystéria).
Elektromágneses gyógyítás	Ideggyengeségi állapotok. Álmatlanság. Fejfájás.
Röntgen sugarakkal való kezelés.	Hűdés (Paralysis). Idegfájdalmak, idegzsébak (Neuralgiák, ischiás).
Magas feszültségű árammal való kezeles (Arsonvalisatio).	Gerincvelőcsorvás (Tabes).
Kék fényvel való kezelés.	Szívbetegségek. Véredényelmeszedés.
Villamos hőfürdők (Elektrotherm).	Köszvény és osz, reuma, ízületi és oszthajok.
Villamos fényfürdők.	Székrekedés, Daganatok. Anyagcserehajok (Elhízó cukorhaj, verszegénység).
Villamos massage (Vibratio).	Bőrhajok, Bőrviszketeg, Lupus.
Galván, Farad és Franklin árammal való kezeles.	Hajhullás, kopaszság.
Villamos vízfürdők.	Szertelenítés (nőknél az arczon).
Szénsavas fürdők.	Aranyeres osomók.

— Rendelés d. e. 8—11-ig, d. u. 2—6-ig. —
Kezeles egész napon át. Kivánatra prospektus

KÖZGAZDASÁG.

Török kereskedők Magyarországon.

Budapest, október 19.

Az ifju-törökök uralma a diadalmos forradalom után egymás után szüli a modern állami be rendezkedés eszközeit. Az alkotmányos politikai élet megteremtését most nyomon követi a gazdasági megújulás kora. Lázás munka folyik az egész nagy birodalomban s a modern gazdasági be rendezkedésre való törekvés első megnyilvánulása az a tanulmányút, melyet most kétszázal több kereskedő tesz Európában. Utjuk legközelebbi cél Magyarországot, melyet évszázados kötelék fűz hozzájuk. A régi szomorú, véres és dicsőséges harcok kora már lejárt; a világtörténelem végzete az élethalálharcból nem a felholdat, hanem a trikolórt juttatta diadalra. De a hosszas tespedés után a „beteg ember“ is újjászületett s az a kétszáz főnyi katona, iparos, kereskedő és értelmiségi, akik ma Budapestre érkeznek, már egy darab jövőendő Törökországot képviselnek.

És a hazai közgazdasági köröknek igen sok okuk van arra, hogy a török kereskedők és iparosok látogatását igyekezzenek minél emlékeztetésebbé tenni. Hazánk Törökországnak egy európai, mint ázsiai tartományával igen élénk kereskedelmi összeköttetést tart fenn s hogy forgalmunk az czmán birodalommal mily állandó, sőt rohamos növekedést mutat, annak illusztrálására szolgáljanak az itt feltüntetett statisztikai adatok, melyek szerint

	behoztunk	kivittünk
az 1903. évben	7,906.000	11,068.000 korona
„ 1904. „	8,649.000	12,609.000 „
„ 1905. „	9,795.000	17,851.000 „
„ 1906. „	10,280.000	18,092.000 „
„ 1907. „	7,744.000	18,084.000 „

értékű árut, s mely számadatok ékesen bizonyítják, hogy hazánk kereskedelmi mérlege a török birodalommal állandó aktivitást mutat s hogy oda-irányuló exportunk évről-évre örvendően emelkedik. Ha azt nézzük, hogy mely áruk azok, amelyekből legtöbbet szállítunk Törökországra, s mely értékkel szerepelnek azok az czmán birodalomba irányuló kiviteliünkben, egy csak a legfontosabbak forgalmi adatait feltüntetve, azt látjuk, hogy kiviteltre került az 1907. évben:

Cukor	314.237 mmásza	8,762.000 K
Európai müfa, bárdolva v. fűrészelve	191.623	1,564.000 „
Rizs, hántolt	38.132	1,006.000 „
Pamutárúk	3.214	721.000 „
Gyapjúárúk	773	681.000 „
Vasárúk	11.419	606.000 „

értékben, mely árukon kívül még gyógyszerek, keményítő, ásványvíz, üvegárúk stb. szerepeltek jelentősebb mennyiséggel és értékkel. Behozatalunk legnagyobb részét, mintegy 4.182.000 koronával a nyers dohány képezi, jelentősebb importunk van még azonban valloneából, nyers- és kikészített bőrökből, gyapjúárúkból, szárított fügeből, szivarkákból, aszuszólékból stb.

Törökországgal való külkereskedelmi mérlegünk tehát arra figyelmeztet bennünket, hogy minden erőnkkel azon kell lennünk, hogy a török nép most kétségtelenül emelkedő fogyasztásából minél nagyobb részt szerezzünk meg magunknak.

A tanulmányútra a török társaság már elindult. Szalonikiból, Macedóniából és Smyrnából 150. Konstantinápolyból 83 résztvevő jelentkezett a társadalom minden osztályából. Igen számosan vannak közöttük a hivatalnokok, főtisztek és lateinerek (ezek közt olyanok, akiknek a békés forradalomban irányító szerep jutott), de legtöbben van-

nak a kereskedők. Holnap, szerdán reggel érkeznek Zimonyba, ahol a m. kir. kereskedelmi muzeum két kiküldött tisztviselője, Resovszky Béla és Illés Zsigmond levelezők kiosztják közöttük a rendezőség jelvényeit és a francia tájékoztató füzetet, amelyből meg fogják tudni, hogy az utazás és az elszállásolás tekintetében a magyar kormány vendégl, hogy hét napi magyarországi tartózkodásuk alatt miket mutatnak be nekik és hol vendégl meg őket és végül megismerik a fogadóbizottság tagjainak a neveit. Szerdán délután 6 órakor érkeznek meg a keleti pályaudvaron. Fogadásukra megjelenik a kormány képviselője, Bolgár Ferenc államtitkár, a főváros nevében dr. Bárczy István polgármester a tanács élén, üdvözlő őket, az országos kereskedelmi és ipari érdekképviseletek nevében pedig Csetei Herzog Péter báró, a fogadó-bizottság legidősebb alelnöke. A program részleteit Bálint Imre, a m. kir. kereskedelmi muzeum aligazgatója terjesztette elő a ma délután tartott rendezőbizottsági ülésen. E szerint esütörtökön szombaton és kedden a főváros nevezetességeit és nagy gyártelepeit tekintik meg, pénteken a hatvani cukorgyárat és a diósgyőri vasgyárat, hétfőn a temesvári gyárakat és Szegedet, szerdán a nagy pozsonyi gyárakat, az ausztriai körutazás után pedig a fiemei nagyipartelepét. Vasárnap Mezőhegyesen a földmivelségi miniszter vendégei lesznek. Banketteknek adnak: esütörtökön a főváros, szombaton a fogadó-bizottság (délben) és a kormány nevében a kereskedelmi miniszter (este), ezenkívül a programban felvett ipartelepok. Az első összejövetel szerdán este lesz a kereskedelmi csarnokban, ahol Bálint Imre francia nyelvű felolvasást tart a török-magyar gazdasági vonatkozásokról. A felolvasás után az ország hat legnagyobb kereskedelmi és ipari együlete látja őket vendégekül.

Az Ásványolajgyár új igazgatói. Tudott dollog, hogy a Budapesti Ásványolajgyár Részvénytársaságot legutóbb reorganizálták. Ez alkalommal az igazgatóságot is kibővítették és új igazgatóként megválasztották Schütz Mór és dr. Oppenheimer Jenőt.

A Hanza-Szövetség programja. A pénzügyi reformok országgyűlési tárgyalása alkalmával a német birodalom összes ipari és kereskedelmi érdekképviseletei „Hansabund“ czim alatt az egész birodalomra kiterjedő hatalmas egységbe tömörültek. Az összes kereskedelmi és iparkamarák, az ipartestületek, a gyárosok és iparosok helyi, országos és szakmaszerinti szövetségei, nemkülönben az alkalmazottak egyesületei csatlakoztak a Hamburgban megalakult szövetséghez. A közvélemény nagy érdeklődéssel várta a szövetség programját, amely a mult héten került nyilvánosságra. A program első sorban az összes közgazdasági ágak számára egyenlő elbánást követel. Azután kijelenti, hogy amikor az ipar és kereskedelem partikuláris érdekei szembekerülnek a nemzeti érdekekkel, mindig a nemzeti érdekek lesznek előbbrevalók. A szövetség politikával foglalkozni nem kíván, amennyiben azonban alapszabályszerű céljai ezt megkövetelik, igyekezni fog a birodalom dolgainak intézésébe tagjainak politikai szavazatai révén befolyjni. Az ipar és kereskedelem részére teljes szabadságot kíván, ki akarja vivni azt, hogy a hivatalnoki állások betöltésénél csak a személyes rátermettség és a kvalifikáció legyen irányadó. Küzdeni akar az ipari és műszaki képzettségű elemeknek a közgazdaságba és jogszolgáltatásba való bevonásáért és nagyobb önállóságot és függetlenséget követel a községi autonómiában. Küzdeni akar a folyton szaporodó népesség olcsó és jó élelmézését, valamint folytonos foglalkoztatását előmozdító intézkedésekért.

Dósa Kálmán butorkereskedő — fizetéképtelen. A főváros egyik legrégebb butorkereskedő czége: Dósa Kálmán, ma fizetéképtelenséget jelentett. Szakkörökben már régóta várták a cégnek összeomlását, mert az az illojális üzleti verseny, amelyvel az osztrák butorkereskedők a magyar butoripart teljesen tönkretették, ezt a régi, tekintélyes céget is kikezdték. Üzlete nap-nap után hanyatlott, míg végre nem bírva tovább — fizetéképtelenséget jelentett. A cég tulajdonosa békés kibontakozásra törekszik, s azután visszavonul az üzletől.

Szén, kokszt, téli fűtéshez
a pontos szállítás érdekében későbbi határidőkre már most rendelendő.
briket és antracit

Telefon: 25-26. { 164 interurban.

Radnay Károly
Budapest, Váci-körút 78. sz.
Sürgőnyczim: ANTRACIT Budapest.

Államkedvezmények. Kossuth Ferenc kereskedelmiügyi miniszter a magyar cizárnagyár részvénytársaság cégnek a Pozsonyban létesített ipartelepének cizárnagyári üzemága, illetve bérczárnaó és bércsévelője, valamint budapesti elárúsító telephelyének a pozsonyi gyárban készített cikkek árusításával foglalkozó üzletága, illetve pamutfonódája részére előzetesen biztosított és az 1899. évi XLIX. t.-cz.-ben meghatározott állami kedvezményeket a pénzügyminiszter hozzájárulásával az 1907. évi III. t.-cz. IV. §-a alapján az 1901. évi márczius hó 31-étől, illetve 1903. évi június hó 30-ától, illetve az 1904. évi márczius hó 7-étől, mint az egyes üzemágak üzembhelyezési napjától számítandó 15—15, azaz tizenöt-tizenöt évre véglegesen engedélyezte és a kedvezmények hatályának egységes lejáratát időpontjával az 1907. évi december hó 31-t állapította meg. Ugyancsak a kereskedelmiügyi miniszter, a pénzügyminiszter és a földművelésügyi miniszter hozzájárulásával az 1907. évi III. t.-cz. I. §-ában meghatározott állami kedvezményeket a Hungária orsz. magy. vajkivitel. r. t. budapesti cégnek budapesti kazéngyára részére az üzembhelyezési napjától számítandó 5 évre előzetesen biztosította.

A nagyhatalmak haditengerészete. Az európai nagyhatalmak között már évek óta erős versengés folyik a tengeri haderő fejlesztéséért. E verseny alól jelentéktelen partvonalunk mellett eddig kivonhattuk magunkat: legjobban azonban a hármasszövetség érdekében a mi tengerészeti hadvezetőségünk is óriási tengerészeti beruházások tervei állottak elő, amelyek elfogadásuk esetén igen nagy terheket róttak volna az országra. Ez alkolomból éppen nem érdektelen az alábbi következő táblázat, mely az egyes tengeri nagyhatalmak haditengerészeteiről nyújt fogalmat. Eszerint a nagyhatalmak haditengerészete a következő:

Hajóosztály:

	Anglia	Német-ország	Franciaország	Egyesült-Államok	Olaszország	Ausztria és Magyarország
I. o. csatahajók	10	9	6	6	2	--
II. III. o. csatahajók	38	20	15	22	8	12
IV. o. csatahajók	11	4	9	3	3	3
Pánzélezirkálók	39	11	18	14	9	3
Czirkálók	77	35	30	24	14	8
Torpedórombolók	81	84	75	25	24	18
Torpedónaszádók	47	—	154	12	27	54
Tenger alatt járó hajók	65	20	95	20	12	6
Teng. kiad. mill. K-ban	775	410	310	500	140	100
Létszám ezrekben	128	51	53	41	28.5	15.5

Érdekes számok ezek, mert azt mutatják, hogy mi aránylag — már t. i. kis partvonalakhoz mérten — igen nagy áldozatot hozunk már haditengerészetiünkért.

Csőd. A budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvénysek október hó 19. napján Berger Lipót a Berger L. budapesti bej. cég tulajdonosa (üzlele VI. Csángó-u. 21. sz.) ellen a csődöt megnyitotta. Csődbiztossá kinevezte: Berczik Emil kir. törvényzéki bírót, tömeggondnokká dr. Tasner Viktor ügyvédet, tömeggondnokhelyettesé dr. Olgyay ügyvédet. A követelések bejelentésének határideje 1909. évi november hó 27. napja. Felszámolási tárgyalás 1909. évi december hó 21. napján, a csődválasztmány megválasztása pedig 1909. december hó 23. napján lesz.

Új szénzállító vonal. Ismeretes, hogy a kormány megvette a *vrđniki* szénbányát, melyet nagyarányuan akar kifejleszteni. A bánya termelőképességének illetéknépen való nagy fokozása szükségessé tette a hozzávezető runa—vrđniki vonal kibővítését és a nagyarányú szénzállításokra való berendezkedését. A MÁV. igazgatósága, arra való utalással, hogy az 1.9 millió K-át igénylő befektetésekre fedezete nincs, előterjesztést tett a kereskedelmiügyi miniszternél, hogy hasson oda a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök, hogy a szükséges fedezetről, az állami szénbányászat fejlesztéséről szóló törvény keretében történjék gondoskodás. Kérélmé támogatásul hivatkozott arra, hogy a vasúti beruházásokról szóló 1908. évi XXXI. t.-cz. keretében, az állami vasgyárak kibővítésére és felszerelésének kiegészítésére jelentős, közel 13 millió összeg vétett fel és így a méltányos viszonyosság alapján kérte most saját szükségleteinek illetéknépen való fedezését. A MÁV. lépése — amint ismeretes — sikerrel járt és a törvényhozás az idézett törvény keretében megszavazta a vasúti beruházásokra kért 1.9 millió K-át. A munkák keretében tartozik Runa és Vrđnik államok rohadó lövőcső, a

runa—vrđniki vonalnak az india—mitrovicza—vinkovcei vonalba nyílt vonalon való beágazásának megszüntetése, a vonal műtárgyainak és felépítményének megerősítése, pályaszín-emelés, blokkberendezés, éjjeli szolgálatra való berendezkedés stb. A munkák több évi elosztással végeztetnek, de a zöme még 1910-ben elkészül.

Új gőztéglagyár Komáromban. Komáromban „Komáromi gőztéglagyár r.-t. cég alatt 200.000 korona tőkével legutóbb új vállalat alakult.

A székely körvasut megnyitása. A székely körvasut utolsó szakasza, a Dédától Gyergyószentmiklósig vivő vonalrész is elkészült s ünnepélyes megnyitása e hó 28-án lesz. A megnyitási ünnepen — hir szerint — Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter megjelenik, ha azonban akadályozva volna, a minisztert a megnyitáson Sztérenyi József államtitkár fogja helyettesíteni. A budapesti résztvevők e hó 27-én délután két óraker indulnak és Brassón keresztül Gyergyószentmiklóstra, onnan pedig Dédára, illetve Marosvásárhelyre mennek, amely helyeken a megnyitás alkalmából ünnepek lesznek.

Fizetésektelenségek. A bécsi hitelezői védőegylet következő fizetésektelenségeket közli: Török Károly kalapos Újvidék; — Jakubek Mihály kereskedő Ungvár.

Szövetkezeti felszámolás. Annak idején megirtuk, hogy a Budapesti Takarékos és Hitelezőszövetkezet sem tudván boldogulni, kimondotta a felszámolást. A felszámolást kimondó közgyűlést is megtartották s ezt a körülményt most a cégbiróságnál is bejegyezték. Felszámoló a szövetkezet volt igazgatói: Sziklai Salamon, Györfly Antal és Rózsa Jakab.

A „Hangya“ évkönyve. A „Hangya“ kötelekbe tartozó fogyasztási szövetkezetek október 20-iki nagygyűlésének beszámolója gyemánt most hagyta el a sajtót a „Hangya“ legújabb kiadású „Évkönyve“. Az évkönyvben a Hangya igazgatósága több, mint 200 oldalon íraskan és képbenszámol be egy a Hangya, mint a kötelekbe tartozó fogyasztási és értékesítő szövetkezetek jelentős társadalmi és gazdasági munkájáról. Megtudjuk az évkönyvből, hogy a világ nagy fogyasztási szövetkezeti központjai között forgalmát tekintve, a Hangya immár hatodik helyre küzdötte fel magát. Kötelekbe pedig közel 900 szövetkezet tartozik, amelyek összes forgalma 30—35 millió korona értékű volt s ennek több mint felét a Hangya bonyolította le. Az „Évkönyv“ szerkesztését Cserny Ödön szerkesztő-titkár végezte a tisztviselői kar közreműködésével.

A „Nemzeti“ biztosító forgalma. A „Nemzeti“ baleset-biztosító részvénytársaság folyó év szeptember havában 712 db. balesetbiztosítási kötvényt állított ki, melyek halálesetre 5.001.720 kor., rokkantság esetére 7.196.720 kor. és mulékony keresetképtelenség esetén 2710 kor. napikártalanításra biztosított összegéről szólnak. Nevezett társaság a f. é. január hó 1-től szeptember hó végéig terjedő időszakban 7046 ajánlatot kötvényesített és pedig 53.611.377 kor. halálesetre, 76.209.505 rokkantság esetére és 27.753 kor. mulékony munkaképtelenség esetére biztosított összegekkel. Felszámolása óta a társaság balesetekért 11.895.888 kor. 28 fill. kártérítést fizetett ki.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

Különös volna, ha még senkinek sem tűnt volna fel, hogy a fogporral vagy fogszappannal naponta való fogtisztítás dacára a fogak (főleg az őrlőfogak) gyakran rosszak vagy szuvasok. Nem-e legjobb bizonyítéka ez annak, hogy a fogporral vagy fogszappannal való fogtisztítás elégtelen? A fogak nem teszik meg kedvünkért, hogy csak oly helyeken rohadjanak, ahol a fogkefével, porral vagy szappannal könnyen elérhetők. Ellenkezőleg, éppen azon helyeken, melyek nehezen hozzáférhetők, mint őrlőfogak hátsó felszínei, fogrészek, szuvas fogak, foghiányos helyek stb. a rohadás és romlás legbiztosabban

Aggság ellen
Dr. Hommel-féle Haematogen!
Ovás! a Dr. Hommel nevet hangsúlyozni kell!

TŐZSDÉK.
A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE
Gabonátőzsde.
Budapest, október 19.

A *készárupiaczon* ma is csendes volt az irányzat. Mérsékelt kínálattal szemben a malmok tartózkodóak voltak, elég jó árakat fizettek ugyan, de csak keveset vásároltak. Ezért aztán csak jelentéktelen forgalom fejlődött ki, mi mellett a gasabb árakon. A legdrágább eladási ár 30.30 korona volt 80 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 28.80 korona 76.5 kilós pestvidéki buzáért.

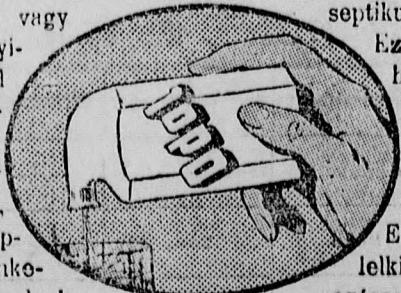
Egyéb gabonaneműek közül a rozs tartott, a többi változatlan. Forgalomba került: 400 q. rozs 19.70—19.75 koronás árakon, 200 q. zab 15.40—15.65 koronás árakon és 20 q. luczerna 156 koronás áron. A *határidőpiazcon* a mai üzlet szilárdan és a tegnapi zárlatnál csekélységgel magasabb jegyzésekkel indult meg, kezdetben igen jó vételkedv mutatkozott és mérsékeltén még tovább javultak az árfolyamok, később azonban a kínálat jutott kissé tulsulyra, mire aztán az árfolyamok visszaszorultak kevésbé, de zárlat előtt újra feljavultak. Az októberi buza kifejezetten szilárd volt ma is; nem is lehet másképpen, mert hiszen ezt minden áron fedezni kell, mert készáruszállítással a kontremin nem képes az ügyleteit lebonyolítani. Ez az oka annak is, hogy az áprilisi és az októberi buzák közötti deport, amely pár nap előtt husz fillerre csökkent, azóta újra 70 fillerre emelkedett.

Az áprilisi buza ma 28.80 koronán indult, gyorsan 28.94-ig szökött föl, kis időre 28.76-ig gyöngült, aztán 28.90-ig javult és zárlatkor 28.84 koronára maradt. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az októberi buza harminczkét fillérrel, az októberi rozs négy fillérrel, az áprilisi rozs két fillérrel javult, az áprilisi buza és a májusi tengeri változatlan maradt, az októberi zab tíz fillérrel, az áprilisi zab négy fillérrel gyöngült.

Eladatott:

Buza: Pestvidéki: 100 q 77.5 k 29.70 K, 100 q 76.5 k 29.30 K, 100 q 76.5 k 28.80 K.
Bánsági: 200 q 80 k 30 K.
Fejérmegyei: 600 q 80 k 30.30 K, 500 q 78 k 29.55 K, 150 q 78 k 29.60 K, 100 q 77.5 k 29.40 K.
Dunaföldvár: 1140 q 76.5 k 29.10 K.
Felsőmagyarországi: 300 q 78 k 29.70 K.
Tolnai: 300 q 78 k 29.60 K.
Román: 4800 q 79.5 k 29.50 K.
Rozs: 200 q 19.75 K kpf par, 100 q 19.70 K kpf par., 100 q 19.75 K kpf par.
Zab: 100 q 15.65 K kpf, 100 q 15.40 K kpf.
Luczerna: 20 q 156 K kpf.

megy végbe. Ha a fogakat rohadás és megbetegedés ellen meg akarjuk óvni, tehát épségben megtartani, ezt a legbiztosabban az anti-septikus Odol szájjalval érhetjük el. Ez az őblítésnél zindenhová hatol, a fogrészekbe, az őrlőfogak hátsó felszínére stb. Odol a fogrontó gombok életfeltételeit vonja el és a fogakat a szuvasodás ellen megvédi. — Ezért mindenkinek sürgősen és jó lelkiismerettel ajánljuk, ki fogait egészségesen akarja megtartani, hogy szokja meg az Odollal való szorgalmas szájjalpolást. Egy nagy üveg Odol ára 2.— kor.; kis üvege 1.20 kor.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Tiszavidéki	75	29.50-30.00
"	76	29.70-30.00
"	77	29.05-29.40
"	78	29.25-29.60
Fejérmegyei	75	29.40-29.75
"	76	29.50-29.90
"	77	28.90-29.30
"	78	29.10-29.50
Pestvidéki	75	29.40-29.75
"	76	29.40-29.90
"	77	29.00-29.35
"	78	29.15-29.50
Bánsági	75	29.50-29.80
"	76	29.70-30.00
"	77	29.05-29.40
"	78	29.20-29.60
Bácskai	75	29.50-29.90
"	76	28.70-29.20
"	77	29.85-29.40
"	78	29.20-29.00
Rozs I-rendű új		19.70-20.00
középmínőségű új		19.50-19.60
Árpa takarmány I-rendű		14.75-15.05
II-rendű		14.40-14.60
Zab I-rendű		15.70-16.00
II-rendű		15.40-15.60
Tengeri belföldi új		14.80-15.00
Korpa		
Köles		

A határidőpiacon köttetett:

Délelőtt:

Előforduló kötések (1000 kg.-kint) 1909-re:

Buza okt.	29.48-29.64-29.80.
Buza ápr.	28.80-28.90-28.86-28.94-28.76.
Rozs októberre	19.48-19.94-19.60.
Rozs áprilisra	20.80-20.14-20.54-20.67.
Tengeri májusra	13.84-13.90-13.82-13.88.
Zab októberre	15.20-15.38.
Zab áprilisra	15.20-15.56-15.52.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

Buza októberre	28.90-28.92
Buza áprilisra	28.70-28.72
Rozs októberre	19.60-19.62
Rozs áprilisra	20.44-20.46
Tengeri májusra	13.82-13.84
Zab októberre	15.32-15.34
Zab áprilisra	15.46-15.47

Budapesti gabonaforgalom.

1909. október 14-től 1909. október 15-ig.

Érkezett Elszállított méter mázsá

Buza	10506	—
Rozs	1083	—
Árpa	16463	3514
Zab	19474	—
Tengeri	3651	1513
Liszt	105	13017
Korpa	—	3108

Értéktőzsde.

A politikai helyzet várakozó álláspont elfoglalására készítette ma a tőzsdét. A forgalom ma nagyon gyenge volt és az árak valamivel lemorzsolódtak. A helyi értékek piacán is meglehetősen esendes volt az üzletmenet, élénkebb forgalom egyedül a Városi villamos vasut részvényeiben volt, melyek azonban a foganatosított eladásokra alacsonyabb árfolyamokkal kerültek forgalomba. A helyi értékek piacán még forgalomba kerültek a Kereskedelmi Részvénytársaság, a Viktoria-malom, a Drasche, a Franklin és a Könyves Kálmán részvények többnyire tartott áron. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, a forgalomba került majdnem összes értékek árfolyamai 2-3 koronával gyöngültek. Az alább jegyzett értékeken kívül forgalomba került még: Kereskedelmi r.-t. 640.50-640-641.50 koronán, Agrárbank 433 koronán, Schlick-gyár 456 koronán, Danubius 341 koronán,

Magyar aszfalt 175 koronán, Salgó 622 koronán, Északmagyar kőszén 332 koronán.

Az előtőzsdén előfordult kötések:

Osztrák hitel 661.75-662.75, Magyar hitel 771.50-773.25-772.75, Osztrák-magyar államvasut 748-749.50-749, Leszámitóbank 485.25, Városi villamosvasut 320-316, Közúti vaspálya r. 606.50-604 K.

A délitőzsdén előfordult kötések:

Osztrák hitel 662.50, Magyar hitel 773-772, Osztrák-magyar államvasut 749.50-749, Leszámitóbank 485, Jelzálogbank 450.50, Városi villamosvasut 317.50-318, Közúti vaspálya 605 K.

Díjbiztosítások osztrák hitelrészvényekre: holnapra 3-4 korona, nyolc napra 5-6 korona, október hónap végére 10-12 korona.

Utőtőzsde délután 4 órakor:

Osztrák hitel 662.50, Magyar hitel 772.50, Államvasut 149, Leszámitó 485.50, Jelzálog 450, Rimamurányi 692, Városi vasut 315.50, Közúti vasut 604.50.

Rendelésszerűen készült

minden fajta:

**felöltő
téli kabát
városi bunda
gazdasági bunda
gyászruha
szalonruha**

a legjobb angol kelmékből, divatos szabásban, jutányos árak mellett állandóan van raktárunkon, nagy választékban.

**DEUTSCH F. KÁROLY
ÉS TÁRSA
férfi ruhá-szabók
IV., FERENCZIEK-TERE 2. SZ.**

Bécsi gabonátőzsde.

Bécs, október 19. (Saját tudósítónktól.) A külföldi mértékadó tőzsdék gyengébb irányzatot jelentettek. Az itteni piacon csak orosz buza volt forgalomban és irányzata annyiban szilárdult, hogy ára 5 fillérrel emelkedett, azonban nagyobb kötés ma nem fordult elő, tegnap ellenben eladásra került száz vagon 78.50 kg. szeptember-februárra 11.70 K-án transito bécsi raktárházból. A vevő egy nagy helyi malom volt. A többi cikkben is kedvetlen volt a forgalom. Rozs és zab ára nem változott, tengeri 5 fillérrel olcsóbb lett. A konzum általában szigorúan tartózkodott a vásárlástól. Árpában is megakadt a forgalom.

Jegyzetett buza: Tiszavidéki 15.20-15.60, bánáti 14.95-15.30, mosoni 14.25-14.50, tótfelvidéki 14.35-14.60, déli vasuti 14.25-14.05, márcsföldi 14-14.40, romániai 14.80-15.05, orosz 14.40-14.75.

Rozs: Tótfelvidéki 10.15-10.35, csepeli 10.10-10.35, pestmegyei 10.25-10.40, déli vasuti 10.10-10.30, különféle magyar 10.10-10.25, osztrák 10.10-10.25.

Árpa: Morvaországi 8.10-9, márcsföldi 7.50-8.50, tótfelvidéki 7.30-9.75, csepeli 7.30-8, győri

7-7.70, közepdunai állomások 7.10-7.15, déli vasuti 7.40-8.70, északmagyarországi 6.90-7.70, tiszavidéki 6.90-7.20, malta 7.45-7.70, takarmány 7.30-7.50. Magyar tengeri 7.90-8.15, Cinquantin 11-11.20. Magyar zab 8.05-8.55, válogatott 8.65-8.95.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, október 19. A londoni jelentések a kamatláb várható emeléséről s az a körülmény, hogy az osztrák politikai válság egyre bonyolódottabb, valamint a magyar politikai válság és a holnapra összehívott koronatanács tették, hogy az előtőzsdén a spekuláció tartózkodóan viselkedett. A piac üzletellen volt, de az árfolyamok az emelkedett berlini és párisi árjegyzések hatása alatt tartottak. Korlátok közt általános építkezési társaság értékei gyöngültek. A déli tőzsde megnyitása kor a forgalom nyugodt, az árfolyamok tartottak, az irányzat azonban később kedvetlen lett, noha Berlin szilárd magatartást követett.

Tizenegy órakor: Osztrák hitel 663.50, Laenderbank 493, Államvasut 748.50, Déli vasut 120.50, Alpési 732.50, Rimamurányi 692.50, Általános építkezési társaság 93, bécsi építkezési társaság 176, Török sorsjegye 204 K.

Egy óra 30 p.: Osztrák hitel 662.25, Magyar hitel 773, Anglo 309, Bankverein 543, Laenderbank 492.50, Union 577.50, Államvasut 748.50, Déli vasut 123.75, Dunagőzhajózás 1050, Alpési 732, Orosz járadék 101, Török sorsjegye 204 K.

Bécs, okt. 19. (Magyar értékek zárlata). 4 százalékos arany-járadék 11.00, Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 145.25, Magyar hitelbank részvény 769.00, Magyar leszámitó és váltó részvény —, Rimamurányi 690.00, Magyar cukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság —, Magyar koronajáradék 91.77, 4 százalékos magyar földterhem. kötvény —, Magyar nyereség-kötv. sorsjegye 211.50, Kassa-Oderbergi Vasut részvény —, Magyar jelzálogbank 449.50, Magyar kereskedelmi bank —.

Bécs, okt. 19. (Osztrák értékek zárlata). 4.2 százalékos papír-járadék 94.80, 4 százalékos osztrák arany-járadék 116.45, 1860-as sorsjegye 164.75, Osztrák hitel-sorsjegye 512.00, Angol-osztrák bankrészvény 308.45, Bécsi Bankverein 539.00, Osztrák magyar bank 176.00, Déli vasut 123.00, Dunagőzhajózási társ. 147.00, Dohány részv. —, Cs. k. arany (vert) 1137.00, Német banky. 117.55, Osztr. Lloyd 529.00, 4.2 sz. ezüst jár. 91.75, 94.80, Osztr. koronajáradék 94.80, 1864-es sorsj. 314.00, Osztrák hitelintézet részvény 66.60, Union-Bank 576.60, Osztrák Laenderbank 491.50, Osztrák-magyar államvasut 745.95, Elbevölgyi vasut —, Alpési részvény 731.00.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 19. (Tőzsdejelentés.) A nyugati tőzsdék jobb magatartása dacára és az essenai kőszénpiac kedvező helyzete, valamint a német vasutak bevételének emelkedése ellenében is a tőzsde gyöngülés felé hajlott, mert a pénzpiac helyzete bizonytalan és az ultimóra való tekintettel nyereségrealizációk történtek. Bányaeértékek 1 és fél százalékgig, bankok háromnegyed százalékgig estek. A pétervári nemzetközi kereskedelmi bank kivételével, Amerikai vasutak irányzata osztott volt. Ellenben járadékok közül csak török sorsjegyek a török államadósság igazgatóságának állítólagos vásárlásaira, valamivel javultak. Az üzlet későbbi menetében az árfolyamok lényegtelen javulás után, mely leginkább a bányaeértékek piacán volt észlelhető, ismét elgyöngült. Azonban a forgalom renyhe volt és a tőzsde zárlata vontatott volt. Napi pénz 4 százalék mellett volt kapható. Magánleszámitó-lási kamatláb 3 hétnyelczad százalék.

Berlin, (Zárlat), okt. 19. (Saját tudósítónktól). Zárlathoz jegyzeteltük: 4.2 százalékos papírjáradék —, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.00, osztrák hitelrészvény 208.10, Déli vasut 24.20, orosz bankjegyek 208.20, 4 százalékos új orosz kölcsön 87.50, Di-conto Commandit 197.50, Dinamitruszt 175.20, Harpeni 208.90,

Heti műsor:

1909. október hó	Nemzeti Színház	Operaház	Varszinház	Vigszínház	Magyar Színház	Király-Színház	Óranda	Fővárosi Városi Színház
21 Csütörtök — — — — — (d. u. este)	A győztesek	Lanmermosi Lucia	—	A tanítónő	A szűz	Janoska A dollárkirálynő	A levegő meghódítása	Egy szenzációs eset
22 Péntek — — — — —	Medea	Tosca	A boldog mátkaság	Buridán számara	Hivatalnok urak	Tilos a csók	A levegő meghódítása	Egy szenzációs eset
23 Szombat — — — — —	A vasyáros	Dalilbor	—	Tatárjárás	A szűz	Tilos a csók	Az Országos Színházak Országos Akadémiája nem tart előadást.	Erdősleány
24 Vasárnap — — — — — (d. u. este)	Einémuit harangok A győztesek	Carmen	—	A zaires ügy	Pádua hercegnője	Janoska	—	Szerelmi keringő Egy szenzációs eset

nikált török járadék 94.60, 4.2 százalékos ezüst jár. 4.90, 4 százalékos magyar aranyjárdék 94.80, Magyar koronajárdék 92.10, Osztrák-magyar államvasut 160.20, Bécsi váltóár 160.2, Olasz járadék 84.95, Alt. villamos-sági Edison —, Gelsenkirchoni 246.63, Laurakohó 213.—, Gyengébb.

Frankfurt, (Zárlat) okt. 19. 4.2 száz-os papírjárdék —, 4 száz-os osztr. ar-jár. 99.30, Magy. ar-jár. 94.80, Osztr. hitelint. részv. 208.70, Osztrák-magyar államvasut 160.60, Északnyugati vasut —, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár 20.41, Bécsi Bank-verein 137.—, Villamos részvény —, 3 százalékos magyar aranykölcsön 78.10, 4.2 százalékos ezüstjárdék 98.50, Osztrák koronajárdék 95.—, Magyar koronajárdék 92.15, Osztrák-magyar bank 126.90, Déli vasut részvény 24.30, Elbévölgyi vasut —, Bécsi váltóár 85.—, Párisi váltóár 812.16, Union bankrészvény —, Alpisi részv. —, Szilárd.

Hamburg, (Zárlat) okt. 19. 4.2 százalékos ezüst járadék 97.80, 1860. sorsjegy —, Déli vasut 22.70, 4 százalékos aranyjárdék 99.75, Osztrák hitelrészvény 158.50, Osztrák-magyar államvasut —, Olasz járadék 104.—, 4 százalékos Magyar aranyjárdék 94.60, Engedő.

London, okt. 19. Angol consol 82.3/8.

Páris. (Zárlat) okt. 19. 3 százalékos francia járadék 96.50, Osztr. aranyjárdék 99.20, Magyar aranyjárdék 96.90, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 506.— 3/4 százalékos Olasz járadék —, Déli vasut elsőbbségi kötv. 293.—, 5 százalékos marokkói járadék 521.—, 4 százalékos 1890. román jár. 91.60, 4 százalékos amont. román járadék —, 5 százalékos orosz járadék 104.85 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 97.60, 4 százalékos spanyol jár. 94.10 4 százalékos unifikált török jár. 93.90, Török sorsjegy 199.75, Török dohánzrészvény 391.—, Osztrák földhitelintézet 12.46 Osztr. Länderbank —, Magyar jelzálogbank —, Banque de Paris 17.55, Banque Ottomane 740.—, Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut 129.—, Merdionalsvasut —, Hartman gépgyár 600.—, Rio Tinto 19.24, Sucerie d'Égypte 38.—, Tula 348, Uríkányi közzén 173, Chartered 53.—, De Beers 483.—, East Rand 143.50, Jagersfontein 201.50, Trans. Land Comp. 82.50, Váltó Amsterdamra (rövid) 207.62, Váltó német piacokra (rövid) 123.09, Váltó Bécsre (rövid) 104.68, Váltó Belgiumra (rövid) 5/8, Olasz aranyváltó (rövid) —, Váltó Svájcra (rövid) —, Csekk Londonra 251.60, Magánkamatláb 2/8. Renyhe.

Üzleti tudósítások.

Sertéskonzumvásári jelentés.

(A székesszék városi állatvásár és közbizottság igazgatósága.) Október 19-én. Előző napi eladatlán maradvány 721 drb sertés, 49 drb süldő. Mai felhajtás 959 drb sertés, 1 drb süldő, összesen 1680 drb sertés, 50 drb süldő. Eladatot 1183 drb sertés, 12 drb süldő. Mai maradvány 497 drb sertés, 38 drb süldő. Következő árak jegyzetelték: Zsirsertes: Öreg I. rendű 350 kilogrammon felüli ételsúlyban 122—132 fillér, II-odrendű 280—350 kilogrammon felüli ételsúlyban 146—160 fillérig, fiatal közzép 220—300 kg.-ig ételsúlyban 146—160 fillérig, fiatal könnyű 120 kilogrammig 148—160 fillérig. Huszertes, belföldi süldő 120—124 fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, előszuliban értendők. A vásár irányzata közepes. Az árak 2—4 fillérrel hanyatlottak.

Bécsi sertésvásár.

Okt. 19. A mai vásárra 20260 drbot jelentettek be, melyből a vásár kezdetéig felhajtott 7825 hizott és 9043 fiatal sertés. Árak: elsőrendű 133—135 fillér; középhez 122—131; idős 116—126 fillér; könnyű 112—120 fillér; fiatal sertés 114—126 fillér kilogrammonként előszuliban, levonás nélkül.

Budapesti szurómarhavásár.

Október 19. Felhajtott 737 drb elő borju. Árjegyzések ezen tudósítás zártáig: Elsőrendű elő borjukért 116—120 fillérig, kivételesen 124 fillér, középminőségű elő borjukért 76—112 fillérig, rugott borjukért 28—48 fillérig kilogrammonként (levonás nélkül.) A vásár irányzata elsőrendű minőségekre élénk. Rugott és silány minőségekre azonban lanyha volt.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 19. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Lazareszku Mária okleveles tanítónőt a pattási községi elemi iskolához, Ráth Emília okleveles tanítónőt a felsőcsajói állami elemi népiiskolához rendes tanítónővé, Szabó Antal okleveles tanítót a petrozsényi állami elemi népiiskolához rendes tanítót, Papp Gizella dunaföldvári községi kisdóvónőt a patóházi állami kisdóvodáshoz, Virágh Irén okleveles kisdóvónőt a tiszalöki állami kisdóvodáshoz, Dvorzák Emma okleveles kisdóvónőt a gyulaji állami kisdóvodáshoz, Turán Adél okleveles kisdóvónőt a naszdói II. számú állami kisdóvodáshoz kisdóvónővé, Baán Margit okleveles kisdóvónőt a drávegyházi állami kisdóvodáshoz, Pataki Katalin okleveles kisdóvónőt a vágbuzsácsi állami kisdóvodáshoz kisdóvónővé nevezte ki; a földművelésügyi miniszter a kísérletügyi személyzet tisztii létszámba Torday György kolozsvári vetőmagvizsgáló állomási asszisztent a IX. fizetési osztályba adjunktussá, Gróh Gyula dr.-t, az állatlejtani és takarmányozási kísérleti állomásnál alkalmazott rapidijas vegyész segédvegyészsé a X. fizetési osztályba és Szilágyi Kornél dr. ugyanott alkalmazott rapidijas vegyész fizetéstelen segédvegyészsé; a belügyminiszter Nagy Béla dr. budapesti lakos, jogtudort az állami határrendőrséghez segédfogalmazóvá; a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Mórotz Ernő székesfehérvári segélydíjas pénzügyi számgyakornokot ideglenes minőségű pénzügyi számtartó, Vanek Ödön újpesti lakost ideglenes minőségű díjtalan pénzügyi számgyakornokká; a nagyszabonai pénzügyigazgatóság Kocsis Béla debreczeni pénzügyigazgatósági állandó díjnyel segélydíjas pénzügyi iradakezelési gyakornokká; a székesfehérvári törvényeszk elnöke a felügyelet alatt álló székesfehérvári járásbíróshoz Kovács József adonyi járásbírószáig napi-béres szolgát harmadosztályú hivatalozgávé nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Popovics M. Miklós sümegi állami realiskolai és Jámor Miklós petrozsényi állami főgimnáziumi rendes tanárokat kölesönésen, Fülöp Jenő körmöcsényi állami főrealiskolai rendes tanárt a győri állami főrealiskolához, Seder Ida felsőcsajói állami elemi iskolai tanítónőt a rimaszombati állami elemi iskolához, Tóth Erzsébet verestoronyporesedi állami óvónőt az oláhujfalusi állami óvodához, Szentesi Ilona oláhujfalusi állami óvónőt a szigetcsépi állami óvodához, Schusztar Jozsef harasztosi állami óvónőt a barcaufalusi állami óvodához;

az igazságügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Dárkó Sándor csikszereadi törvényeszk i rnököt a nagyajtai járásbíróshoz; a kecskeméti törvényeszk elnöke Péter János an-talfalvi járásbírósi hivatalozgát saját kérelmére a nagykörsői járásbíróshoz helyezte át.

Véglegesítés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Varsányi Ferenc és Balázs Géza ideglenes minőségű gyógypedagógiai tanítókat, Pálfi Márton, Tóth József és Turóczi Gábor ideglenes minőségű magyar nemzeti muzeumi szolgákat és Soós Ignácot, a muzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelője és orsz. tanács ideglenes minőségű szolgájt addigi állásában véglegesítette.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter kisköru Weiss Ferdinánd Leó budapesti lakos Miklósi-ra, kisköru Ekstein Frigyes tornócsi lakos Erdősre, Fried Gyula budapesti lakos Benézre, kisköru Kleinberger Artur budapesti lakos Katonára, Lewinger M. Herman budapesti lakos, valamint Miklós nevű kisköru fia Lukácsra, Rádics József budapesti lakos Csády nevének Tótra kért névmagyarosítását megengedte.

Pályázatok. A mikrovezetési főambivalnál sómázaszti állásra 15 nap alatt: a nagyszabonai törvényeszknél telekkönyvi átalakító díjnyel állásra 2 hét alatt; a selmeczbányai járásbírósnál végrehajtói állásra 2 hét alatt; a nyiregyházi adóhivatalnál díjtalan gyakornoki állásra 2 hét alatt; a nagyszabonai járásbírósi telekkönyvi átalakító díjnyel állásra 15 nap alatt; a zilahi törvényeszknél jegyzői állásra 2 hét alatt; a községi adóhivatalnál díjtalan gyakornoki állásra 2 hét alatt lehet beadni a pályázatokat.

VIZÁLLÁS.

Table with columns for 'méter' and 'méték' for dates 'okt. 18.' and 'okt. 19.'. Lists various locations like Inn, Duna, Morva, Vág, Rába, Dráva, Mura, Száva, Szamos, Kraszna, Latorca, Ung and their corresponding measurements.

„EGYETERTÉS“

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

Large financial table titled 'BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE'. It contains multiple columns for 'Mai záró árfolyam' and 'mai záró árfolyam', listing various securities, banks, and exchange rates with their respective values.

KÜLÖNFÉLÉK.

Vasutnál.

Kezem kezébe, szemem a szemébe,
És nézzük egymást hosszan, szótlanul;
Csak hogy láthassam: várom mennyi éve,
S most újra eltűnik — nyomtalanul...

Te folyton szálló, messze bolygó álmod.
Delibáb fényed merre csalogat? —
Melyik planéta, melyre föl kell szállnom,
S elvisze oda az Illés-fogat?

Megyek utánad, nagy csillagmezőkön,
Nagy ingoványon, vad lápokon át —
S ábrándjaim felhői közt tűnődöm:
Mi lesz, ha elvesztem csöpp lábadd nyomát?

Kezem kezébe, szemem a szemébe,
Ő szótlan áll, s én szinte könyezek:
Mikor lesz e bús bolyongásnak vége?
Te könnytelen, égő smaragdszemek?...

Kiss Menyhért.

(Univerzális időjelzés.) Két angol, Kendal és Dent, egy érdekes órát, u. n. „World's time indicator“-t készítettek, amelyről a világ valamennyi részének ideje leolvasható. Az óra mellső részén, a szokásos mutatók helyett egy korong van alkalmazva, amelynek egyszeri forgása 24 órát jelent. A korong jobboldalán vannak az órák d. u. 1-től éjfélig, a baloldalon pedig éjjel 1-től délig, minden óra 12 részre, vagyis 5 perccenként van felosztva. A koronggal egy síkban van egy másik lemez, amely mozdulatlan és gömbölyűen övezi az előbb említett számkorongot, erre vannak felírva a világörselek, illetve a fontosabb városok. A külső lemez felső részén van Greenwich, a többi helyek olyan távolságra vannak írva Greenwich-től, hogy a megfelelő időt a világ bármely részére vonatkozólag azonnal leolvashatjuk. Greenwichet véve középpontnak, a tőle keletre fekvő helyek a lemez jobb oldalára vannak írva, a tőle nyugatra fekvő helyek pedig a lemez bal oldalára. Az óra bense, mozgatható korongját úgy előre, mint hátra forgathatjuk. Ha például Budapesten délután 5 óra van, akkor a korongot addig forgatjuk, míg a kö-

zépő korong 5 órája a mozdulatlan lemez azon pontjához nem ér, ahol Budapest van kitüntetve, most már az összes korrespondáló időket egyszerűen leolvashatjuk.

(A tenger nyomása.) John Murray, a híres angol tudós számítása szerint az Atlanti-óceán legnagyobb mélysége 27.000 láb, a Csendes-óceáné 18.582, a déli tengeré 25.000 és az északi jeges óceáné 9000 láb. A természettudósok eddig még nem tudták megállapítani, hogy a víz nyomása mekkora sulya a tenger különböző mélységeiben. A tenger hőmérsékletét már megpróbálták ugyan mérni, de odáig sohasem jutottak, hogy a tenger fenekének hőmérsékletét rendszeren és pontosan meg tudták volna állapítani, mert vastag üvegcsőbe zárt hőmérőt, még mielőtt a tenger fenekét érte volna, az óriás víznyomás szétzúzta. Azt mondja Murray, hogy nincs a világon olyan emberkészítette tárgy, amely a tenger mélyére bocsátva, a fölsimerhetetlenségig össze ne lapulna. A tenger víznyomása a legerősebb acélhajót is csak úgy összezúzná, mint a papírskatulyát. A hajóroncs is csak addig súlyed, amíg sulya megégyezik a víznyomással. És csodálatos, hogy ilyen óriási víznyomás mellett a tenger mélyén élőlény mégis van. Háromszáz láb mélységig megél a növény is, azonban azonban csak a millió és millió csodálatosabbnál-csodálatosabb alkotású tengeri állat él meg. És ezek az állatok egymást falfák. A nagy a kisebbet, az erős a gyengét. S ami igazán bámulatos, az óceánok legmélyebb részein tanuló tengeri szörnyek fején fényzőrófajta villamos fény van.

(A legnagyobb vízvezeték.) Néhány év múlva Newyorknak lesz a legnagyobb és legpompásabb vízvezetéke a világon. A Katskill-hegység forrásából gyűjtik össze a szükséges vizet egy óriás, mesterségesen épített tóba, amelynek ásatási munkáit Ashokan mellett talán már ez évben befejezik. Ebből a tóból százötvenkét angol mérföld hosszúságú vízvezeték indul ki, mely hol a föld felett, hol meg — mint a Hudson folyó alatt — a föld mélyében halad Newyorkig. A vízvezeték teljes kiépítése tizenhat millió koronába kerül. Az építése nyolcz esztendeig tartott.

(A patkó, mint a szerencse jelképe.) Az egész világon el van terjedve az a babonás hit, hogy a patkó, különösen a rozsdás patkó, szerencsét hoz. A középkorban talizmánul használták a varázslók a boszorkányok ellen, a mult század első felében pedig már annyira el volt terjedve, hogy jóformán alig volt ház, amelynek a küszöbére oda ne szegeztek volna. Nagyon sokan voltak még a híres emberek közül is, akik a patkó varázshatalmában hittek, ezek közé tartozik Nelson admirális, aki mikor a Victory hajó parancsnokságát átvette, a főbőczra rozsdás patkót szegeztetett. A patkó-babonának az eredetéről semmi bizonyosat nem tudunk. Egy angol legenda a következő kedélyes magyarázattal szolgál:

Az ördög fölkereste Szent Dunstant, aki híres kovács volt és arra kérte, hogy patkolja meg. Szent Dunstan, aki tudta, hogy kivel van dolga, nem ellenkezett, hanem vaskarikával odakötötte a falhoz, elővett egy nagy patkót és megpatkolta a hivatlan vendéget. Már az első kalapácsütések is szörnyű fájdalmat okoztak az ördögnek, aki kinyújtotta a nyelvét, de Dunstan nem bocsátotta el mindaddig, míg meg nem ígérte, hogy soha sem lép be olyan házba, amelynek a küszöbére patkó van szegezve. Innen ered a babona.

(Az állatvilág számokban.) A stuttgarti „Kosmos“ társulat által kiadott „Kosmos“ című természettudományi folyóiratban egy hosszabb közlemény jelent meg, mely kísérletet kíván tenni arra nézve, hogy az állatvilág jelentőségét statisztikai számokban tüntesse fel. A közvélemény szerint Linné a 18-ik század közepén 1100 állatfajt ismert. Száz évvel később már 130.000 állatfaj volt ismeretes. A párisi természettudományi múzeum legújabb statisztikai kiadványa szerint a szárazföld és a tenger állatvilágából a tudomány több mint 400.000 állatfajt különböztet meg. Ezekből 2300 emlős, 11.000—13.000 madár, melyek nagyobb része a tropikus égélj alatt honos. A halfajok száma 10.000—12.000, melyek közül 300 az édesvízi hal. A kigyók, a teknősök, a krokodilok és gyík-fajok száma 2500. Rák-faj 8000, pókfaj 2000, puhányok 10.000 faja ismeretes. Leggazdagabb a rovarfélék világa, amelyben 120.000 faj bogár, 50.000 pillangó stb. található.

A RENEGÁT

— EREDETI REGÉNY. —

IRTA: DÉRI GYULA.

98

— Ez már a vizsgálóbírótól függ.

— A te föladatod csak az gyermekem, hogy a törvényszéket ne hozd lehetetlen helyzetbe, — szölt a tábornok. — Mindent mondhatasz, csak efféle nem: „tudom, de nem mondom.“

Helénnek végre is meg kellett ígérnie, hogy megfontolja a dolgot, addig nem hagyták békében.

LIII.

— Mit határozta? — kérdé másnap reggel a tábornok meglehetősen mogorván.

— Engedek az önök rábeszélésének, — válaszolt Helén.

A tábornok megkönnyebbülten sóhajtott föl.

Helén bement Livonvillenéhez s megnyugtatta őt is. Azután kocsiba ült s a tábornok kíséretében a törvényszéki épülethez hajtatott.

— A tegnapi kihallgatás ott szakadt félbe, — szölt a vizsgálóbíró, szemét Helén arcára függesztve, mikor ön megtagadott egy bizonyos fölvilágosítást. Hajlandó ma e fölvilágosítást megadni?

— Kérdezzen! — válaszolt Helén egész testében remegve.

— Fölfedezi Du Charras Kamill rejtekhelyét?

— Azt nem.

— Nem-e? — kérdé a vizsgálóbíró meglepést mutatva. — Minő fölvilágosítás lesz az akkor? Csak nem akarja a vallomását módosítani? Én gondoltam azt, hogy önnek ezt a tanácsot adják. Hogy amit tegnap önként

s világosan bevallott, azt most tagadja meg, s forgassa el a szavai értelmét. Ha képes rá, ám tegye meg. A jegyző ur majd le fogja írni s a törvényszék bizonyosan figyelembe veszi. Nos, lássuk csak! kegyed bizonyosan tévedett, vagy rosszul fejezte ki magát tegnap, nemde? Csak bátorság, kisaszszony, nőknél az sokszor megtörténik...

Helén fülig pirult s izgatottan szakította félbe a bírót, ki szarkasztikus mosolygással intézte hozzá szavait.

— Ne folytassa! Joga van hozzám kérdéseket intézni, s én feloltni fogok azokra, ha teltségemben áll, de ez nem volt kérdés.

A vizsgálóbíró vállat vont.

Kérdéseket akar? Nagyon helyesen. Főntartja tehát, amit tegnap mondott?

— Főntartom.

— Hogy tudja, hogy a vádlott hol rejtőzködik?

— Tudom. Tudom és nem fedezem föl!

A tábornok, aki élénk figyelemmel kísérte a jelenetet, némán kezet szoritott a leánynyal, mikor e szavakat kimondta s aztán mintha fényleni kezdtek volna a szemei. Vajjon a büszkeségtől-e, vagy egy toladó könyecseptől, melyet a vén katona-szív nem bírt visszafojtani e nehéz pillanatban?

A vizsgálóbíró némán rámeresztette szemét a leányra s szótlanul csodálta hosszú pillanatokig. Meglátszott rajta, hogy erre nem volt elkészülve. A jegyző abban hagyta az írást s parancsra látszott várnai, hogy bevegje-e e súlyos szavakat is a jegyzőkönyvbe.

Egyedül Helén állt köztük nyugodtan s megindulás nélkül. Hogy mi csoda sors éri a szavaiért, nem volt titok előtte, tudta úgy, mint a többiek s csak őt nem hatotta meg e tudás. Homloka fényt látszék sugárzani, szeméből a büszke dacz tekintete tört elő s egész alakja a fönséges nyugalom képét nyújtá. Mintha csak mondta volna: Én ezzel

tartoztam önmagamnak — most már jöjjön, minek jönnie kell.

A vizsgálóbíró nagysokára magához tért s megírta a jelentést. Helén aláírta a vallomását szilárd, reszketegség nélkül való vonásokkal, s a jegyző átnent az iratokkal az elnökhöz.

Tíz kinos percz mult el.

A tábornok félrevonult a vizsgálóbíróval s a huga jövő sorsa felől beszélt.

— Ez sőtumszerű, ez az erős vonzalom — szölt halkan a bíró. — Mi lesz most e gyermekkel? Az egyedüli, amit az ügyész érte megtehet, ha a törvényszék a letartóztatást kimondja, hogy teljesen elkülönített szobát rendel számára, s megengedi, hogy egy rokona, vagy valami hozzátartozója megoszsza vele a fogságát. A volt nevelőgő talán, ki e pörben szintén szerepel, mint tanú?

A tábornok vállat vont.

— A szégyen azzal nem lesz csekélyebb. Ön súlyos felelősséget vett magára, hogy a dolgot idejuttatta.

— Az igazság nem alkuszik! — szölt közbe a bíró.

A tábornok válaszolni akart valamit, mikor az ajtó hirtelen fölnyílt.

Maga az elnök lépett be, iratesomaggal a kezében. A tábornok hevesebben érzé dobogni a szívét. Mi lesz most? Miért jön az elnök személyesen?

— Az államügyész vád alá helyezést és letartóztatást indítványozott, — szölt az elnök, — s a törvényszék az indítványt elfogadta. Attól a szomorú kötelességtől azonban, hogy a volt törvényszéki elnök leánya ellen kellessen ily végzést fogamatosítani a véletlen különös kegyelme megmentette a törvényszéket.

A tábornok előlépett.

— Megmentette? — kérdé hitetlen arccal fordulva az elnök felé.

(Folyt. köv.)

SZINHÁZAK.

Szerdán, 1909. október hó 20-án.

NEMZETI SZINHÁZ.

A nászinduló.
Selmán 4 felvonás. Irtá: Bataille Henry, Fordította Császár Imre.
Személyek:
Lechateller Roger Odry
Suzanne, neje Alszegey I.
Nelly, leányuk Kiss A.
De Plessans Grace Márkus E.
Cloziéres Bónie
Morillot Claude K. Gerő L.
De Plessansné Deszö
Hortense György I.
Mariette Nagy M.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

VIGSZINHÁZ.

Buridán számara.
Vigjáték, irtak: Fiers és Caill avet
Személyek:
Versannes Lucien Hegedüs
Bouffains Georges Góth
Morane Feayvesi
Adolph Tanay
Giraud Vendrej
Jean Bárdi Ödön
Micheline Harmath H.
Vivette Kornai B.
Chantal Fernando Hegedüs Gy.
Versannes Odeite Abolovszky
De Stecke baróné Varga Anna
De Lignéliné Kész Rózi
Romariné Molnár A.
Louise Kürthi Sári

Kezdeté 1/2 8 órakor.

KIRÁLY SZINHÁZ.

Tilos a csók.
Operette 3 felvonásban, szövegét Irtá Pásztor József, Zenéjét Brody Miksa verseire szerette Vinczo Zsigmond.
Személyek:
A király Király
Henriette Várdai Ily
Igazságügyi miniszter Papir
Rendőrnagy Szirmai
Ülvarmester Fenyvesi
Max trombitás Kovács
Molly, dada Petrács Sári
Korcsmáros Boross
Katherine Orley Flóra
Örömmester Sárossy

Kezdeté 1/2 8 órakor.

MAGYAR SZINHÁZ.

A szűz.
Házassági komédia 3 felvonásban. Irták: Hatvány Lajos és Lengyel Menyhért.
Személyek:
Demeter Fülöp Rátkai
A feleség Forrai Róza
Margit Nagy Teréz
Tóth Emil Vándori
Kresz József Tóza
Erzsike a feleség Bathory G.
Estike Csatali Janka
Únokaöccs Z. Molnár
Tóni bácsi Sáfrány
A nagynéni Erdei Berta
Az öreg néni Bera Paula
A távoli rokon Tarnoky G.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Hajduné M. Ilona fellelptel.
Fra Diavolo
vagy: A terracina vendégfogadó.
Vig opera 3 felvonásban. Szövegét Irtá: Scribo E Fordította: Várdai Antal. Zenéjét szerz.: Auber D.
Személyek:
Fra Diavolo Környey
Lord Cookbourne Kornai
Pamela Ambrusné
Lorenzó Kertész
Matteo Ney B.
Zerlina Hajduné
Giacomio Hegedüs
Beppo Dainoki
Paraszt Karpát
Katona Juhász

Kezdeté 7 órakor.

VÁRSZINHÁZ.

Nincs előadás.
Fővárosi Városi Színház
Először:
Egy szenzációs eset.
Színdarab 5 felvonásban. Irtá Stevenson.
Személyek:
Henry Jekyll Thury
James Langford Fexete
Maud T. Csikó
Uttersson Kiss
Crofts Jászay Olga
Bobby Szalay
Poole Fehér
Lay Meyerer
Egy munkás Fehér A.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

URANIA SZINHÁZ.

A levegő meghódítása.
Kezdeté 1/2 8 órakor.

APOLLO-PROJEKTÓGRAF

Telefon 68-39.
Az aviatika nagyhete.
BLERIOR
budapesti felszállása.
A berlini repülési verseny szenzációs eredményét LATHAM új magassági vízgörgörója, Orville Wright, Farman, de Caters, Courtis stb. felszállásai. A zürichi Gordon-Bennet léghajós verseny.
Zepplin gróf meghódításának legünnepeltebb hőse, ballonjával Berlinbe érkezik, stb. stb.
Az első előadás hétköznapokon d. u. 5 órakor, vasár- és ünnepnapokon d. u. 3-kor kezdődnek.

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége Révai-utca 18. szám.
Telefon: 11-22. Telefon: 14-22.
Igazgatók: Leitner és Keleti. Főrendező: Rott Sándor.
Kezdeté fél 9 órakor. Fél 10 órakor:
„Francziául”
Bohózat. Irtá: Reussé. Rendező: Rott Sándor. Továbbá
SERENISSIMUS - JELENET.
És végül 11 órakor:
MAISON ARABELLA
Bohózat, irta: Taulstein A. Rendező: Springer A.
Jegyek kaphatók a nappali pénztárnál, Révai-utca 18. d. e. 9-11-g és d. u. 3-6-ig, „Lyra” jegyirodájában, VI., Andrassy-ut 16. és Sopronyi nagytérde, Rákóczi-ut 1. sz. 12 óra után az I-ső emeleti CASINO DE PARIS-ban a világ legelső ének- és tánc-atrakciói fellépte.

NAGYENDRE CABARETJA

Andrassy-ut 69. (MODERN SZINPAD) Telefon 93-16.
Minden A csipkepongyola A „Szűz” paródiája.
este: (Vigjáték).
Bohózatok, színpadi tréfák, dalok, magánzámok. Nagy Endre, Németh Juliska, Hadrik Anna, Pálffy Rózi, Szajó Géza, Huszár Károly, Bárony István, Szász Ilona, Boldizsár Andor stb. fellépése. — Tizenöt díktató: Meggyasszay Vilma vendégszereplése új magánzámokkal. Jegyek előre válthatók (VI., Andrassy-ut 69).

PARISIANA-ORFEUM

Szerécsen-utca 35. Telefon 161-45.
Igazgató: Lukner Lajos.
Ma és mindennap este 8 1/2 órakor
Fényes műsor. Fényes műsor.
MARYA,
Keleti operett.
The Hovyn's Szőke Szakál
a vig pékek. kabaré-iro.
és az egész szenzációs októberi műsor. Éjfél után a téli kertben ének és tánczámok.
Előkészületben: A daktílozkoppia alkonya, bohózat irta: Etóle.

EDISON Mozgófénykép

Telefon 64-20. Telefon 64-20.
EDISON Mozgófénykép
Vállalat
Részvénytársaság
Főhatal és igazgatóság:
Bpest, VI., Nagymező-utca 21.
Ismét az első.
Már ma látható minden előadás:
BLERIOR felszállása Budapesten.
1. József főherceg érkezése.
2. József főherceg az udvari páholyban fogadja Bleriotot és feleségét.
3. Felszállás.
4. Mozdulatok a levegőben.
5. A leszállás.
6. A közönség.
7. A tribünközönség felszakítja a rendőrség sorait és vállalja emeli Bleriotot.
8. A rendőrség csak a legnagyobb erőmegfeszítéssel képes fenntartani a rendet.
9. A száznegyven négy szíjvel oszlik.

BLERIOR látogatása az Edisonban

(Bleriot szombatán d. u. 2 órakor a repülőgéppel külföldön készült felvételek megtekintésére az „Edison mozgófénykép-vállalat”-ot meglátogatta.)

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.
Ma és minden napt!
1/2 0 órakor: **CSINGLINGI** 1/2 0 órakor:
Bohózat. Irták: Glinger és Taussig, Fordította: Steinhardt.
11 órakor: **Simon te csalsz!** 11 órakor:
Bohózat. Irták: Glinger és Taussig, ford.: Steinhardt.
Továbbá: Steinhardt mint COOK az északarkai utazó és Gyűrűs teljes új magánzámokkal. Elsőrendű attrakció! — Jegyek: 9-12-ig és 3-6-ig: Rákóczi-ut 63. és öv. Konti Józsefné dohánykülönlegeségi áruházában Andrassy-ut 29 kapható. Esti pénztárnyitás 7 órakor.
Vasárnap marsekelt helyarákkal 1/2 4 órakor: **Csinglingi és Steinhardt magánzám.**
A remek téli kertben cabaret és táncz. Belépődíj nincs! — Zletés magyar konyha a híres Balóné vezetésével.

Budapesti Cabaret BONBONNIÉRE

(Bálint Dezső igazgatása alatt)
Teréz-körút 28. Telefon 52-88.
Minden este 9 1/2 órakor
WEISS PEPI
a világhírű Kabaré-díva új programmal
Weiss Pepi és Weiss Rikárd.
Az előleg. Heltal Jenő kis darabja. Bleriot Budapesten alkalmi tréfa. Louise Bannhoffer klasszikus táncok. Puczi nőst. Minisztertanács. A 16 pártí, azonkívül 20 új kuplé, tréfa, szatíra stb.

ROYAL ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÚT 31. TELEFON 110-22.
Minden este 8 órakor
a kolosszális sikerű októberi műsor.
Ujdonság! Szenzációk műsor!
Mademoiselle Bonbon
nemzetközli operett. A czinszerepet
BARRISON LONA
játéka. Partnerel: Boross Géza és Kökény Ilona.
Azonkívül:
Ujra! Ujra!
operett-tréfa.
Hilaberek 7:1 Turf-darab. — Clafonti Baka-komédia. Aultra Danse macabre (Haláltánc).
és még 12 elsőrangú attrakció.
A téli kert tükörmézőben ROYAL-KABARET. Ének és táncelőadás. Keringő-verseny. — Oziánzene reggeli 5 óráig. Rendes helyárak. Elővételi díj (este 6 óráig) páholyoknál 5 kor., minden egyéb jegynél 1 korona.

AQUARIUM

Andrassy-ut 53. sz. 11 élő állat.
A világ legnagyobb élő kigyója
hossza 8 és fél méter, súlya 158 kg., vastag 20/100. eleven borjut vagy kecskét egyszerre lenyel. Belépési díj 60 fillér. Etetés ideje alatt este 8-9 óra között 1 korona külön. 27075

Butor

készpénzért és részletre
3 szoba teljes berendezése 360 frtért,
mely áll: 1 háló-, ebédlő- és szalonból. 100 szoba állandóan készen rakítáron a legegyszerűbb kivitel-től a legünnepesebbig. — Képes árjegyzék ingyen. Album 50 fillér bélyegben.
Nagy Imre lakberendezési vállalata
Budapest, Váci-körút 9. (Szerécsen-utca sarok).

FOGAK

és fogorokat szájpadlás nélkül, a természetes fogaktól meg nem különbözethető és régóta kitűnő 10 évi szavatosság mellett készít
Guttermuth János
mű-fog specialista
Budapest, VII., Baross-tér 20. l. em. jobbra 3.
Kérem a névre és az ajtószámra figyelni, mert keiten vagyunk e házban. — Érkezőkor kérem a kapu alatti táblán levő 8-as számú gombot megnyomni, hogy az érkezők sorrendje betartassék.
Telefon 150-63.

ÖN BÉREL KIDOB

egy ócska zongorát vagy pianót és
HA FIZET
havonta 20 koronát, kap egy kiváló gyártmányú, legmodernebb érozpánczéltótes keresztúros új zongorát vagy pianót, nem le váltó, nem állt kezest, nem leküszöztette bankszövetkezetnek és idővel mégis ártalmatlan lesz a zongora. — Ilyen ideális szolld, liberális módon kapható kizárólagosan csak

„MUSICA” részvény-társaság

(Igazgató: Sternberg Dezső.)
zongora előadási és kócsvezései telepen.
Eufon világéremű legtekéletesebb gramofon- és művelemek főárusítása.
Budapest, VI., Teréz-körút 1/a.
(Király-utca sarok, az Országos Zeneakadémia közelében.)
Telefon 4-31.
Zongorák becsorítása, javítása, hangolása legkülönsebbben. Fenti rendszer kedvezményében egyelőre csak a fővárosban lakók részesülnek.

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Imre igazg.
A műsorok műsora!
Leslie Brothers. — Jean Paul
— Jos. Sabel. — Mac-Bans
stb. stb.
Az előadás kezdeté 8 órakor.
Jegyelővétel 10-1 és 3-6 óráig.

BUTOR

részletfizetésre
vagy meghatározott időre, szolld árak és legkedvezőbb feltételek mellett. — Felvilágosítással szolgál
LISZT ISTVÁN BUDAPEST, most IV., Kigó-tér 4. butoraktárban —
Több mint 500 képpel ellátott árjegyzékünket bárkinék 60 fillér ellen franko elküldjük.

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

JEGYGYÜRÜK, HÁZAJÁNDÉK-TÁRGYAK

A LEGELNYŐSEBBERNÉ POLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERESZ-ES MŰVES ÜZLETÉBEN SZEREZHEŦŐK BE.

BUDAPEST, Erzsébet-körút 29.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDÍTOK. ÁRJEGYZÉK 20 000 RAJZZAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE

Ingyen! Kérjük a „HAZAI DIVATLAP”-ot.

György és Sebestyén
Országos Központi Divatruháza
Budapest,
VII., Rákóczi-ut 28. sz.

Ingyen és bérmentve küldi vidékre 1000 ábrával ellátott HAZAI DIVATLAP-ot, mely blúz, alj, pongyola, costum, oszi és téli felöltő, gyermekruha, uri és női fehérneműket legújabb és legkényelmesebb árak mellett nagy választékban tartalmaz.

Reklám sz. 2.90
vetbluz kor.

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACSY

v. os. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgyveséjét, hólyagbajt, sebeket, bujaktort (syphilis), borbajokat, elgyengült férfit, idősebbeknél is, önfertőzést és annak utóbjait, ideg- és hágerincsbajt, valamint minden női bajokat.

RENDEL: 4-9-ig és este 7-8-ig.

BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 2.
Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.
Levél után is biztos gyógyszer.

Barnaszénfűtésre

legjobb a híres szabadalm.

Jupiter-kályhák

kaphatók kizárólag csak

Koch Jenő

meidinger kályha-gyárában
BUDAPEST, 6316
VI., Szondy-utca 53. sz.

Most jelent meg:
A
Zsámbokréthyak.
Családtörténelmi tanulmány.

Irta **RUDNAY BÉLA.**
Ára 5 korona.

Kapható **LAMPEL R.**
könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.
Budapest, Andrásy-ut 21.

Acetylén-Lámpák.

Éjjeli szántáscknál gőzekre különösen alkalmasak, mert nappali fényt adnak. Automobil, kézi, kocsi, kocsirud, pózna, asztali, udvari, kerti, istálló,

Acetylén-Lámpák.

Bárdi József R.-t.
Budapest,
VI., Liszt Ferencz-tér 15.
a Palermó kávéház mellett,
Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.
Telefon 16-28. Telefon 16-28.

Aufrecht és Goldschmied

nagyáruháza BUDAPEST, VII. Rákóczi-ut 30.

Remek kivitelű tömören ezüstözött alpaca-ezüst evőkészletek, tálca, kosarak, gyertyatartók és egyéb háztartási cikkek.

Szandrik-féle hazai gyártmány

evőkészlet hat személyre

elegáns kazettában, 49 drb, ára 10 kor. havi részletre 200 kor.

Levélgandó és hozánk beküldendő!

Megrendelési ív. ■ AUFRECHT és GOLDSCHMIED cégnél
Budapest, VII. Rákóczi-ut 30. sz.

ezennel megrendelem a fent körülírt 6 személyre való alpaca-ezüst evőkészletet elegáns kazettában, 200 korona árban, fizetendő 10 koronás havi részletekben a szállítástól kezdve Budapesten, Aufrecht és Goldschmied cégnél. A csomagolási és szállítási költségeket magam viselem. Három havi részlet elmulasztása az egész hátulalekot esedékessé teszi.

Lakhely _____
Kelet _____
Név és foglalkozás _____
Háztartási cikkekről szóló árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

MAGYARON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ORAŰZLETE.

Alapítva 1847.

Rausweller János

Szegeden. Ca. és kir. kizárólagosan szab. chronometer- és mérőes, órtalálójá a remontoir ingaóráknak stb. stb.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE

Képen árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltenek.

STANDARD

életbiztosító társaság Edinburgban, Angolhon
ALAPITTATOTT 1825. ALAPITTATOTT 1825

Magyarországi fiók:
Bpest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. (Standard palota.)

Évi bevétel	36,638,000 korona
Kiutalt nyereséyrészek	170,000,000 "
Vagyon	297,600,000 "
Halálesetek folytán kifizelve	648,560,000 "

A „Standard” kötvényeinek nevezetesebb előnyei:
Kétségtelen biztonság. — Alacsony díjak. — Szabad világgötvények. — Kötvények érvényben tartása díjzétések elmulasztásánál. — Tökésítés és előre megállapított visszaváltási érték. — Megtámadhatatlanság. — Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egyévi fennállás után. — Szabad háborúbiztosítás népfelkelők részére.

Dijsablátatok kívánatra küldetnek.

NE MENJEN EL ESTE GONO NÉLKÜL!

Eredeti tubus (utasítással) 30-szori használatra 2 kor. 5 kis tubus dobozban (utasítással) 50-szori használatra 3 kor.

A GONO-kreomet előzetesen használva, a legbiztosabban meg van védve az összes nemi betegségek ellen. Használata tiszta, egyszerű és kellemes. Főraktár: Török József gyógyszerháza VI., Király-utca 12. Kapható minden gyógyszerháza és drogériában.

Lekészett!

Mert nincs jó órája, pedig megbízható, pontos járású órá

POLGÁR KÁLMÁN

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 29. szám
részfizetésre
Külföldi megrendelésekre különös figyelem!
Nagy kőpec árjegyzék ingyen és bérmentve küldeték

Hirdetések felvetetnek e lap kiadóhivatalában.

Szabadalom értékesítés. A 40328 számú és „Gáztüzelés kazánokhoz“

Czímű magyar szabadalom tulajdonosa Oberhammer József, gépgyáros Innsbruckban magyar szabadalmának gyakorlatba-vetése céljából magyar gyárosokkal összeköttetést keres. A szabadalom tulajdonosa hajlandó szabadalmát esetleg el is adni, gyártási engedélyeket adni, vagy más a szabadalom kivételére vonatkozó megfelelő javaslatokat elfogadni. Bővebb felvilágosításra szolgál a Szabadalmakat Értékesítő Vállalat PÁSZTÓR, Budapest, VII., Erzsébet-körút 17. sz.

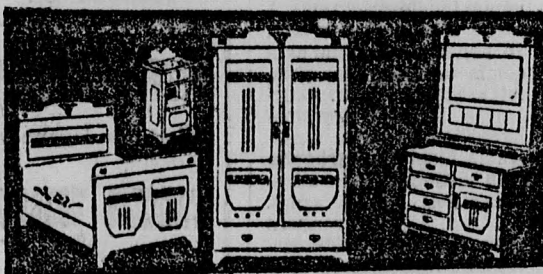
BUTOR

Minden butorvevő érdekében áll, hogy mielőtt szükségletét fedezné, nagyszabású, modern stíli, minden árban összeállítható lakberendezési butorokat nálunk megtekintse és meggyőződjék, hogy azok ugy minőség, mint árban legjobban megfelelnek. Megtekintés céljából 30 teremből álló, dusan felszerelt raktár egész nap m. t. vevőimnek rendelkezésre áll. A butorok jótállás mellett adatnak el.

Varga Mihály és Társai

magyar butoripartársaság MOST
IV., Kigyó-tér 4. szám.
Királyi berpalotával szemben.

Újrendszerű butorhitel!

Azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy a butorvásárló közönségnek a legnagyobb kedvezményt nyújthatjuk.

Hitel esetén készpénzárakat számítunk, mert előkelő bankösszeköttetésünk lévén a vevő tartozását nekünk a bank azonnal folyósítja. Kamat fejében csupán

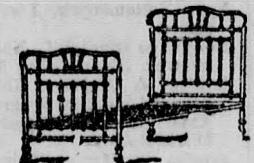
6%

„fizetendő 1/4 évenként mindig csak a hátralékos csökkenő tartozás után. (Részjegy vagy mellekköltség nincs.)

Törlesztés minden 100 kor. után havi 3 korona vagy 100 „ „ 1/4 évi 9 „

széles asztalos-, kárpitos-, vas- és rézbutorokban, továbbá szőnyegek, függönyök, ágy- és asztalterítőkben.

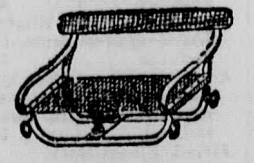
Balázs és Társa butorraktára Budapest, VI., Révay-utca 3., a Fonc ére palota mellett.

562- és vaságyak minden kivitelben.

Betegtolékoszék.

Fedronyos rozsdafelis minden méretben.

ÁGY és ÁGYBETÉTEK

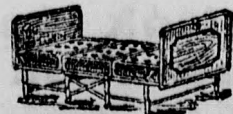
Réz és vasbutor, kertlisátor, pad, szék és asztalok, szőnyeg, függöny, ágy- és asztalterítők, kárpitozott butor, paplan, matracz stb. nagy választékban készpénzért, valamint

részfizetési rendszerre

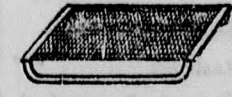
is kapható.

Pfeffermann Imre utóda

GYÁRÁBÓL
Budapest, VII., Dohány-utca 58. sz.
Árjegyzéket bárkinek kivanatra ingyen és bérmentve küld.

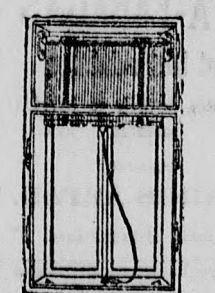
Összeosztható vaságyak legjobb minőségben.

Módrony ágybetétek bármely nagyságban.

Gyermekkoszók nagy választékban.

Rozetták, Jaulouszínok és nádroletták minden méretben kaphatók.

Vásároljon

1 db. konvert. Jelzalogrsjegyet

Főnyeremény: **Egy millió kor.**

Melléknyeremények: 500.000, 400.000, 300.000, 200.000, 100.000 kor.

ezeken kívül még számos nagy melléknyeremény.

Évente **6** huzás.

Legközelebbi huzás már október 25-én.

Kapható 36 havi részletfizetésre. Havi részlet **csak 5.10 K.**

Már az első részlet befizetése ellenében megkapható a sorsjegy sorozatával és számmal ellátott törvényes részle ívet, melynek birtokában a vevő már a legközelebbi huzásban egyedüli játékjoggal résztvesz.

Fleissig Sándor bank- és váltóüzlete

Budapest, VII., Erzsébet-körút 2.

(NEUSTEIN-féle ERZSÉBET-labdacsok.)

E pillulák hasonló készítményeknél minden tekintetben többre becsülendők; mentek értelmesebb anyagból, az altesti szervek bajainál legjobb eredménnyel használhatók, gyöngöden hashajtók, vértisztítók; egy gyógyszer sem jobb s melléte oly ártalmatlan, mint e pillulák, a

székszorulás

legnagyobb betegségek forrása ellen. Cukrozott készítmények miatt még gyermekek is szívesen veszik.

Egy 16 pillulát tartalmazó doboz 30 Hllr., egy tükercs, mely 8 doboz, tehát 120 pillulát tartalmaz, csak 2 kor. 2 kor. 45 Hll. előleges befizetés mellett egy tükercs bérmentve küldeték.

Utazásoktól különösen óvakojunk. Kérjük határozottan NEUSTEIN FÜLÖP hashajtó-labdacsot. Valódi csak ha minden doboz törvényileg bejegyzett védjeggyel, piros-fekete nyomtatásban „SZENT LIPÓT” és „Neustein Fülöp gyógyszerész” aláírással van ellátva. A keresk. törvényeszközleg védett csomagolásunk aláírásunkkal vannak ellátva NEUSTEIN FÜLÖP, Szent Lipót-hoz címzett gyógyszerháza, Bécs, I., Plankeng. 6. Kapható: Budapestben, Török J. gyógyszerháza, Király-utca 12. és Andrássy-út 28.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerteleti gazdag tapasztalatai alapján, melyeket a kórház gyógyszeri és bujakoros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

DR. FABINYI

specialista nemi bajokban emertált kórházi orvos

gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a rendszeres forlalkozás megzavarása nélkül mindenemü

nemi betegséget

(hugycsőfolyást, sebeket, syphilist és önfertőzéstől támadt idegbajokat.)

Meglepő az eredmény férful gyengeségnél (impotentia) még öregebb egyéneknél is.

Biztos siker folyton a honorárium utólag is fizethető. Levelekre díjazatlanul válasz. Kivanatra gyógyszeret. Rendelés délelőtt 9-3-ig, este 6-8-ig.

Budapestben, Rákóczi-út 8/A. szám.
(Átjáróház, a Pannónia szállóval szemben.)
Külföldi bejártat. KÜLFÖLDI VÁROSBÓL.

Nagy földbirtokosok!

Románbanktól 4 1/2%-os kölcsönt kaphatnak
Érték 3/4 részig.
Képviselőseg: „Országos Földhitel” Erzsébet-körút 2, III. emelet 18. sz.

B hirdetési rovatban minden szövegszerű beiktatása közönséges postai betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

B hirdetési rovatban minden szövegszerű beiktatása közönséges postai betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V., Bátyány-utca 6-C. 82

Gyümölcsfa
diszta stb. árjegyzékkel ingyen szolgál Weber faiskolája Békásmegyeren.

Házilag főzött
különleges baracklevárnak kilóját 2.40, mézdes szilvalekvárnak 1.20, kisüstön főzött hamisítatlan barack-cognac 5 kilós demyonnal 16 korért, papírhéjú új dió postaszákonként 3.40, téli csemegealma, császárkörte, óriás birsalma, postakosaraként 2.40, mázsánként 24-30 koronáig, zöldpaprika 2.40. Gyümölcskivittel Csongrádról.

Csemegezőlő
téli elrakásra postakosaraként 2.80, papírhéjú dió postaszákonként 3.40, 25 kgr. 15 kor. nemesfajú téllalma, csemegekörte, óriás birsalma postakosaraként 2.40, mázsánként 24-30 koronáig, zöldpaprika 2.40. Gyümölcskivittel Csongrádról.

Téli elvevésre
zöldségfélék, petrezselyem (gyökér), sárgarépa, zeller, pórhagyma, vöröshagyma, fokhagyma, paprika, toma káposzta postaszákonként 1.50, ismételődőknek árengedménnyel. Gyümölcskivittel Csongrádról.

Ingyenes gépirás-tanítás
Kedvezményes magyar, német gyorsírást-oktatás. A „Stenografia” Országos Gabelberger magyar, német gyorsíró- és gépirásközlöny oklevelés gyorsíró- és kereskedelmi iskolai tanárok vezetése alatt havonként új gyorsírási, gépirási és sokszorosító tanfolyamok nyílnak. Kereskedelmi tanfolyamok: egyszerű és kettős könyvvitel kereskedelmi számtan, levelezés, fogalmazás, helyesírás és szepírás. Díjtalan és biztos állásközvetítés. Tanórák reggel 8 és este 9 óra között. A gyorsírási sűrűs esetében egy hónap alatt is megtanulható. Külön órák. Sokszorosító és másoló iroda. Írásmunkák leírása és sokszorosítása a legkedvezményesebb feltételek mellett. Beiratások naponta vannak az intézet helyiségeiben kizárólag: Bákóczy-ut 60. I. em. Az intézet ismert elnevezéseit újabban megtévesztő módon utánozzák. Tájékoztatót szívesen küld az igazgatóság.

Pénzkölcsönt
4 1/2, 4 3/4, 5 és 6% alapon hűbirtokra, jövedelmező, fővárosi, vidéki, városi és Budapest környékén levő birtokokra J. H. III. helyen 15-60 évig törlesztésű. Személyhitelt tisztviselőknek gyorsan eszközöltesítik.
HOFMANN JAKAB
bankbizományi iroda, Budapest, Teréz-körút 1/a.

Pénzszekrények
és amerikai írodabútorok, használtak és újak rendkívül olcsó áron szállít Hirsch és Társa Budapest, V. kerület, Alkotmány-utca 19. sz.

Réthy-
név látható a valódi pemetefü cukorka minden egyes darabkáján.

Pénzi rögtön
butorra, zongorára, varrógépre, kerékpárra, könyvekre és kereskedelmi árukra, ha szokat száraz, tiszta raktárhelyiségeinkbe bizományba beraktározza
Tauber
VI. ker., Eötvös-utca 6/B. TELEFON 84-33.

BUTOROK
háló-, ebédlő-, szalonberendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezések, réz- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök, valódi angol bőrgarnitúrák eladása s vétele
Wechsler Károlyné
VII., Király-utca 23. I. sz. Kázinó-utca sarok. 267

Meghülésből
származó hurutos bajknál használjon Réthy-féle cukorkát. Ára gyógyszerárakban 60 fillér.

+ Soványág +
Az egyedüli eredménytől kísért hásiszer a dr. William Hartley tanár amerikai erőtáp-porá. Soványak tartós, szép telet testidomokat nyernek. — Hölgyek remek köblet. Hat hét alatt 20 kilo gyarapodásért jótállást. Vészhelyzet, gyengeség, idegesség ellen és gyomorbafojásoknak nélkülözhetetlen tápszer. Kifűntetve: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Köszönő levelek minden országban. Dobozonként 1 forint 10 kr. Használati utasítással. Főraktár: Balázs Mór E. Budapest, VII., István-ut 11, II/1.

Rekedtség
biztos és kellemes orvossága a Réthy-féle cukorka. 60 fillérért mindenütt kapható.

BUTOR
30% megtakarítás! Régi Butorszalon
Budapest, Ferenciek tere 3. telemelet. Vétel és eladás használt és új polgári, urasági lakberendezéseknek mahagoni és palisander butorok, ural szobák, angol bőrgarnitúrák és szalonbutorok, keleti — szőnyegek, csillárok. — Telefon 82-13.

Ha köhög
vagy rekedt, Réthy-féle cukorkát vegyen 60 fillérért.

Remek
téli almát, 100 kilót 24 koronáért ingyen csomagolással bérmentetlenül szállít utánvétellel Dácsék, Fel-sőbánya. 5830

Brilliantot,
aranyat, ezüstöt, ókaszert és rézlevegőt veszek és eladok. Kertész ökszerész Budapest, VII., Király-utca 85. szám. — Telefonszám 95-48.

Elsőrendű vadonatúj Singer női varrógépet
27 forintért karika-hajót 40 forintért. centralbóvínt 45 forintért, iparogépeket igen olcsón 5 évi jótállással szállítok, vidékre árjegyzék ingyen. Krausz Henrik varrógépgyári raktára Budapest, IV. Veress Fáká-u. 40. földsz. Viszonteladókknak árengedm.

Egyedüli pontos teljes levezetése összes hirdetésemnek KALLAI LAJOS
motorszára Budapest, Gyár-utca 28. sz. Legújabb rendszerű benzínmotorokról tessék diszárjegyzéket kérni.

VALÓDI FRANCZIA GUMMI ÉS HALHÓLYAGOK
tömeg 1.75, 2, 3, 10 K-ig. 3 db. legfinomabb mintát K **STERYL**
törvényvédett legfinomabb GUMMI-KÜLÖNLEGESSEG csak csomag-művel. kapható. **NEUMAYER LIPÓT**
BUDAPEST VI. VÁCI-KÖRÚT 33. AUERFÉNYHÁZ.

Falusi otthonban
könnyű mellékjövödelmet ad a fa-faragás házi ipara.

A FA-FARAGÁS
mint házi művészet.
Utmutatás kezdők és haladók számára.
Ismerteti **KARDOS ÁRPÁD.**
Második bővített kiadás. A szövegbe nyomott számos ábrával.
Ára 1 kor. 20 fill.
Kapható: **LAMPEL R.** könyvkereskedése (Wodianer F. és Fial) r. t.-nál. Budapest, VI. Andrásy-út 21. valamint minden könyvkereskedésben.

Légszesz és villamos csillárok
legelőnyösebben szerezhetőek be **Kulcsár Sándor** bronzáru- és csillárgyárban, Budapest, VI. ker., Dessewffy-u. 9-11.

Pénzelőleget
azonnal nálam bizományba beraktározott butor, zongora, varrógép és kereskedelmi árukra. **Tauber Á. min** Tauber és Társa cég. Baross-tér 17. 27827

Hurutos
bántalmak hatásos és kellemes gyógyszere a Réthy-féle cukorka, melyet pemetefüből készít Réthy Béla gyógyszerész Békéscsábán. Gyógyszertárban kapható.

Modern urasági butorok alkalmi vétele és eladása
háló-, ebédlő-, szalon-, ural szoba és irodai teljes berendezések. — Dus raktár szőnyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas- és rézbutorokban.
GROSZ SÁNDOR és Társa
Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. szám, ez előtt Gyár-utca. Telefon 14-09.

Ingóságokat
értékesítő és beraktározó vállalat **Rákóczi-ut 19.** bejárta a Szentkirályi utcából. **Készpénzállóval** beraktároz bármilyen ingóságokat, berendezéseket mintaszertű raktárba csekély díjazásért értékesítés céljából vagy anélkül. Telefon 110-08. 9984

Vasbutor.
Részeg 35 frt, gyermekágy 11, összecusukható vaságy 5, ágybetét vaskeretű 5.50, fakeretű 3.50, rézgaranis 2.50. Összecusukható tábori ágy acélsodronnyal 8.—, sodronnyon kerítést, vaskaput legolcsóbban szállít Hicker Gy. gyára Holló-utca 3/E. Telefon 22-66. 26975

Bánszky Sándor szobrász művész híres alkotásai
AZ ELSŐ CSÓK, BEETHOVEN, WAGNER, ECCE HOMO, MATER DOLOROSA, MOZES.
Kaphatók 0000
Koch Jenő gyárának dombormű-osztályában Budapest, Szendy-u. 58/H. Illusztrált album ingyen és bérmentve. TELEFON 609.

Keresek megvételre
30-40 darab 7-8 hónapos süldőket. Megvételre árajánlatot kérek, **Rónay István, Egyek.**

Pótvizsgálatra,
javítóra, póttéttségire, bármilyen vizsgálatra előkészít: „Szünidei Tanfolyam” **Garay-u. 5. II. 12/a.**

Amerikai porellán
pouder. Az eredeti doboz tetején „Yes” szócska áll. Kapható: Magyarországon mindenütt. Budapesten, Kecskeméti-utca 8. szám. Rákóczi-ut 9, szám.

Zálogcédulákat
veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem.
Singer Jakab
ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. sz. Izabella-utca sarkán. 27553

Parlamenti
gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás és magyar német levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémia tanárok által oktatott szaktanfolyamok. Az **Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület** hivatalos tanfolyama. Alapította **Markovits Iván** 1863-ban. Biztos állás-közvetítés. Nyitva szept. 1-től jul. 1-ig. Havonként új tanfolyamok. Tájékoztatót küld a **Gabelberger szakiskola**. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! — Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépezégek től s más hirdetésünket utanozó újabb tanfolyamoktól független. Telefon 64-68 Beiratások egész napon át.

VALÓ-
di francia különlegességek (övszer) csakis **P. Bergueran Pils** leghíresebb párisi gyáros-tól legelőnyösebben beszerezhetőek
Polgár Sándornál
Budapest, VI. ker., Erzsébet-körút 50.
Részletes képek árjegyzék ingyen és bérmentve.

Ajtók és ablakok
régii és új vasredőnyök teljes vasalással. Kapuvás rácszatok, kertkerítések, keramitlapok, kehlhelmi lapok olcsón kaphatók
Kelemen Mór
építlet-bontós vállalkozónál Budapest, Hador-u. 72-74. Fiók-üzlet Visegrádi-u. 27.

Rizike
salátagomba konzerválva, 5 kilós postahordó 6 kor. ért **Meleghy Aladár, Kassa** 5831

Vigyázzon
ha meghült és vásároljon valódi Réthy-féle cukorkát 60 fillérért.

A legelőnyösebb részletfizetésre zongorát, pianinót, czimbalmot, hegedűt
Készpénzesben áron a legújabb rendszerű **bankhitel** utján kizárólag csakis **REMÉNYI** nagy magyar hangszerelő Prospektus és árjegyzék legyen. 600 Budapest, Király-u. 58.

Ajtók, Ablakok,
vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók.
Wiener A. utódánál
BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123. Telefon 62-80.

Bouvet-Ladubay
legjobb és legolcsóbb francia pezsgő.
Vezérképviselőség: **PRÁGA, Soukenicka 30.**

Jakab Ödön könyvtel
Költői művei:
Nyár. Költemények. Diszkótésben 4.—
Hangok az ifjúdóbból. Költemények. Diszkótésben 5.60
Szülőgyi és Hajmási. Költői beszély 4 énekben. Neogrady Antal művészi rajzaival. Diszkótésben 3.60
Argirus. Tündérmese 4 énekben. Nyolcz fénynyomatu képpel és számos szövegképpel. Diszkótésben 10.—
Pástoruzek. Versgyűjtemény. Pompás diszkótésben 4.—
Róza. Költemények. Neogrady Antal képeivel. Disz börtésben 4.—
Próza munkái:
Eret. 14 elbeszélés egy kötetben 2.—
A két improztor. Elbeszélés gyermekeknek. Neogrady Antal rajzaival. Szines diszkótésben 4.—
Falu. Elbeszélések Kinnach László rajzaival. Szines diszkótésben 5.60
Komédiák. Elbeszélések gyűjteménye. Tull Odón művészi rajzaival. Pompás diszkótésben 5.60
Pihenő. Elbeszélések. Neogrady Antal rajzaival. Szines diszkótésben 5.60
A jövevények. Drama 3 felvonásban. Kötve 2.—
Megrendelhetők:
LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fial) r. t.-nál, Budapest, VI. ker., Andrásy-ut 21. sz. és minden könyvkereskedésben.